

Стратегія сталого розвитку України - 2030

Human Rights
Productivity
Rule Of Law
Renewable Resources
Scientific Research
E-Government
Inclusive Education
Development
Transport
Information And Cultural Space
Health Care
Economic Activity
Security
Infrastructure
International Cooperation
Regional Development
Justice
De-occupation
Performance
Efficiency
Sectoral Development
Investment
Strategy
Protection Of Rights
Governance
Ecology
Energy Saving
Law And Order
National Interests
Energy Efficiency
Modernization
Equal Opportunities

Ukraine Development 2030

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ
СЛУЖБА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

«Стратегія сталого розвитку України-2030»

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

С. В. Полтавець, т. в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

М. Б. Кушнарєва, наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук,
Л. М. Степченко, молод. наук. співроб. інформаційно-аналітичного
відділу Фонду Президентів України

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

Л. Г. Дем'яненко, старш. наук. співроб., О. М. Бойко, мол. наук. співроб.,
Л. І. Кукоба, мол. наук. співроб.

Заснований у 2020 р.

Виходить двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fru@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2020

«Стратегія сталого розвитку України –2030»

Випуск 18

(огляд матеріалів ЗМІ за 15 січня – 4 лютого 2021 р.)

Зміст

Головні новини	4
Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ.....	6
Експертні оцінки президенства Джо Байдена для України	6
Дистанційне навчання «Всеукраїнська школа онлайн»: оцінка експертів	11
Огляд зарубіжних ЗМІ	17
Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку – 2030»	20
Офіційна інформація.....	20
Загальна концепція реформування та її реалізація	21
Дерегуляція та розвиток підприємництва	22
Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності	24
Програма розвитку українського експорту.....	25
Децентралізація та реформа державного управління.....	26
Євроінтеграційний курс України.....	28
Популяризація України у світі.....	29
Реформа медичної галузі.....	30
Реформа освіти та науки.....	30
«Велике будівництво»	31
Пенсійна реформа	32
Політика цифрової трансформації	33
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	34
Новини із соціальних мереж.....	40
Експертний погляд.....	43
Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи...	63
Офіційна інформація.....	63
Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України	65
Проекти з відновлення регіону	68
Опікування населенням тимчасово окупованих територій	69
Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій	70
Новини з соціальних мереж.....	83
Експертний погляд.....	86
Прогнози.....	91
Інфографіка	97

Головні новини

Протягом тижнів 15 січня – 4 лютого 2021 р. сталися такі найголовніші події:

[Уряд прийняв постанову «Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю».](#)

З 1 січня 2021 року підвищено розмір надбавки на догляд за особами з інвалідністю з дитинства та дітьми з інвалідністю від 25 до 150 % прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

[За програмою «5–7–9» бізнесу вже профінансовано майже 18,5 млрд грн.](#)

Від старту програми банки-учасники видали 7957 кредитів на загальну суму 18,48 млрд грн.

[27 січня Кабінет Міністрів України підтримав ініціативу глави держави про доступну іпотеку в межах 7 % річних.](#)

Скористатись новою програмою зможуть громадяни України, які потребують житла, отримавши часткову компенсацію відсотків за іпотечними кредитами. Відсоткова ставка для них становитиме 7 % річних, термін кредиту – 20 років, перший внесок – 15 % вартості іпотеки, а кредит буде обмежений максимальною сумою у 2 млн грн.

[Уряд та міські голови дійшли згоди в питанні тарифів на тепло та гарячу воду.](#)

Тарифи на тепло та гарячу воду в цьому опалювальному сезоні залишаться незмінними.

[Кабінет Міністрів 18 січня ухвалив рішення, яким встановлюється гранична ціна на газ на рівні 6,99 грн за кубометр.](#)

Така ціна діятиме до завершення опалювального сезону або до завершення карантину.

[Понад 14 тисяч компаній щороку експортують свою продукцію до ЄС.](#)

Станом на середину січня право експорту своєї продукції до Європейського Союзу мають 362 українські підприємства, які виробляють продукцію тваринного походження, до якої висуваються найсуворіші вимоги з боку ЄС.

Уряд затвердив зміни до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій.

У бюджеті на 2021 рік на відповідні проекти передбачено 6 млрд грн. Ці кошти можна буде витратити на будівництво та реконструкцію соціальної інфраструктури, придбання медичного обладнання або комунального транспорту.

Кабінет Міністрів України 20 січня затвердив нову тарифну сітку для розрахунку заробітних плат працівників бюджетних установ.

Зарплати вчителів зростуть майже на 20 % вже у січні. Цього року уряд виділив на зарплати вчителям майже 100 млрд грн.

1 січня 2021 року пенсії зросли для 2,3 млн українських пенсіонерів.

Збільшення мінімальної заробітної плати з 5000 до 6000 обумовило підвищення розміру мінімальної пенсії за віком для пенсіонерів старше 65 років. На сьогодні мінімальний розмір пенсії для таких пенсіонерів становить 2400 грн, середня сума зростання – 295 грн.

Аналітичний коментар із онлайн-ЗМІ

Л. Дем'яненко,
старш. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ,
канд. філол. наук

Експертні оцінки президенства Джо Байдена для України

Після інавгурації 20 січня у Вашингтоні 46-тим президентом США став представник Демократичної партії Джо Байден. На думку багатьох експертів, його зовнішня та внутрішня політика має кардинально відрізнятись від попередника Д. Трампа.

Джо Байден уже оголосив, що планує переглянути деякі укази попередника. Зокрема, повернути США в Паризьку хартію щодо клімату і до Всесвітньої організації охорони здоров'я, негайно скасувати заборону на імміграцію з країн із мусульманською більшістю й відновити програму, яка дозволить людям, незаконно привезеним у Штати в дитинстві, легально залишатися у країні.

Щодо зовнішньої політики, то тут варто враховувати: національні інтереси США ніколи не були прив'язані до конкретної особистості. І той, хто займав місце господаря Овального кабінету, завжди був зобов'язаний не відступати від американських національних інтересів, а інтереси США в Центральній Європі нині стабільні й тривалі ([Урядовий кур'єр](#)).

Останні ж два роки Україна та США переживають таке собі напруження у відносинах, спричинене ще у 2019 році тиском колишнього президента Дональда Трампа на Київ.

Уперше Україна опинилася в самому центрі американської внутрішньої політики, нею намагалися цинічно скористатися задля політичної вигоди певного політика США.

У Києві побачили, що українські інтереси можуть і не стояти в центрі уваги Вашингтона, і навпаки – можуть використовуватися як розмінна монета. Ця ситуація заподіяла шкоди взаєминам, і наслідки ще довго їх отруюватимуть.

Проте спробуємо розібратися, чи зміна влади у Сполучених Штатах означатиме повернення до звичного формату відносин, у тому числі з Києвом.

Хоча зовнішня політика, зазвичай, не відіграє великої ролі у виборах США. Утім, зараз ситуація інша – впродовж останніх років Росія, а потім Україна відігравали суттєву роль в американській внутрішній політиці. І вони стали одними з головних тем передвиборчої кампанії у змаганні за

посаду президента Сполучених Штатів. Хоча погляди вже колишнього господаря Білого дому Дональда Трампа та новообраного президента Сполучених Штатів Джо Байдена різко відрізняються, і кожен із них має свою історію, пов'язану з Україною ([Deutsche Welle](#)).

Єдине, що може змінитися, – це підходи Вашингтона до втілення зовнішньої політики. За останні чотири роки вони були дуже прагматичними і відповідали принципу «ти мені – я тобі», а двосторонні американські проекти спрацьовували лише, якщо викликали інтерес особисто у президента Трампа. За адміністрації Джо Байдена Києву потрібно бути готовим, що фінансове й технічне сприяння Вашингтон надаватиме за формулою «підтримка в обмін на реформи».

Питання реформ в Україні, зокрема антикорупційної та у сфері верховенства права, матимуть велике значення для президента Джо Байдена. За словами директорки центру «Нова Європа» Альони Гетьманчук, у перший рік президентства Джо Байден планує провести світовий саміт демократій, де боротьба з корупцією буде одним із ключових питань ([Урядовий кур'єр](#)).

Джо Байден не раз наполягав на необхідності проведення реформ в Україні. Під час одного з офіційних візитів до України він сказав українцям: «... Допоможіть нам допомогти вам» ([Радіо Свобода](#)).

Тому обрання Д. Байдена є дуже доброю новиною для тих політичних гравців в Україні, хто концентрується саме на реформуванні, насамперед на антикорупції. Натомість на спроби підірвати антикорупційну інфраструктуру Вашингтон реагуватиме безкомпромісно.

Інтереси ж України у співпраці зі США можна окреслити саме так:

- безпекова та військово-технічна, яка дала б змогу нашій державі у довгостроковій перспективі стати безпековим союзником Вашингтона в регіоні;
- допомога у проведенні реформ разом з наглядом за певним блоком: антикорупційна, реформа прокуратури та митної служби;
- міжнародне посередництво США у стримуванні російської агресії, зокрема, координаційна роль у збереженні санкційного режиму;
- фінансова підтримка через міжнародні фінансові інституції, насамперед МФВ;
- посилення з допомогою США енергетичної безпеки України;
- збільшення рівня торгівлі між країнами та залучення американських інвесторів ([Урядовий кур'єр](#)).

Альона Гетьманчук наголошує, що Україна вже мала змогу втілювати ці інтереси в життя із Джо Байденем, коли він обіймав посади віцепрезидента в адміністрації Барака Обами. Тому є всі надії в такій допомозі.

За словами колишнього посла США в Україні, а нині директора Євразійського центру Джона Гербста, політика адміністрації Джо Байдена щодо України, в принципі, буде подібною до курсу, якого дотримувався Дональд Трамп. «Загалом американська політика щодо України правильна.

Байден продовжить її, але його слова та дії відображатимуть цю політику, що не завжди відбувалося в адміністрації Трампа», – вважає Джон Гербст ([Урядовий кур'єр](#)).

Головну відмінність Байдена від Трампа Джон Гербст вбачає в тому, що за нового президента зовнішня політика США буде послідовною та не розходитиметься зі словами глави держави. Експерт наводить приклад зустрічі Трампа з президентом РФ Володимиром Путіним у Гельсінкі у 2018 р. «Те, як президент Трамп поведився на саміті в Гельсінкі, було дуже дивним», – зазначає Д. Гербст, але наголошує, що після цієї зустрічі політика США щодо Росії все одно не змінилася. За Д. Байдена ж розбіжностей між словами та справами не буде, прогнозує експерт. ([Deutsche Welle](#)).

Останніми роками основним рушієм у просуванні допомоги Україні був Конгрес. Це було особливо важливо за часів Трампа, який не мав переконання в необхідності підтримки нашої країни. На сьогодні з певною часткою впевненості можна очікувати, що двопартійна підтримка України в Конгресі збережеться.

Зміни в позиціях демократів, швидше за все, не відбудеться, хоча фактор Росії та консолідації демократів на основі критики проросійських імпульсів Трампа трохи відійде тепер на другий план.

Але вони аж ніяк не визначатимуть політику в цій сфері.

Що ж до республіканців, то з відходом Трампа від влади можна очікувати, що більшість із них залишаться, або повернуться до більш традиційної для них позиції у міжнародних справах.

Зокрема, до більш жорсткої позиції щодо Росії, відходячи від трампівських тез про те, що Росія не така вже й погана і що Україна не така вже й важлива. Необхідність акцентування уваги на Україні в контексті внутрішньої політики, зокрема щодо так званого «втручання Києва» у справи США або «корупційного впливу» Вашингтона на українські справи, зараз втрачає актуальність ([Європейська правда](#)).

Президент Центру глобалістики «Стратегія XXI» Михайло Гончар прогнозує, що Джо Байден може бути непростим партнером для України. Коментуючи, що «Байден доволі рішуча людина. Він має не просто великий багаж знань і уявлень про міжнародну політику протягом останнього півстоліття, але й досвід. У цьому контексті на чолі Сполучених Штатів стала неординарна людина, яка впливатиме на глобальний клімат. На відміну від багатьох попередніх президентів Сполучених Штатів, Джо Байден має достатньо системне уявлення і про європейські справи, про східну Європу, зокрема, і про Україну. Я думаю, що він буде непростим партнером з огляду на обсяг його знань і досвіду для українського візаві (президента Зеленського. – Ред.), якщо такі зустрічі відбудуться. Таким чином, у Білому домі та відомствах будуть люди, які були з Байденом, коли він був у статусі віце-президента Сполучених Штатів за часів адміністрації Обама. Вони також мають відповідний багаж знань і уявлень про те, що являє собою

Україна, українська політика, відносини України із сусідніми країнами. І це, з одного боку, позитивно», – сказав М. Гончар. Водночас він також наголосив, що «...у чинній президентській команді на Банковій немає сформованого порядку денного для нової адміністрації США, окрім стандартного набору, що потрібно розвивати українсько-американських відносини...» ([Українське радіо](#)).

Ще один погляд, досить ґрунтовний, має колишній спеціальний представник Державного департаменту США з питань України Курт Волкер, який вважає, що двопартійна підтримка України з боку Сполучених Штатів триватиме за президентства Джо Байдена, але увага до неї може і зрости. На думку експредаставника Державного департаменту з питань України, варто очікувати більшої присутності української теми в порядку денному Вашингтона. Але загалом експредаставник прогнозує, що політика Вашингтона щодо підтримки Києва не зміниться. Це стосується як суверенітету та територіальної цілісності України, так і економічних реформ. К. Волкер оцінює цю підтримку як двопартійну, підтримувану і в Палаті представників, і в Сенаті Конгресу США ([Укрінформ](#)).

Колишній міністр закордонних справ Павло Клімкін також висловив свою думку та заявив, що Україна може стати предметом торгу між Росією і США задля більш вигідної геополітичної угоди, якщо не матиме власної стратегії і не буде «грати свою гру». «Існує (ризик стати предметом торгу. – Ред.), якщо ми не будемо грати свою гру, якщо ми дозволимо зрозуміти, що у нас немає ні візії, ані стратегії, ані реальної політичної волі її зреалізувати. Тоді шанс на те, що нами будуть грати, звичайно, на жаль, є», – сказав П. Клімкін.

«Наш шанс, найкраща допомога і найкраща союзницька взаємодія з Байденем – це перебалансувати цю країну..., реально перебалансувати у всьому: як працює наша демократія, як працює верховенство права, яке не працює, як працює економіка; стати країною, яку б цінували не тому, що вона геополітично десь розташована, а цінували за те, що тут є нація і люди», – додав экс-міністр Павло Клімкін ([Радіо Свобода](#)).

Отже, за словами Павла Клімкіна, та й не тільки його, розуміємо, що дуже важливо, щоб між президентами США й України Джо Байденем і Володимиром Зеленським вибудувалася довіра. Водночас нова адміністрація теж будуватиме відносини з усім українським суспільством.

Заяву Крістіни Квін, тимчасово повіреної у справах США з нагоди інавгурації нового президента США Джо Байдена, 20 січня оприлюднило посольство США в Україні, в якій вона заявила: «Поки новообраний президент та його адміністрація працюватимуть над формуванням внутрішньої та зовнішньої політики Сполучених Штатів у найближчі місяці, дозвольте запевнити вас в одному: США залишатимуться непохитними у своїй підтримці України, щоб вона була можливою, демократичною та

вільною, надійно захищеною в межах своїх міжнародно визнаних кордонів, включаючи Донбас та Крим і стійкою проти російської агресії» ([Укрінформ](#)).

Варто окремо наголосити, що наразі визначені далеко не всі критично важливі для України напрями політики нової адміністрації.

Надто багато залежатиме від того, хто стане новим держсекретарем США, новим безпековим радником, хто куруватиме український напрям у Білому домі тощо.

І так само немає розуміння щодо одного з ключових для України пріоритетів – євроатлантичної інтеграції. Звичайно, шанс є (хоча й немає гарантії), що ми домовимося про розблокування роботи Комісії Україна – НАТО з Угорщиною. Але чи отримаємо ми одночасно з цим підтримку руху України на отримання ПДЧ? Чи стане Байден лобіювати цю ідею принаймні так само, як це робив президент Буш у 2008 році?

Відповідь на це питання, схоже, не знає і сам майбутній президент. І одним із факторів, який визначатиме його відповідь, стане рух (або відсутність руху) з проведення реформ, які Україна має здійснити для досягнення відповідності стандартам НАТО (таких, як закон про СБУ, який давно перебуває на розгляді ВР). Також це залежатиме від того, чи підтримуватиме Україна глобальні безпекові ініціативи та пріоритети Штатів. Тому те, що продаж компанії «Мотор Січ» китайцям наразі заблокований, може бути добрим аргументом на користь нашого зближення з Альянсом.

А от про що можна говорити із певністю – то це про те, що вага міжнародних майданчиків, таких як НАТО, СОТ, ООН тощо, за Байдена обов'язково зростає. Новий президент США, на відміну від Трампа, розуміє їхню важливість ([Європейская правда](#)).

Для України це чудова новина. Адже для опору російській агресії нам необхідна широка підтримка. Адже сильна міжнародна співпраця – це головне, що необхідно нашій країні.

Тим часом експерти радять українській владі пам'ятати, що фокус уваги новообраного президента США буде зосереджено передусім на внутрішньополітичних питаннях. Адже Джо Байден розуміє те, що Україна бореться за захист своєї незалежності і суверенітету. Успіх України сприятиме кращій безпеці і стабільності Європи, що є в інтересах Америки, це навіть стверджувалося в заяві кампанії Байдена щодо українських пріоритетів нової адміністрації США. А ще планує заохочувати український уряд, бізнес і громадянське суспільство до боротьби з корупцією. Це оди з найважливіших пріоритетів президента Байдена на українському напрямі.

Таким чином, експерти радять українській владі пам'ятати, що фокус уваги новообраного президента США буде зосереджено, передусім, на внутрішньополітичних питаннях. Обраний президент США Джо Байден настільки добре розбирається в Україні, що українському керівництву доведеться дійсно демонструвати успіх у боротьбі з корупцією, щоб досягти

прогресу у відносинах із Вашингтоном. Адже серед американських лідерів ще не було настільки обізнаного в питаннях України президента. А більшість українських експертів переконані, що Джо Байден – найкращий варіант для України. Яка є важливою для США, в команді якої є багато людей, які працювали з Києвом. Отже, проведення реформ в Україні стане головним індикатором, з якого виходитимуть Штати у побудові відносин з нашою державою, і це не піддається сумніву.

Оксана Бойко,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

Дистанційне навчання «Всеукраїнська школа онлайн»: оцінки експертів

У нашому сьогодні, на жаль, немає жодної сфери діяльності, яка б не була охоплена коронавірусною хворобою (COVID-19). 11 березня 2020 р. Кабінет Міністрів прийняв Постанову «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19». Уряд продовжив адаптивний карантин в Україні до 31 березня. Пандемія внесла свої корективи і в діяльність освітньої галузі. Освітникам довелося налаштовувати навчальний процес з очної форми у дистанційну. Батьків, учнів та вчителів хвилює головне питання: як буде відбуватися дистанційне навчання під час карантину? Але все залежатиме від кожної школи і вчителів – наскільки вони виявляться готовими гнучко і швидко змінити формат своєї роботи. Та головне питання, наскільки в дітей і вчителів є якісний інтернет-доступ і наскільки вони вміють ним користуватися, та чи є девайси? Однак, карантин став поштовхом почати робити те, що давно потрібно було зробити в школах, тому що сезонні ГРВІ бувають щороку, і через них також запроваджують карантин.

«11 грудня Міністерство освіти та науки України спільно з Українським інститутом розвитку освіти та Міністерством цифрової трансформації України з метою забезпечення рівного доступу до якісної шкільної освіти учнів 5–11 класів запустили платформу для дистанційного та змішаного навчання “Всеукраїнська школа онлайн”. Та актуальність створення національної освітньої платформи зумовлена не тільки викликами, пов’язаними з поширенням COVID-19, а й стратегічною необхідністю забезпечення сталості та якості навчального процесу та рівного доступу до знань для всіх учнів України, незалежно від їхнього місця проживання та наявних ресурсів», – зазначив т. в. о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет ([МОН](#)).

У Держбюджеті на 2021 р. передбачені видатки більші, ніж торік. Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про Державний бюджет України на 2021 рік», який Верховна Рада ухвалила 15 грудня. У

Держбюджеті-2021 на розвиток освіти і науки буде спрямовано майже 170 млрд грн ([Президент України](#)).

У свою чергу міністр освіти і науки Сергій Шкарлет сказав, що у бюджеті на освіту на 2021 р. передбачено 1 млрд грн на формування місць дистанційного навчання для кожної української школи ([Слово і Діло](#)). Експерт програми «Освіта» UIF Микола Скиба пояснив, що дистанційне навчання поглибило нерівність у доступі до освіти, тому за ці кошти необхідно посилити цифрову інфраструктуру. Експерт пояснив, що цифрова інфраструктура допоможе вирівняти ситуацію в умовах навчання онлайн: «Найкращий варіант – це коли кожен учень має девайс. Це можна прирівняти до набору підручників. Тоді можна вести мову про те, що інфраструктура готова й забезпечується рівний доступ, але, на жаль, формат дистанційної освіти поглиблює ці розриви», – додав М. Скиба ([Слово і Діло](#)).

У переході на онлайн-навчання вбачається прогрес інноваційних технологій, що майбутнє, нарешті, настало, онлайн-освіта на очах стає нормою, і школи переходять на новий рівень навчання. Але такий формат почав викликати багато запитань.

На жаль, жодних досліджень щодо запровадження дистанційного навчання в умовах карантину в Україні ще не проводилось. Лише є рекомендації для адміністрації шкіл та вчителів. Під час дистанційного навчання вчителі мають самостійно визначити режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 % навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу, організовується в синхронному режимі, а решта навчального часу організовується в асинхронному. У столичному Департаменті освіти підкреслили, що урок з використанням технологій дистанційного навчання не може тривати 45 хвилин. Також адміністрація шкіл має визначити вчителів та учнів, які не мають комп'ютерної техніки вдома. У разі неможливості забезпечення нею вчителів та дітей школа має створити умови щодо проведення онлайн-уроків у класних кабінетах або кабінетах інформатики відповідно до графіка за умови дотримання всіх санітарних норм ([Освіта](#)).

Як зазначає політолог Олександр Радчук, Україна розпочала рік із посилених карантинних обмежень, умов дотримання яких стосуються і закладів освіти. Зокрема, школи та виші знову працюють в умовах дистанційної освіти. Схоже, до реалій онлайн-навчання українцям доведеться призвичаїтися і у 2021-му: після роботи в такому «тимчасовому» режимі під час карантинного періоду навесні 2020-го, вже у вересні школярі та студенти розпочали заняття у «плановому» онлайн-режимі, або у «гібридному» варіанті ([Слово і Діло](#)).

Думки експертів щодо якості освіти онлайн різняться. Одні вбачають ефективність навчання онлайн, а інші – що інтернет-навчання не може надати повної бази знань. Головне питання: онлайн-навчання – як саме такий

підхід змінить якість української освіти – на краще чи на гірше? Та яких трансформацій зазнає система освіти в Україні? Головний експерт групи «Освіта» Володимир Бахрушин зазначив: «Дистанційний режим передбачає, що і учні, і вчителі працюють із дому, де не у всіх є можливості для роботи. Згідно зі свіжою статистикою ЮНЕСКО, близько третини українських учнів не мали доступу до жодного з форматів навчання (інтернет, радіо і ТБ уроки) і не могли навчатися дистанційно. Нині, з огляду на перший карантин, можливо, ситуація дещо покращиться, але не набагато, проблеми виникатимуть і далі». На його думку, технічна невідповідність України може істотно погіршити саме навчання. Що ж стосується того, як довго школярі в разі повного переходу на дистанційне навчання залишатимуться вдома, то тут експерти обережні в прогнозах ([УНІАН](#)).

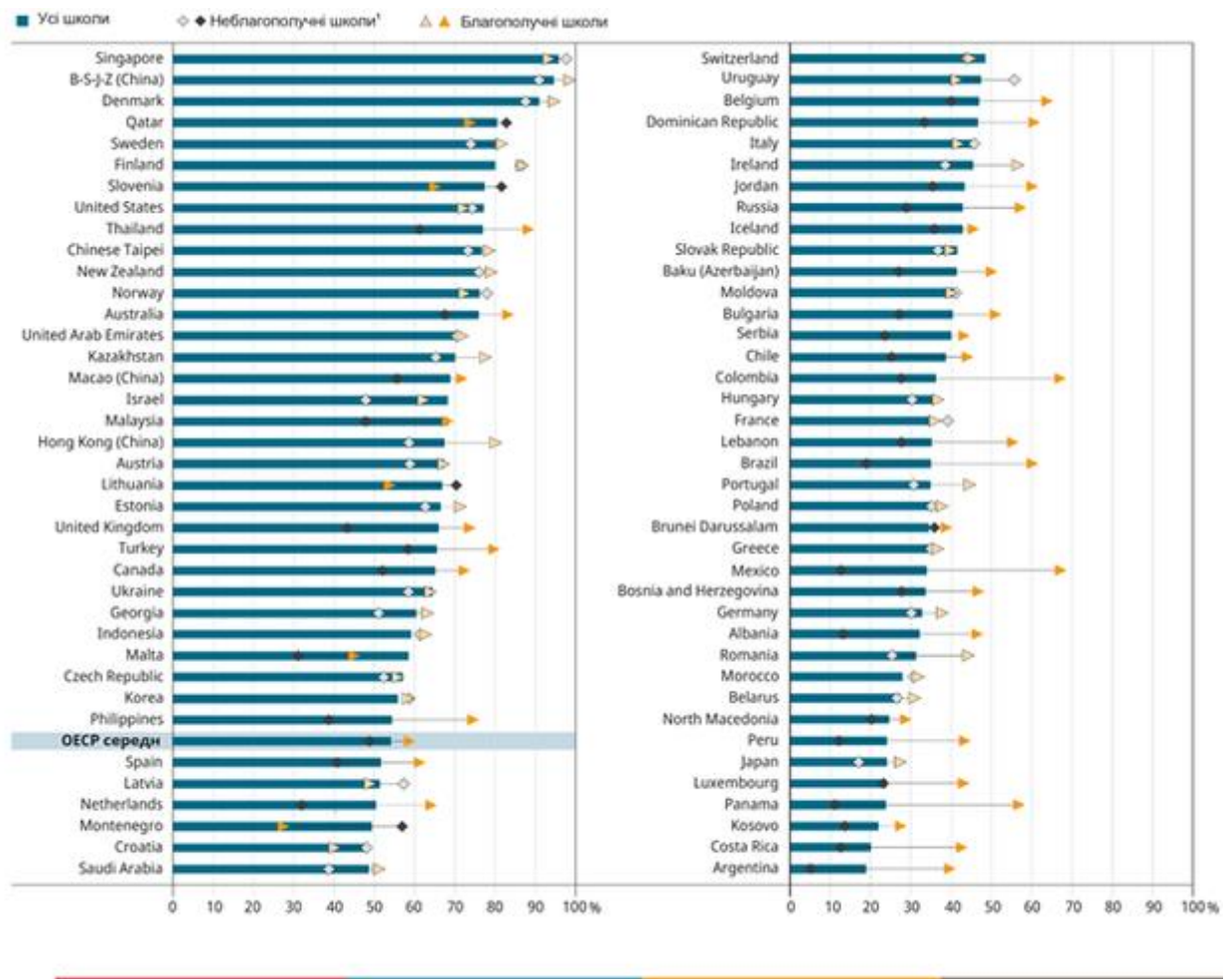
На думку експерта Українського інституту майбутнього Миколи Скиби, «логічно було б відправити до школи першачків. По-перше, серед них найменша статистика захворюваності. По-друге, їм найважче навчатися дистанційно. По-третє, вони потребують нагляду дорослих, їх важче залишати вдома. Щодо старшокласників, то, за словами Миколи Скиби, досвід торішнього весняного карантину показав, що кількість випускників з 200 балами ЗНО збільшилася порівняно з некарантинними роками. Однак річ не в карантині, а в тому, що переважна більшість учнів займається з репетиторами ([Слово і Діло](#)). За висновком експертів Всесвітнього економічного форуму, «інтернет-навчання дозволяє отримати більше інформації, робити все швидше. А це означає, що, ймовірно, зміни в галузі, впроваджені через коронавірус, залишаться, коли епідемія закінчиться» ([BBC](#)).

Співзасновниця і викладачка альтернативної школи «БеркоШко» Валентина Моржиєвська вважає онлайн вимушеною формою, яка наслідує прийоми очного навчання: «Вона має свої переваги – легкість демонстрації презентацій та відео, проведення онлайн-тестування, але має і вади: проблеми зі зв'язком та брак візуального та емоційного контакту вчителя з учнями». Але, зазначає викладачка, є великі переваги під час дистанційного навчання: вчитель може взагалі не зустрічатися з учнями в онлайн-трансляціях, адже воно має широкий спектр технічних можливостей – аудіо-подкасти, відеоролики, різноманітні тренажери й онлайн-тести ([Всесвіта](#)). Як зазначає політолог Олександр Радчук, держава повинна створити і рівні умови для отримання освітніх послуг, і стандарти освітнього середовища, яких повинні дотримуватися всі навчальні заклади. Упровадження дистанційного навчання і чітких стандартів стане в пригоді і тим категоріям учнів та студентів, які потребують дистанційної освіти постійно. Це учні, які проживають на окупованих територіях або в сільській місцевості, де немає школи, або у школі немає фахівців певного профілю. Дистанційна освіта полегшить учням доступ до освіти в разі хвороби. Карантинні обмеження чітко продемонстрували потребу негайного запуску Національної освітньої

електронної платформи, яка забезпечить безперервність і доступність освіти для всіх учасників процесу ([Слово і Діло](#)).

Думки освітянських експертів щодо дистанційного навчання більш позитивно налаштовані. Онлайн-систему вже давно планувалося запуснути в школах не як основну форму навчання, а допоміжну. За словами Володимира Бахрушина, фахівця з освітньої політики та радника міністра освіти й науки, дистанційне навчання почали впроваджувати в Україні ще 20 років тому. Є Положення про дистанційне навчання, але з часу його ухвалення у 2013 р. система значно змінилася. Документ створювали для регуляції дистанційної освіти як індивідуального підходу, а не форми навчання в усіх закладах ([Громадське](#)). Як зазначає вчителька української та англійської мови, найкращий учитель України, за версією Global Teacher Prize Ukraine 2019, експертка ГС «Освіторія» Наталя Кідалова: «Майбутнє – за змішаним навчанням, яке дуже легко перемикає в різні режими: збільшувати чи зменшувати офлайн- або онлайн-компоненти, обирати різні організаційні моделі та стратегії відповідно до можливостей, потреб і викликів. Учителям потрібна як емоційна підтримка, так і забезпечення інтернетом та технікою. Технічне забезпечення учнів є не менш важливим. Вважаю, що можна було б створити спільноту серед усіх бажаючих учителів і проаналізувати реально працюючі кейси. Ще один важливий момент – це навчання та підготовка вчителів, яка має здійснюватися відповідно до потреб і за індивідуальними навчальними траєкторіями» ([Миколаївська обласна рада](#)). За словами Людмили Юрченко, вчительки біології в черкаській гімназії, востаннє довготривала перерва в гімназії була у 2008 р. – тоді за партами було порожньо півтора місяця. «У Черкасах другий рік працює експериментальна програма OSHKOLA – це електронний журнал, де і батьки, й учні можуть відслідковувати оцінки та домашні завдання». У спільнотах учителів на фейсбуці вже викладають підбірки онлайн-сервісів для навчання. Більшість учителів гімназії вже три роки працюють із платформою Google Classroom, де можна проводити тестування, контролювати виконання домашніх завдань і давати корисні відео та презентації ([Громадське](#)).

Ще один важливий момент: оприлюднені українською мовою матеріали Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) PISA in Focus, присвячені питанню «Чи були школи обладнані, а учні готові до навчання дистанційно?» Міжнародні експерти схарактеризували ситуацію із забезпеченням шкіл у різних країнах світу освітніми онлайн-платформами для дистанційного навчання та професійними ресурсами, які доступні вчителям, щоб навчитися користуватися цифровими пристроями, станом на 2018 рік, тобто якраз напередодні епідемії COVID-19. Відтак, Україна увійшла в 30 серед інших країн світу, за даними PISA, щодо готовності дистанційного навчання ...

(Освіта)

В інфографіці зазначено відсоток учнів шкіл, директори яких погодилися або цілком погодилися з тим, що в них у школі наявна ефективна освітня платформа для підтримки онлайн-навчання (статистично істотні значення відображаються темнішими тонами).

Соціально-економічно неблагополучна (благополучна) школа – це школа, соціально-економічний профіль якої (тобто середній соціально-економічний статус учнів у школі) перебуває в нижній (верхній) чверті PISA-індексу економічного, соціального та культурного статусу серед усіх шкіл відповідної країни / економіки. Країни та економіки впорядковано відповідно до зменшення відсотка шкіл, у яких є ефективна платформа підтримки онлайн-навчання.

Щоб зрозуміти, що насправді відбувається у школах, ДСЯО (Державна служба якості освіти) проводить інституційні аудити. У схеми проведення таких перевірок на початку нового навчального року включили окремі пункти, що стосуються дистанційного навчання та дотримання карантинних норм. На початку листопада ДСЯО знову провела опитування, щоб оцінити рівень задоволеності учнів, батьків, учителів і працівників шкіл організацією та якістю дистанційного навчання. У ньому загалом узяли

участь понад 34 тис. респондентів. На запит LB.ua служба надала попередні результати. Кожен другий респондент вважає, що якість освіти в школах значно покращилася порівняно з минулим періодом дистанційного навчання. Більша половина учнів і 45 % учителів зазначили, що освітні результати також покращилися в новому навчальному році, що відзначила і третина опитаних батьків. Водночас 37 % різниці в освітніх досягненнях дітей порівняно з минулим роком не помітили ([LBTV](#)).

Таким чином, з огляду на обставини, в яких опинилася Україна та й увесь світ, ми спостерігаємо, що перехід на дистанційне навчання – це зміна епохи. Висновки: хто самостійно вчиться, прагне до знань – побачили переваги онлайн-навчання за допомогою використання різноманітних технічних засобів та зручний графік навчання. Однак онлайн-формат є виснажливим і некомунікативним, традиційні уроки за партами перетворилися в Zoom – такий формат навчання важчий, ніж уроки за розкладом у школі, проблемний відеозв'язок, який працює зі збоями, а замість живого спілкування між учителем і учнем спілкування відбувається повідомленнями в месенджерах. Утім, перехід на дистанційний формат змінює підхід навчання, діти займаються самостійним дослідженням матеріалу та самоорганізуються. Звісно, найефективнішим завжди залишатиметься очне навчання, але дистанційна освіта також повинна розвиватись, оскільки світ змінюється, усе модернізується, потрібно бути готовими до будь-яких катаклізмів у світі.

Огляд зарубіжних ЗМІ

([Anadolu Agency](#))

Україна зацікавлена у зміцненні обороноздатності за допомогою Туреччини, яка стала безперечним світовим лідером у темпі розвитку національної оборонної промисловості, заявив високопоставлений український чиновник.

В ексклюзивному інтерв'ю агентству Anadolu у вівторок міністр фінансів Сергій Марченко підкреслив, що Київ хоче розвивати свій оборонно-промисловий потенціал за допомогою передових технологічних розробок.

«Ви знаєте, що Україна стикається зі збройною агресією з боку Росії. Для того, щоб виграти цю гібридну війну, нам важливо розвивати новітні технології», – сказав С. Марченко

Похваливши досягнення Туреччини в оборонній промисловості, він зазначив, що за 10 років країна зробила «інноваційний прорив».

«Турецький шлях реформування військово-промислового комплексу, який складається з поєднання державного та приватного виробництва, із впровадженням інновацій є оптимальним для України».

С. Марченко підкреслив, що його країна готова до зовнішньополітичних домовленостей з Туреччиною та локалізації виробництва.

Українсько-турецьке співробітництво в галузі військово-промислового комплексу поширюється «від землі до космосу», зазначив він, додавши, що дві країни вже реалізують проекти з переоснащення української армії комунікаційним обладнанням турецької компанії Aselsan.

«Я впевнений, що ми досягнемо синергії у створенні спільних інноваційних справ у оборонній промисловості», – сказав він, посилаючись на двосторонню угоду, підписану в грудні щодо передачі технологій та виробництва корветів для військово-морського флоту та бойових БПЛА для армії України.

Наступним кроком, додав він, стане спільне виготовлення БПЛА Akinci з двигуном української компанії «Івченко-Прогрес». На сьогодні в рамках цього проекту розробляється проект локалізації виробництва в Туреччині та Україні.

«Я знаю, що там вирішені не всі питання, але я впевнений, що сторони знайдуть прийнятне для всіх рішення».

Ці проекти посилять безпеку України та, загалом, безпеку Чорноморського та Азовського регіонів, наголосив С. Марченко.

Щодо двосторонніх економічних зв'язків, С. Марченко зазначив, що обсяг турецьких інвестицій в Україну нині перевищує 500 млн дол.

«За оцінками експертів, загальний обсяг їх (інвестицій. – Ред.), враховуючи ресурси, залучені через банківські структури та спільні підприємства в інших країнах, сягає 3 млрд доларів», – пояснив він.

С. Марченко зазначив, що Туреччина є четвертим за величиною ринком збуту українського експорту та шостим найбільшим партнером за обсягами товарообігу, а двостороння торгівля досягла 5 млрд дол. у 2019 р.

Нинішній рівень є недостатнім з огляду на економічні можливості країн, додав він. «Ми зацікавлені в участі турецького капіталу у розвитку технологічного потенціалу України, в інвестуванні в нове покоління галузей, якими славиться Туреччина», – додав він, висловивши готовність Києва до спільних аерокосмічних проєктів.

Нині Анкара та Київ встановили двосторонній обсяг торгівлі на рівні 10 млрд дол.

Разом із цим прогресом дві країни сьогодні намагаються виправити «невирішені питання» у своїх поточних переговорах щодо угоди про вільну торгівлю (ЗВТ).

С. Марченко заявив, що Україна очікує, що Туреччина домовиться про лібералізацію торгівлі металургійними товарами, а також пропозиції щодо доступу на ринок товарів і послуг.

Діалог щодо угоди активізується найближчим часом, сказав він: «Лише за останні півроку відбулося кілька раундів обговорень та двосторонніх консультацій».

[\(Hungary Today\)](#)

Члени Європарламенту від Fidesz звернулись до президента Європарламенту Давида Сассолі щодо «безперервного залякування» угорців, які проживають в Україні.

У листі за підписом Кінги Гал та Тамаша Дойча лідери групи Християнсько-демократичної партії Fidesz у рамках Європейської народної партії вказували на свої попередні листи до Сассолі, в яких відзначали «невиправдані та жорстокі дії» українських служб безпеки проти установ, що забезпечують етнічну діяльність угорців, що мали місце минулого листопада.

У той самий період часу український екстремістський веб-сайт включив угорсько-українського члена парламенту від Fidesz Андреа Бочкор до «списку смерті», зазначили депутати. За їхніми словами, українська влада не відреагувала на жодний випадок.

Щодо останніх подій євродепутати заявили, що перед візитом міністра закордонних справ Петра Сійярто в Україну надходили погрози посольству Угорщини в Києві, консульствам Угорщини в Унгварі (Ужгород) та Берегшаш (Берегове), а також іншим угорським установам. Листи були підписані «українськими партіями» і загрожували «великим кровопролиттям» проти угорців, якщо П. Сійярто увійде до країни, за їхніми словами. Посольство Угорщини подало звіт у поліцію з цього питання, повідомили євродепутати.

К. Гал і Т. Дойч закликали Сассолі виступити із заявою, в якій засудили загрози на адресу А. Бочкор.

Вони сказали, що таке «безпрецедентне залякування нашого колеги-члена» не повинно залишатися без відповіді президента ЄП. «У світлі усталеної практики Європарламенту смертельна загроза набагато перевищує межу, відповідно до чого президент повинен зробити пленарну заяву», – йдеться в листі.

([Bloomberg](#))

Український виробник електроенергії ДТЕК шукає можливості інвестувати у відновлювану енергетику в Європейському Союзі, оскільки уряд України відступає від підтримки кліматичних проєктів.

Київська енергетична компанія, яка планує запустити пілотні сонячні та вітрові проєкти в ЄС вже цього року, створила в Лондоні центр для інвестування в нові види енергії, включаючи відновлювані джерела та водень, зазначив головний виконавчий директор ДТЕК Renewables у письмовій відповіді на запитання Bloomberg.

«Поновлювані джерела енергії є одним із рушіїв для ДТЕК для розширення бізнесу за межами України», – заявив генеральний директор ДТЕК Renewables Маріс Куніцкіс. «Ми бачимо великий потенціал у відновлюваних джерелах енергії, і це, безумовно, стане рушієм зростання».

(...) Поки «зелений поштовх» набирає сили в Європі, Україна, колишня радянська республіка, яка прагне вступити до ЄС, відстає від зусиль інших країн континенту.

Після кроків, спрямованих на підтримку зелених технологій за допомогою фінансових стимулів, які дозволили Україні потроїти потужність відновлюваних джерел енергії у 2019 р. до 6,4 гігават, уряд минулого року знизив тарифи на подачу енергії для виробників сонячної та вітрової енергії.

У 2020 р. уряд оплатив лише 50 % виробленої енергії виробникам відновлюваних джерел. Ретроактивне скорочення ставить під загрозу мету України мати 25 % частки відновлюваних джерел у виробництві електроенергії у 2035 р.

І хоча Україна погодилася погасити накопичений борг у вигляді компенсації – у 2020 р. держава покрила 50 % боргу перед виробниками сонячної та вітрової енергії – вона ризикує відставати далі.

Для ДТЕК розвиток нових відновлюваних потужностей в Україні залежить від майбутніх рішень уряду щодо підтримки зеленої влади, зазначив М. Куніцкіс.

Компанія прагне виробляти 33% енергії з відновлюваних джерел до 2030 р. й очікує, що близько 19 % усієї енергетики в Україні надходитиме з чистих заводів (...). «Ми очікуємо урядових рішень щодо форм підтримки виробництва зеленої енергії або інших форм розвитку ринку», – сказав М. Куніцкіс. «Це буде сигналом для нас продовжувати нарощувати нові потужності, і ми хочемо зробити це в Україні».

Реалізація ініціатив у межах «Стратегії сталого розвитку-2030»

Офіційна інформація

Бюджетна декларація 2022–2024: Мінфін розпочав процес підготовки ([Урядовий портал](#)).

Міністерство фінансів України розпочало процес підготовки Бюджетної декларації на 2022–2024 рр. – документа, який визначає засади бюджетної політики й показники державного бюджету на середньостроковий період та є основою для складання проекту Державного бюджету й прогнозів місцевих бюджетів.

Реалізація середньострокового бюджетного планування – це один із пріоритетів роботи уряду та Мінфіну. Це системний підхід до формування бюджетної політики, який забезпечує стратегічний підхід до визначення пріоритетних заходів та ефективний розподіл ресурсів.

Міністр фінансів Сергій Марченко:

Для нас дуже важлива незалежна експертна думка та отримання зворотнього зв'язку, щоб почути, який прогрес у нас є, де немає, яке бачення у представників громадянського суспільства тих викликів, що стоять перед країною і на порядку денному роботи уряду.

(...) Міністерство фінансів розраховує на своєчасне отримання якісно підготовленої інформації для підготовки Бюджетної декларації на 2022–2024 рр.

Уряд прийняв Постанову «Деякі питання призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», якою затверджено Порядок призначення, виплати та перелік необхідних документів ([Урядовий портал](#)).

З 1 січня 2021 р. підвищено розмір надбавки на догляд за особами з інвалідністю з дитинства та дітьми з інвалідністю:

- особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи А І групи, – із 75 до 150 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи Б І групи, – із 50 до 100 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;
- одиноким особам з інвалідністю з дитинства II і III груп, які за висновком лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу потребують постійного стороннього догляду, – із 15 до 75 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

– за дитиною з інвалідністю підгрупи А – із 100 до 150 % прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку.

Крім того, з 1 січня 2022 р. буде підвищена надбавка особам з інвалідністю з дитинства, віднесеним до підгрупи А І групи, та на дітей з інвалідністю підгрупи А ще на 50 %.

У січні 2021 року до загального фонду державного бюджету надійшло 57,6 млрд грн, розпис виконано на 106,5 % ([Урядовий портал](#)).

Основними платежами, за рахунок яких відбулося перевиконання, стали:

– податок на додану вартість (+2,9 млрд), за рахунок погашення споживчого попиту у грудні 2020 р., покращення адміністрування і забезпечення дієвого контролю за повнотою здійснення розрахунків з боку ДПС;

– рентна плата за користування надрами (+0,4 млрд).

Находження до загального фонду держбюджету митних платежів становили 22,1 млрд грн, або 100,4 % від розпису січня.

Видатки за загальним фондом державного бюджету становили 68 млрд грн, або 84,2 % від розпису звітної періоду. При цьому соціальні видатки, видатки на оборону, на обслуговування боргу та субвенції і дотації місцевим бюджетам повністю профінансовано відповідно до розпису на підставі платіжних доручень.

За січень 2021 р. державний бюджет було виконано з дефіцитом у розмірі 4,9 млрд грн (...). При цьому платежі з погашення державного боргу за січень 2021 р. становили 23,6 млрд грн (99,2 % плану), платежі з обслуговування – 5,7 млрд грн (96,2 % плану).

Загальна концепція реформування та її реалізація

Уряд розпочав публічне обговорення Національної економічної стратегії до 2030 року ([Урядовий портал](#)).

Урядова робоча група із залученням провідних економістів та бізнес-середовища розробляє Національну економічну стратегію, яка визначить вектори розвитку економіки з чіткими КРІ до 2030 р.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Уперше в історії України робиться такий довгостроковий документ, який має продемонструвати суспільству та експертам, куди рухатиметься наша країна в наступні роки. Проведений аудит держави показав, що означає, коли країна не знає, куди рухатися, коли є елементи нерозуміння стратегії. Це мільярди доларів неефективного використання економічних інструментів у нашій державі.

В урядовій команді та команді Президента Володимира Зеленського є політична воля втілювати реформи, які відповідають вектору руху України у бік європейської та євроатлантичної інтеграції.

Міністр розвитку економіки Ігор Петрашко:

Найбільшою небезпекою сьогодні стало критичне зменшення питомої ваги інвестиційної складової ВВП, яка за підсумками дев'яти місяців 2020 р. впала до 12,6%. Без належних процесів модернізації економіки та фінансування інновацій досягти сталого довгострокового зростання неможливо. І ці цифри є свідченням того, що така Стратегія-2030 є абсолютно необхідною.

**Генеральний директор Директорату з питань економічної політики
Офісу Президента Олена Дяченко:**

Є відомий вислів, що якщо ти не маєш власної стратегії, ти будеш виконувати чийось іншу. Тому наявність власної стратегії, яка забезпечує стабільність і чіткі кроки, дуже сприятиме розвитку нашої країни.

Дерегуляція та розвиток підприємництва

**Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства
України Ігор Петрашко: Уряд удосконалив захист національних
виробників та експортерів ([Урядовий портал](#)).**

20 січня на засіданні уряду прийнято законопроект, яким посилюється захист національних економічних інтересів України під час поширення політики протекціонізму у світі та наявності надзвичайних ситуацій у міжнародних відносинах. Водночас прийняті зміни не суперечать угодам СОТ та міжнародним договорам України в торговельно-економічній сфері.

На сьогодні весь світ використовує принцип протекціонізму – захисту своїх виробників. У цьому ракурсі ми також маємо захищати своїх виробників та експортерів на міжнародній торговій арені, тим самим підвищуючи конкурентоспроможність національної економіки.

Так, проектом закону пропонується внести зміни до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», які зокрема:

– запроваджують на законодавчому рівні порядок захисту прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України під час проведення іноземними державами або іншими суб'єктами міжнародного права антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань щодо імпорту товарів українського походження та порядок захисту прав та інтересів України в рамках СОТ та міжнародних договорів України в торговельно-економічній сфері;

– передбачають надання права Мінекономіки на представництво та самопредставництво інтересів Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі в судах;

– розмежують механізм застосування Україною заходів у відповідь на міжнародно-протиправні діяння та/або недружні дії іноземної держави або іншого суб'єкта міжнародного права стосовно України окремо від застосування Україною заходів у відповідь на дискримінаційні дії іноземної держави або іншого суб'єкта міжнародного права стосовно суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

За програмою «5–7–9» бізнесу вже профінансовано майже 18,5 млрд грн ([Урядовий портал](#)).

Від старту програми банки-учасники видали 7957 кредитів на загальну суму 18,48 млрд грн. З них 11,6 млрд грн – рефінансування попередньо отриманих позик, 3 млрд грн підприємці отримали на капітальні інвестиції та 3,6 млрд грн як антикризових кредитів під 3 %.

Найактивнішими учасниками програми є представники сільського господарства (54 %), торгівлі та виробництва (18 %) та промислової переробки (16 %). За регіональною класифікацією лідерами залишаються Львівська, Харківська, а також Київська області.

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко:

Щотижня ми фіксуємо позитивну динаміку програми. Так, за останні сім днів банки-учасники підписали 279 договорів на 687 млн грн. Зокрема, 565 млн грн від загальної суми укладених за останній тиждень угод становлять угоди з рефінансування попередньо виданих кредитів (...).

Уряд підтримав ініціативу Президента про запуск нової іпотечної програми в межах 7 % річних ([Урядовий портал](#)).

27 січня Кабінет Міністрів України підтримав ініціативу глави держави про доступну іпотеку в межах 7 % річних та затвердив Порядок здешевлення для громадян вартості іпотечних кредитів, розроблений Мінфіном (з доопрацюванням).

Нова програма «Доступна іпотека» впроваджується через Фонд розвитку підприємництва шляхом внесення змін до урядових постанов від 24 січня 2020 р. № 28 та № 29, відповідно до яких реалізується та фінансується державна програма «Доступні кредити «5–7–9 %».

Міністр фінансів Сергій Марченко:

Мета нової іпотечної ініціативи – це створення можливості для запровадження, реалізації та фінансування програми «Доступна іпотека» через установу, яка вже успішно функціонує. Фонд розвитку підприємництва здатний у найкоротший термін забезпечити реалізацію цієї програми через уповноважені банки. Скористатись новою програмою зможуть громадяни України, які потребують житла, отримавши часткову компенсацію процентів за іпотечними кредитами. Процентна ставка для них становитиме 7 % річних, термін кредиту 20 років, перший внесок 15 % вартості іпотеки, а кредит буде обмежений максимальною сумою у 2 млн грн.

Також нова іпотечна програма передбачає спрощення доступу цільової аудиторії до придбання житла на первинному та вторинному ринку (новобудови).

Реформа енергетики, програми енергоефективності та енергонезалежності

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зазначив, що уряд та міські голови дійшли згоди в питанні тарифів на тепло та гарячу воду ([Урядовий портал](#)).

Учасники зустрічі домовилися напрацювати проект спільного Меморандуму, який регламентуватиме такі домовленості:

1. Тарифи на тепло та гарячу воду в цьому опалювальному сезоні залишаться незмінними.

2. Проведення спільної роботи над реструктуризацією заборгованості перед НАК «Нафтогаз», що утворилася через різницю між виручкою ТКЕ та тарифною виручкою (так звана «різниця в тарифах»).

3. Теплокомуненерго матимуть можливість укладати річні договори з НАК «Нафтогаз» за вигідною ціною.

Голова Асоціації міст України Віталій Кличко:

Нам вдалося досягти розуміння з центральною владою щодо необхідних кроків для недопущення кризи в системі теплозабезпечення населення та соціальних об'єктів.

Прем'єр-міністр за підсумками наради дав доручення (...) до 25 січня за участю Асоціації міст України та заінтересованих органів державної влади підготувати та подати Кабінету Міністрів проект Меморандуму про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері централізованого постачання теплової енергії та гарячої води в Україні.

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль зазначив, що встановлення граничної ціни на газ знизить його вартість для населення в середньому на 30 % ([Урядовий портал](#)):

Рішення уряду про встановлення граничної ціни на газ для побутових споживачів на рівні 6,99 грн за кубометр знизить його вартість для населення в середньому на 30 %. При цьому для частини українців це зменшення становитиме майже 40 %.

За дорученням Президента України Кабінет Міністрів 18 січня ухвалив рішення, яким встановлюється гранична ціна на газ на рівні 6,99 грн за кубометр.

Як зауважив очільник уряду, така ціна діятиме до завершення опалювального сезону або до завершення карантину.

Встановлена урядом ціна є нижчою на 1,5 грн за кубометр від тієї, яка була у 2018 та 2019 роках.

(...) Глава уряду також наголосив, що рішення про встановлення граничної ціни на газ не означає, що уряд відмовляється від розвитку ринку газу в Україні. За його словами, без втручання в ситуацію вже у лютому кубометр газу міг би здорожчати до 12 грн.

В умовах недосконалої конкуренції, монополізації ринку таке рішення є необхідним, аби збалансувати та спрямувати ринок на шлях розвитку, а не консервації монополій.

Програма розвитку українського експорту

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко заявив, що вже 362 українські підприємства, що виробляють продукцію тваринного походження, мають право експорту до ЄС ([Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України](#)):

Від початку дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС маємо майже п'ятирічний досвід розвитку поглибленої зони вільної торгівлі. За цей час ЄС залишається найбільшим і, найголовніше, передбачуваним торговельним партнером України з питомою вагою торгівлі товарами 40,7 % від загального обсягу зовнішньої торгівлі України.

Понад 14 тис. компаній щороку експортують свою продукцію до ЄС. А станом на середину січня право експорту своєї продукції до Європейського Союзу мають уже 362 українські підприємства, які виробляють продукцію тваринного походження і до якої висуваються найсуворіші вимоги з боку ЄС.

Наразі урядом активно проводяться реформи в галузі технічного регулювання, публічних закупівель, санітарних та фітосанітарних заходів, удосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів, митної справи, здійснюються кроки, спрямовані на реформування систем охорони інтелектуальної власності.

Успішне впровадження зазначених реформ дозволить усунути бар'єри в торгівлі та забезпечить вільніший доступ до внутрішнього ринку ЄС для наших компаній. Уже сьогодні ми бачимо, що готові йти далі в наших європейських прагненнях.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль та віце-прем'єр-міністр фінансів Канади Христя Фріланд обговорили розширення Угоди про вільну торгівлю та лібералізацію візового режиму ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Важливим підґрунтям розвитку економічного співробітництва між Україною та Канадою є Угода про вільну торгівлю, і на сьогодні перед обома сторонами стоїть амбітне завдання розширити її дію на сфери інвестицій та послуг.

Україна зняла заборону на торгівлю засобами індивідуального захисту та на інші товари, щодо надмірного експорту яких були застереження.

(...) Торговельно-економічне співробітництво залишається пріоритетом нашої співпраці. Кожен новий виклик відкриває нові перспективи для розвитку, тому ми повинні консолідувати свої зусилля для найшвидшого подолання негативних наслідків, спричинених пандемією коронавірусу, та продовжувати нарощувати обсяги двосторонньої торгівлі.

Крім того, Прем'єр-міністр відзначив високу зацікавленість України в лібералізації візового режиму та наголосив на готовності прийняти в Україні групу канадських експертів для проведення моніторингу стану відповідності України критеріям Канади.

Український народ дружньо сприймає Канаду та українську діаспору в Канаді. Тому лібералізація візового режиму для нас була б історичним і стратегічно важливим кроком.

Віце-прем'єр-міністр фінансів Канади Христя Фріланд:

Канада зацікавлена в розширенні Угоди про вільну торгівлю з Україною та готова вести роботу в цьому напрямі.

Пресслужба Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів повідомила, що Україна експортуватиме молоко і молочну продукцію до Ліванської Республіки ([Укрінформ](#)).

Відповідні органи України та Ліванської Республіки погодили двосторонню форму ветеринарного сертифіката на експорт молока та молочних продуктів з України до Ліванської Республіки.

Керівник відділу обліку операторів ринку, ведення реєстрів Держпродспоживслужби Дмитро Унгурян:

Перше експортне відправлення залежить від бізнесменів, у яких укладені контракти. Технічна можливість експорту забезпечена, форма сертифіката перевезення товарів з України погоджена. Залишилося виконати умови цього сертифіката – і дорога до Лівану відкрита.

Молочну продукцію до Ліванської Республіки експортуватиме значна кількість спеціалізованих вітчизняних підприємств.

Децентралізація та реформа державного управління

Уперше в Україні найкращі проекти Агенцій регіонального розвитку отримають державну підтримку ([Урядовий портал](#)).

Уперше в історії України 11 Агенцій регіонального розвитку отримають 58,8 млн грн з державного бюджету на реалізацію дев'яти проектів у рамках секторальної бюджетної програми Мінрегіону. Проекти мають бути реалізовані впродовж наступних трьох років.

Наразі Агенції регіонального розвитку (АРР) створені в 19 областях України. Вони працюють як офіс з надання консультацій і практичної допомоги щодо підготовки та реалізації програм і проектів регіонального розвитку. Завдяки їхній роботі вдається поєднувати зусилля державної, регіональної, місцевої влади, громадськості та приватного сектора.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов:

У 2021 р. Агенції регіонального розвитку отримають від Мінрегіону реальну фінансову підтримку на свою діяльність. Це Київська, Вінницька, Житомирська, Черкаська, Чернігівська, Рівненська, Закарпатська області.

А завдяки співпраці між регіонами, Закарпатська і Житомирська АРР подали на другий конкурс секторальної підтримки проекти, які передбачають також фінансову підтримку Чернівецької, Івано-Франківської, Тернопільської та Львівської областей.

Агенції були розробниками та заявниками 41 проекту, дев'ять з яких перемогли в рамках другого конкурсного відбору проектів, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від ЄС.

Уряд затвердив зміни до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій ([Урядовий портал](#)).

За словами **Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала**, у бюджеті на 2021 р. на відповідні проекти передбачено 6 млрд грн.

Ці кошти можна буде витратити на будівництво та реконструкцію соціальної інфраструктури, на придбання медичного обладнання або комунального транспорту. Кошти можна буде витрачати на проекти з енергоефективності та енергозбереження, на природоохоронні та екологічні проекти.

Кошти можна буде спрямувати на інші проекти, які сприятимуть розвитку громад та підвищенню комфорту, безпеки та добробуту людей.

Уряд схвалив розроблений Міністерством фінансів проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій» ([Урядовий портал](#)).

Прийнята постанова передбачає:

- змінити головного розпорядника бюджетних коштів (визначити Мінфін замість Мінрегіону);
- визначити напрями спрямування субвенції;
- встановити умови надання субвенції;
- визначити порядок фінансування видатків за рахунок коштів субвенції та звітування місцевими органами виконавчої влади про використання субвенції тощо.

Євроінтеграційний курс України

Мінстратегпромом подав пропозиції щодо участі України в програмі ЄС «Європа-2027» ([Урядовий портал](#)).

На виконання доручення уряду Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України опрацювало питання про залучення українських виробників та науковців до співпраці з європейськими інституціями в рамках Європейського альянсу критичних сировинних матеріалів.

(...) Нині за участю Представництва України при ЄС у Брюсселі завершено підготовку проектних пропозицій для включення до програми «Європа-2027» робіт з вилучення рідкоземельних металів (РЗМ) із відходів виробництва фосфорних добрив (так званого фосфогіпсу), мільйони тонн якого накопичилися у відвалах на території країн Східної Європи, включаючи Україну.

Участь у проекті беруть українські підприємства та установи – ДП «Бар'єр» (м. Кам'янське, Дніпропетровська область), де розміщуються поклади фосфогіпсу, Інститут біоколоїдної хімії ім. Ф. Д. Овчаренка НАН України, Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України, «Криптон Оушн Груп», «Екомонітор», «Крипто», а також партнери з країн Європейського Союзу – Технічний університет Аахена (Німеччина), компанії EUROTCH, Valeo Siemens із Бельгії, Австрії, Німеччини та Словенії.

Передбачається, що внаслідок реалізації програми буде не лише отримано широку гамму РЗМ для металургів та машинобудівників, а й повністю перетворено відходи в товарну продукцію, необхідну для будівельної галузі. Крім того, буде звільнено земельні площі від відвалів, що забруднюють довкілля.

Міністри закордонних справ України, Грузії та Молдови направили Високому представнику Європейського Союзу, віце-президенту Європейської Комісії Жозепу Боррелю, комісару ЄС з питань сусідства і розширення Оліверу Варгеї та міністрам закордонних справ держав-членів ЄС лист про спільне стратегічне бачення подальшого розвитку Східного партнерства ([Урядовий портал](#)).

Дмитро Кулеба, Давід Залкіані та Ауреліу Чокій переконані, що Східне партнерство має належним чином враховувати європейські прагнення України, Грузії та Молдови та запровадити амбітний підхід для поглиблення їхньої інтеграції з ЄС.

Україна, Грузія та Молдова окреслили свої пріоритети в рамках Східного партнерства, які включають інтеграцію до Внутрішнього ринку ЄС, зближення з ЄС у сферах транспорту, енергетики, цифрового ринку, зеленої економіки, охорони здоров'я та посилення безпекової співпраці.

Міністри повідомили про намір посилити координацію з підготовки до саміту Східного партнерства у 2021 р. та формування нового пакета його завдань та цілей.

29 січня міністри закордонних справ України Дмитро Кулеба, Литовської Республіки Габріелюс Ландсбергіс і Республіки Польща Збігнєв Рау провели онлайн-засідання Люблінського трикутника ([Урядовий портал](#)).

Міністри обговорили актуальну ситуацію в країнах Люблінського трикутника з протидією поширенню COVID-19 і вакцинацією населення, шляхи взаємодії в цій сфері (...).

Важливою темою обговорення стала координація зусиль Люблінського трикутника в Центральній Європі у контексті політики нової адміністрації США. Співрозмовники погодилися, що глибше залучення Сполучених Штатів до взаємодії з регіоном відіграватиме ключову роль у зміцненні трансатлантичних зв'язків, захисті стабільного розвитку, свободи та демократії у Європі.

(...) Окремою темою обговорення стала політична криза в Білорусі та перспективи її врегулювання. У цьому сегменті дискусії взяла участь запрошена гостя – лідерка білоруської опозиції Світлана Тихановська, яка поінформувала міністрів про актуальну ситуацію у своїй країні. Глави МЗС трьох країн підтвердили солідарність із білоруським народом та висловили зацікавленість у майбутній взаємодії Люблінського трикутника з демократичною Білоруссю.

Глави МЗС доручили національним координаторам підготувати дорожню карту ключових ініціатив і заходів Люблінського трикутника на 2021 рік. Дмитро Кулеба запропонував провести в Києві у другому півріччі 2021 р. саміт глав держав Люблінського трикутника (...).

Популяризація України у світі

З 10 лютого до 10 березня проводитиметься «Місяць культурної дипломатії України» у Вікіпедії ([Укрінформ](#)).

Заклик заходу – Ukraine Everywhere. Мета проєкту – покращити статті про Україну та українську культуру українською та іншими мовами.

Організатори – МЗС України, Український інститут та Вікімедіа Україна – запрошують усіх охочих долучатися до проєкту. У його межах планується проведення вебінарів 17 лютого (українською мовою) та 19 лютого (англійською мовою), які допоможуть ознайомитися, або ж краще розібратися з написанням статей до Вікіпедії.

Реформа медичної галузі

У програмі медгарантій на 2021 рік передбачено 35 пакетів медичних послуг ([Укрінформ](#)).

З них дві – нові та ще п'ять виокремлені з існуючих. Ці пакети медичних послуг передбачають надання первинної, екстреної, спеціалізованої та високоспеціалізованої, паліативної медичної допомоги та медичної реабілітації, а також допомогу пацієнтам із COVID-19.

Також у межах програми медичних гарантій у 2021 р. буде розширено перелік лікарських засобів для реімбурсації. Найближчим часом почнеться відшкодування вартості лікарських засобів із первинної та вторинної профілактики інфарктів та інсультів. З липня НСЗУ почне відшкодувати вартість інсулінів, а з жовтня – лікарські засоби для лікування розладів психіки та поведінки, зокрема епілепсії.

Серед іншого, з квітня 2021 р. буде запроваджено пакет послуг для лікування туберкульозу на первинній ланці, а з липня – мобільні психіатричні команди, які зможуть надавати допомогу пацієнту вдома.

Серед нових пакетів також лікування пацієнтів із гематологічними та онкогематологічними захворюваннями; готовність до реагування на інфекційні захворювання та епідемії.

У програмі медичних гарантій 2021 залишаються пріоритетні напрями, які оплачуються за підвищеними тарифами. Серед них медична допомога у складних неонатальних випадках. Пролікований випадок за надання допомоги новонародженим вагою до 1500 г сягатиме 135 тис. грн. Тариф на пологи збільшать з 8 до 10 тис. грн (...).

Нова програма медичних гарантій почне діяти з 1 квітня 2021 р. Порядок реалізації програми затверджується постановою уряду.

Реформа освіти та науки

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль заявив, що зарплати вчителів зростуть майже на 20 % уже в січні ([Урядовий портал](#)).

Кабінет Міністрів України під час чергового засідання 20 січня затвердив нову тарифну сітку для розрахунку заробітних плат працівників бюджетних установ.

Ми обіцяли і, відповідно, виконуємо свою обіцянку. Наголошую, що уряд виділив цього року на зарплати нашим учителям майже 100 млрд грн. Тому сьогоднішнє рішення абсолютно прораховано та забезпечено відповідними фінансами.

З 25 січня продовжують діяти обмежувальні протиепідемічні заходи для закладів освіти, визначені постановою Кабінету Міністрів від 9 грудня 2020 року № 1236 ([Урядовий портал](#)).

Згідно з документом, на період дії карантину заборонено:

- відвідувати заклади освіти здобувачами освіти групами кількістю понад 20 осіб, крім закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої мистецької освіти;
- відвідувати заклади освіти здобувачами освіти в разі, коли на самоізоляції через контакт із пацієнтом з підтвердженим COVID-19 перебуває понад 50 % здобувачів освіти та персоналу закладу освіти;
- проводити в закладах освіти масові заходи (вистави, свята, концерти) за участю дітей з більш ніж однієї групи/класу та за присутності глядачів (відвідувачів).

Крім того, під час карантину самоізоляції підлягають особи, які прибувають в Україну для навчання в закладах вищої освіти з держави або є громадянами (підданими) держав із значним поширенням COVID-19. Ця норма не застосовується до осіб, стосовно яких немає підстав вважати, що вони були в контакті з хворою на COVID-19 особою.

До скасування карантину, встановленого через COVID-19, медичні працівники закладів освіти державної та комунальної форм власності отримуватимуть доплату в розмірі 20 % посадового окладу ([Урядовий портал](#)).

Відповідне рішення Кабінет Міністрів ухвалив 3 лютого 2021 р.

Зазначена доплата за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я не враховуватиметься при обчисленні заробітної плати медпрацівників для забезпечення її мінімального розміру.

Доплата розраховуватиметься від посадового окладу. Доплати здійснюватимуться за рахунок коштів, передбачених на оплату праці працівників відповідного закладу освіти.

«Велике будівництво»

Програма Президента «Велике будівництво» продовжується ([Урядовий портал](#)).

У 2021 році, крім соціальної інфраструктури, вона включатиме й проекти економічного розвитку регіонів, на які буде спрямовано не менше 30 % коштів Державного фонду регіонального розвитку. До того ж, базуючись на досвіді минулого року, Мінрегіон цього року буде вимогливішим до відбору проектів, а також важливо, що всі об'єкти «Великого будівництва – 2021» повинні відповідати сучасним вимогам інклюзивності.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов:

Для нових 1469 об'єднаних громад необхідно створити надійну та комфортну інфраструктуру – школи, садочки, лікарні, центри надання адміністративних послуг, центри безпеки, заклади культури тощо. Проекти

соціальної інфраструктури у «Великому будівництві-2021» становитимуть до 70 %.

У 2021 р. в рамках програми «Велике будівництво» буде завершено близько 300 об'єктів соціальної інфраструктури. Наш пріоритет – створити спроможні мережі надання публічних послуг в основних сферах: освіта, охорона здоров'я, спорт, безпека, надання адміністративних послуг. Це будуть об'єкти, де люди, завдяки «Великому будівництву», зможуть відчутти якісні зміни свого життєвого середовища.

Другий напрям «Великого будівництва-2021» – економічний розвиток регіонів. Ідеться про нові індустріальні парки, економічні агломерації, об'єкти туристичної інфраструктури, вирішення питання водопостачання у громадах, музеї науки тощо.

У цьому році планується розпочати реалізацію близько 50 об'єктів економічного розвитку і закінчити їх протягом двох років. Вони будуть спрямовані на створення нових робочих місць та розбудову інфраструктури під залучення інвестицій. На ці проекти має бути спрямовано не менше 30 % коштів Державного фонду регіонального розвитку.

(...) Наразі завершується процес відбору проектів до програми Президента «Велике будівництво-2021». Уряд затвердить перелік програм і проектів, які можуть фінансуватися за рахунок коштів ДФРР у лютому, що дозволить вчасно реалізувати проекти та виконати програму «Велике будівництво» у 2021 р.

Пенсійна реформа

Пенсії з 1 січня зросли для 2,3 млн українських пенсіонерів ([Міністерство соціальної політики України](#)).

1 січня 2021 р. пенсії зросли для 2,3 млн українських пенсіонерів. Збільшення мінімальної заробітної плати з 5000 до 6000 обумовило підвищення розміру мінімальної пенсії за віком для пенсіонерів старше 65 років, у яких наявний страховий стаж, а саме у чоловіків 35 років, у жінок – 30 років (40 % від мінімальної заробітної плати 6000 грн).

На сьогодні мінімальний розмір пенсії для таких пенсіонерів становить 2400 грн, середня сума зростання – 295 грн.

Кабінет Міністрів України 27 січня підтримав проект закону, яким з 2022 року передбачається встановлення щорічної індексації пенсій не пізніше 1 березня ([Урядовий портал](#)).

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль:

Це питання більше не має бути елементом політичних маніпуляцій. Ми пропонуємо зробити все прозоро й встановити чіткі терміни, коли повинна відбуватись індексація. Крім того, законопроектом пропонується

врегулювати несправедливість, коли окремим категоріям громадян пенсії просто не індексувалися.

Також уряд схвалив пакет законопроектів Міністерства соціальної політики, які змінюють застарілі підходи до формування прожиткового мінімуму.

Міністр соціальної політики Марина Лазебна:

Прожитковий мінімум має бути вартісною величиною для визначення основних соціальних потреб людини на мінімальному рівні.

Прожитковий мінімум буде визначатися та застосовуватися винятково для визначення основних соціальних гарантій, які є для особи основним джерелом доходів. Це мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія за віком, державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям та інші види державної соціальної допомоги, які є основним джерелом доходів людини.

На сьогодні майже 180 норм передбачають використання прожиткового мінімуму, що удвічі перевищує кількість норм, які регулюють питання соціальних виплат. Тому законопроектом пропонується запровадити базові величини для розрахунку таких виплат і зборів, як базова величина для соціальних виплат на дітей та базова величина для соціальних виплат населенню, базова величина для грошових платежів і стягнень, базова величина для адміністративних зборів.

Політика цифрової трансформації

Віце-прем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров анонсував нові послуги в Дії та проекти Мінцифри у 2021 році (Урядовий портал):

З нашої ініціативи в березні 2020 р. Кабмін ухвалив нову посаду CDTO (Chief digital transformation officer) – керівників цифрової трансформації в державних органах влади. У кожному міністерстві тепер є CDTO – цифрові заступники міністрів, які відповідають за конкретні напрями та сфери. Є CDTO на рівні ОДА, міських рад. DTRM – на рівні проектів Мінцифри. Також ми створили Дія Company – першу державну ІТ-компанію Мінцифри.

(...) Серед нових сервісів, які запускає Мінцифри у 2021 р. – Дія ID, зміна місця проживання, будівельні послуги класів СС2 та СС3, податкові онлайн-послуги, електронний медичний висновок та автоматична реєстрація бізнесу.

Дія ID – сучасний цифровий підпис, який полегшить українцям отримання послуг в онлайн. У смартфоні за декілька кліків можна буде отримати КЕП. Ви зможете підписувати документи у смартфоні, отримувати адміністративні та фінансові послуги.

Також буде доступна зміна місця реєстрації онлайн. Для цього ще наприкінці 2020 р. уряд ухвалив постанову, яка впроваджує

експериментальний проект з реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання в електронному форматі.

На портал Дія додадуть нові будівельні онлайн-послуги – початок виконання будівельних робіт та введення в експлуатацію об'єктів класу СС2 та СС3. Крім того, з'явиться автоматична реєстрація бізнесу – автоматична реєстрація послуг для ФОП онлайн. Уже готуються відповідні зміни до законодавства про реєстрацію ФОП без участі реєстратора.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

Проект «Молодіжний кластер органічного бізнесу Баранівської міської ОТГ» (Житомирська обл.) змінив долю цілої країни ([Децентралізація](#)).

Проект протягом трьох років реалізовувала команда Інституту громадянського суспільства в тісній співпраці з Баранівською міською радою та місцевим бізнесом – ПП «Галекс-Агро».

700 тис. євро, виділені Євросоюзом у рамках Ініціативи «Мери за економічне зростання», насамперед пішли на створення протягом трьох років кількох кооперативів: рибного, молочного та ягідного, на розробку плану економічного розвитку громади, будівництво міні-сироварні, торгово-тренінгового центру, а також на заходи з активізації її мешканців.

Керівник проекту Оксана Загорська:

Метою проекту є економічне зростання Баранівської громади на основі застосування нових підходів до розкриття її підприємницького потенціалу, зокрема потенціалу старшокласників і молоді, покращення локального бізнес-клімату, насамперед для виробників органічної продукції, та розвитку відповідної інфраструктури. Ми шукали можливостей для створення точок зростання, таких собі вудочок, за допомогою яких місцеві жителі згодом зможуть ловити рибу.

Фішкою проекту було створення п'яти шкільних коворкінгів-майстерень: технічної, швейної, тепличної, 3D-моделювання та медіа. Під час уроків ними користувалися учні шкіл, а після уроків, на різноманітних гуртках – загалом усі діти громади (їх понад 3 тис. осіб). Увечері ж за невеличку платню шкільними майстернями могли скористатися дорослі.

Однак індикатором успішності для учасників проекту був не сам факт створення того чи іншого коворкінгу, а кількість учнів та кількість виробів, виготовлених цим коворкінгом. Та виробів було чимало: на 3D-принтері діти зробили серію симпатичних презентаційних брелків, на швейному обладнанні вони шили медичні маски для боротьби з COVID-19, у теплиці вирощували різноманітні квіти, якими прикрашали клумби громади, шкільні подвір'я, а також спеції та зелень для шкільної їдальні.

Експерт з освіти Сергій Дятленко:

Створення найширших можливостей для самореалізації особистості дозволяє будь-якій громаді розвиватися, а розбудова місцевого бізнесу зупиняє відтік населення. Причому, що ширшими будуть ці можливості, то швидше зростатиме громада.

За досвідом Баранівки, Юрій Палій, учитель трудового навчання та інформатики з Чернівців, виграв три донорських проекти й оснастив свою майстерню унікальним обладнанням. Так само зробив і його колега зі школи села Велика Бузова Шишацької громади Полтавської області Геннадій Світличний, забезпечивши за три роки свою майстерню таким устаткуванням, яке годі побачити у великих містах. А вчителька трудового навчання Ольга Медвідь із міста Кролевець Сумської області змогла створити у місцевому ліцеї, де вона працює, кулінарний комплекс, який активно використовується на уроках праці.

Начальник головного управління дошкільної та шкільної освіти Міністерства освіти і науки України Юрій Кононенко:

Досвід Баранівської громади мав значний вплив на формування Державного стандарту повної загальної середньої освіти в освітній галузі «Технологія», що його було прийнято наприкінці минулого року. На прикладі коворкінгів у Баранівці стало зрозуміло, що, приміром, трудове навчання не має зводитися до вміння забивати цвяхи та пришивати гудзики. Трудове навчання – це насамперед можливість реалізуватися. Саме завдяки «баранівському феномену» у державному стандарті тепер передбачено «врахування інтересів громади в освітній діяльності учня чи класу, й, зокрема, залучення до соціального підприємництва». Раніше про таке навіть не йшлося. Так само, як і про «формування навичок підприємливості та фінансової грамотності у школярів».

Агенція місцевого органічного розвитку, створена в рамках проекту, за три роки залучила 4,7 млн грн додаткових коштів, знайшла інвестора для сонячної електростанції потужністю 340 МВт (він вклав 9 млн євро) і посприяла створенню трьох місцевих кооперативів та сімейної ферми. Також за допомоги агенції у Баранівській громаді з'явилося підприємство, що спеціалізується з виготовлення органічної продукції, зокрема вегетаріанських бургерів. А ще завдяки зусиллям працівників агенції 81% сільських домогосподарств тепер користуються послугою вивезення сміття, з якою не були знайомі до 2018 р.

(...) Швейний коворкінг Баранівської громади виграв тендер із пошиття 8500 захисних медичних масок. І це тільки перші кроки. Далі їх має бути ще більше. Для цього є всі можливості.

У Дніпропетровській області 19 січня завершився онлайн-фестиваль-конкурс вертепів «Різдвяна зірка-2021» ([Децентралізація](#)).

Фестиваль організувала Софіївська територіальна громада за підтримки Програми «U-LEAD з Європою».

Софіївська селищна територіальна громада Дніпропетровської області вже четвертий рік поспіль проводить відкритий фестиваль-конкурс, а цього року через карантинні обмеження вирішили проводити його у безпечному форматі, тобто онлайн.

Софіївський селищний голова Петро Сегедій:

Очоливши громаду у 2010 році, я здійснив свою мрію: створити Різдвяний вертеп у Софіївській громаді (...). Як бачимо, ця ідея потужно розвивається і тепер здобула визнання у більшості областей України.

Заявки на конкурс подали 100 художніх колективів з 18 областей України, а у виступах узяли участь півтори тисячі жителів громад. Відеовиступи конкурсантів переглянули понад 157 тисяч глядачів з усієї України та 26 держав (США, Великої Британії, Італії, Австралії, Німеччини, Польщі, Чехії, Ізраїлю та інших).

Керівниця Дніпропетровського регіонального офісу Програми «U-LEAD з Європою» Олена Тертишна:

Розвиток культури є дуже важливим для громад, і те, що фестиваль встановив рекорд за кількістю учасників і глядацьких переглядів, говорить про те, що такі заходи є необхідними і затребуваними. Тому крокуємо далі разом і об'єднуємо Україну.

Гран-прі фестивалю здобув ансамбль «Чисті криниці» з Великокопанівської ТГ, що на Херсонщині.

Перше місце отримав молодіжний центр Unreal (Софіївська ТГ, Дніпропетровська область), друге місце – виступ «Дух різдвяної зірки» (Микулинецька ТГ, Тернопільська область), третє місце посів колектив «Азовські зорі» (Кирилівська ТГ, Запорізька область).

У 2020 році в Коломиї заснували соціальне підприємство, де могли б працювати молоді люди з інвалідністю – так було ініційовано створення майстерні з пошиття екосумок ([Децентралізація](#)).

Реалізацію задуму розпочали за підтримки Проекту ПРОМІС і Коломийської міської ради.

Керівниця проекту «Майстерня “ЕкоСумка” – розвиток та перспектива для осіб з інвалідністю», співзасновниця ГО «Саме час» Ірина Юрах:

У нас у Коломиї діє реабілітаційний центр, який раніше могли відвідувати діти з інвалідністю лише до 18 років. ГО «Саме час» посприяла тому, щоб у центрі відкрили молодіжну групу для тих, хто вже пройшов цей віковий рубіж. Спостерігаючи за підопічними центру, помітили, що серед них є молоді люди, які хочуть долучитися до трудової діяльності, а не лише відвідувати гуртки. Із цих спостережень визріла ідея створення майстерні. Спершу думали про виготовлення гончарних виробів, але зрозуміли, що в такому разі зможемо запропонувати дуже мало робочих місць. Роздумуючи над різними варіантами, врешті зупинилися на екосумках. До їх пошиття можуть бути задіяні люди як із фізичними, так і з інтелектуальними

порушеннями. Наш вибір підкріпився й тим, що турбота про довкілля на сьогодні є вкрай актуальною темою.

Насамперед створення соціального підприємства передбачало організацію приміщення майстерні з урахуванням потреб людей з інвалідністю та встановлення всього необхідного обладнання.

У майстерні до трудової діяльності буде залучено до 15 осіб з інвалідністю віком 18–35 років. Охочих уже дібрали з огляду на їхню зацікавленість у трудовій діяльності та фізичні можливості. Влітку спеціально запрошена фахівчиня з крою та шиття провела для молоді з інвалідністю кількадечний тренінг щодо технологічних особливостей виготовлення й обробки екторбинок.

(...) Робочі процеси у майстерні організовано в п'яти зонах: дві комп'ютеризовані швейні машини, оверлок, ультразвукова машина та розкрійний стіл. Отже, одночасно до процесу виготовлення виробів можна залучити п'ятеро людей з інвалідністю. Сумки шитимуть із домотканого лляного полотна і спанбонду – матеріали вже закупили в українських виробників. Важливим складником конкурентоспроможності сумок є можливість наносити на них принти, тож для майстерні планують придбати спеціальний принтер для друку на тканині.

Продаватимуть екторбинки в крамницях і супермаркетах Коломиї, на ярмарках у туристичних місцевостях, а також онлайн – щоб відповідати вимогам часу. Для реалізації продукції ініціатори проекту активно шукають партнерів, але вже мають домовленість, наприклад, з Асоціацією готельєрів Яремчанщини про виготовлення для них брендovаних сумок.

У Славутичі заснували громадську організацію [Greencubator \(Децентралізація\)](#).

Ініціаторами стали інженери Андрій Зінченко і Володимир Жигало та економіст Олексій Михайленко, підтримку яким надала міська влада. Це енергетичний кооператив, який об'єднав громадян, підприємства та організації з метою реалізації різноманітних локальних проєктів в енергетичній сфері, насамперед щодо децентралізованого, екологічного і незалежного від компаній та концернів виробництва енергії.

Свого часу Славутич підписав міжнародну угоду мерів, яка зобов'язує скорочувати викиди шкідливих речовин і дбати про довкілля. Місто вдвічі скоротило використання газу, тут утепили будинки і замінили вікна. Місцева котельня використовує торф та подрібнену деревину. У структурі міськради з'явився департамент енергоменеджменту, фахівці якого здійснюють щоденний моніторинг енергопостачання в муніципальних спорудах. У більшості з них встановлені індивідуальні теплові пункти. Такі енергоефективні заходи, передбачені «Планом дій сталого енергетичного розвитку та клімату», вже дали змогу зекономити для міського кошторису понад 17 млн грн.

Сьогодні енергетичний кооператив реалізовує проєкт «Сонячне місто» – споруджує сонячну електростанцію, орендуючи для цього дахи муніципальних приміщень, попередньо перевіривши їх на спроможність тримати навантаження. Він приєднався до мереж Чернігівобленерго і з червня 2020 р. вже реалізовує електроенергію за «зеленим тарифом». Інвестор отримує прибуток, громада – робочі місця, податки до бюджету, загальний розвиток регіону.

Влада Білої Церкви запропонувала громаді нову політику місцевого рівня з озеленення, охорони і захисту зелених насаджень. Торік Білоцерківська міська рада підписала меморандум про співпрацю з одним із міжнародних фондів, який опікується розробкою ефективних смарт-рішень у сфері екології ([Децентралізація](#)).

У листопаді 2019 р. тут впровадили програмний продукт Smart Green БЦ, виготовили мобільний додаток.

Smart Green БЦ, за словами його авторів, став першим таким продуктом в Україні, що допомагає місту управляти своїм зеленим господарством. Водночас його аналоги успішно діють у багатьох європейських країнах. Цікавість до білоцерківської інновації виявили колеги з інших вітчизняних міст, згадану технологію вже купила Одеса, до смартизації управління зеленим господарством взялися Львів та Рівне.

Протягом минулого року і впродовж 2021 р. триватиме робота над розробкою стратегії відновлення та збагачення зеленого фонду міста.

Відбуваються навчання волонтерів, проходять відкриті уроки з висадки саджанців дерев і навіть масові еко-пікніки, після яких у парках і скверах залишаються не купи сміття і обгорілі кущі, а рівенькі алеї молодих платанів, яких уже висадили майже 40.

Створення комфортних умов для навчання може кардинально змінити ідеологію сприйняття підлітками вивчення одного зі шкільних предметів, а саме «Захист Вітчизни», довела Чугуївська міська рада Харківської області ([Децентралізація](#)).

Водночас ця робота виходить за рамки власне освітянської, бо зачіпає сферу національно-патріотичного виховання школярів не лише одного чи кількох навчальних закладів, сприяє належній підготовці юнаків допризовного та призовного віку до військової служби, а й позитивно впливає на суспільно-політичне життя міської громади загалом.

Спершу при відділі освіти міськради був створений навчальний центр допризовної підготовки юнаків 10–11 класів. Потім з'явився освітній округ, де таке навчання проходили вже всі юнаки і дівчата. Нині він став структурним підрозділом однієї зі шкіл міста. Та відчутною проблемою весь цей час залишалася слабка матеріально-технічна база.

У Чугуєві були реалізовані мініпроєкти з розвитку територіальних громад «Разом у майбутнє», запроваджених Харківською обласною радою.

Зокрема, тут облаштували сучасний плац та смугу перешкод, придбали і встановили новий програмно-апаратний комплекс – інтерактивний тир, з допомогою якого вчитель може ефективно передати учням навички прицільної стрільби з автомата і пістолета. Як зазначають фахівці, зброя з лазером має такий самий вигляд, як і справжня.

Оновлена матеріальна база, комфортні умови, високоточна техніка, комплексний підхід до викладання істотно прислужилися зростанню інтересу старшокласників до військової підготовки.

Результати практики мають не лише виховну, а й соціальну функцію, зокрема щодо профорієнтації старшокласників і старшокласниць. Так, останніми роками 17–18 % випускників міських шкіл Чугуєва обирають для подальшої освіти саме ті виші, де здійснюється підготовка військових кадрів. 200 юнаків і дівчат уже обрали професію військовослужбовця справою свого життя і нині професійно захищають Україну, беруть участь у миротворчих операціях.

Проект «ЕкоГромада: шлях змін» Боратинської сільської ради (Луцький район, Волинь) докладно розповідає про формування екологічної свідомості та культури шляхом впровадження комплексної системи роздільного збирання твердих побутових відходів і застосування системи компостування на території згаданої громади ([Децентралізація](#)).

Автори ідеї започаткування «розумної екологічної громади» передбачили комплекс технічних, організаційних та мотиваційних заходів у двох ключових сферах – муніципальному енергетичному менеджменті (запровадження на базі закладів освіти системи роздільного збирання відходів і системи компостування решток органіки) та екологічній освіті і вихованні.

Придбані контейнери для роздільного збирання ТПВ встановили на спеціально обладнаних майданчиках саме поблизу навчальних закладів. Поруч своїми руками облаштували компостери для органічних відходів.

Спеціаліст із проєктної діяльності та співробітництва Боратинської громади Анатолій Левчук:

Нещодавно здійснив робочий об'їзд еко-об'єктів громади і власноруч переконався, що всі компостери завантажені, а в кількох школах їхня кількість навіть зросла. Ще шість нових зробили в Баївському дошкільному закладі. Навесні учні та їхні педагоги планують зробити з перепрілої органіки «теплі грядки» і вирощувати городину для шкільних їдалень.

Допоки майже п'ята частина жителів Боратинської громади вже активно долучена до системи роздільного збирання відходів та компостування. Та тут уже мріють, щоб це робити в кожному домогосподарстві, а в подальшому планують навчитися ще й ефективно використовувати та продавати вторинну сировину.

Новини із соціальних мереж

([Володимир Зеленський](#))

Президент України Володимир Зеленський:

Ми продовжуємо виконувати свої передвиборчі обіцянки. Тож без посередників і без брехні – про те, що було зроблено останнім часом.

- Встановлено граничну ціну на газ для побутових споживачів – 6 грн 99 коп. Менше може бути, більше – ні.
- Запущено доступну для українців іпотеку – під 7 %.
- Парламент схвалив президентський законопроект про народовладдя через референдум.
- Підтримано закони про Бюро економічної безпеки, а також про реформу СБУ.
- І про найважливіше – про дітей. Підписав указ щодо премій, стипендій і грантів для найрозумніших, найталановитіших учнів України.

([Денис Шмигаль](#))

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Уряд затвердив порядок компенсації для людей, які використовують електроопалення.

Така компенсація буде нараховуватися автоматично (на особові рахунки споживачів). Жодних довідок чи заяв писати не треба.

Компенсації будуть виплачуватися людям, домівки яких обладнані електроопалювальними установками й у яких будинки не газифіковані або не мають централізованого теплопостачання. Також компенсації будуть виплачені багатодітним, прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу. Загалом, це більше ніж 600 тис. українських родин. Держава виділить на такий вид компенсацій 1,4 млрд грн.

Це рішення – один із восьми кроків уряду, який дасть можливість знизити тарифи та встановити справедливі правила на ринку газу та електроенергії.

([Денис Шмигаль](#))

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

...Уряд пропонує з 2022 р. встановлювати щорічну індексацію пенсій не пізніше 1 березня. Затвердили відповідний законопроект, який має на меті вдосконалення пенсійного законодавства й, відповідно, зростання пенсійного забезпечення громадян...Ми пропонуємо зробити все прозоро та встановити чіткі терміни, коли повинна відбуватись індексація.

Також законопроектом пропонується врегулювати несправедливість, коли окремим категоріям громадян пенсії просто не індексувалися.

Змінюємо застарілі підходи до формування прожиткового мінімуму. Міністерство соціальної політики підготувало пакет законопроектів, який

пропонує модернізувати методологію обчислення прожиткового мінімуму. Прожитковий мінімум буде визначатися та застосовуватися винятково для визначення основних соціальних гарантій, які є для особи основним джерелом доходів: мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія за віком, державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям та інші види державної соціальної допомоги, які є основним джерелом доходів людини

Також законопроектом пропонується запровадити чотири нормативи для розрахунку соціальних виплат і зборів. Так звані базові величини для соціальних виплат на дітей, соціальних виплат населенню, грошових платежів і стягнень, адміністративних зборів...

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Президент України Володимир Зеленський поставив уряду завдання створити механізми та інструменти, які дадуть можливість запустити в Україні доступне іпотечне кредитування.

Сьогодні на засіданні уряду було схвалено постанову, яка затверджує такий механізм. Уже цього року українці зможуть взяти іпотеку під 7 %.

Що пропонує уряд для доступної іпотеки?

- ✓ Іпотечна ставка – 7 %
- ✓ Максимальний термін іпотеки – 20 років.
- ✓ Мінімальний перший внесок – 15 % вартості житла.
- ✓ Програма запрацює в межах «5–7–9».

Запуск доступного іпотечного кредитування – це важливий крок нашої держави до цивілізованого світу.

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

...Промислове виробництво продовжує виходити на стійкий тренд відновлення. У грудні 2020 р. відбулося зростання на 4,8 % у порівнянні з груднем 2019 р. Додаткові стимули від Уряду, а також позитивна динаміка цін на зовнішніх ринках, сприятимуть тому, що у 2021 р. промисловість продовжить зростати.

... Завдяки зростанню мінімальної зарплати до 6 тис. грн з 1 січня, а також зростанню середніх зарплат до 13,6 тис. грн цього року – споживчий попит буде залишатися одним із ключових елементів відновлення економіки на 4,6 % в цього року.

За програмою пільгових кредитів «5–7–9» вже видано 18,5 млрд грн дешевих позик. Програмою скористалися майже 8 тис. підприємств по всій країні. Важливо, що з 2021 р. уряд розширив відповідну програму, і тепер нею повноцінно може скористатися середній бізнес із річною дохідністю до 20 млн євро. Також уже в першому кварталі цього року має повноцінно

запрацювати програма портфельних гарантій для МСБ, що має сприяти подальшому здешевленню кредитних ресурсів для наших підприємців...

[\(Денис Шмигаль\)](#)

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль:

Які вектори руху України, як розвиватиметься економіка та як залучатимуться інвестиції? На всі ці питання має дати відповідь Національна економічна стратегія-2030.

Уперше в історії України розробляється такий довгостроковий документ, який продемонструє суспільству, куди рухатиметься наша країна в наступні 10 років. НЕС-2030 є фундаментальною дорожньою картою з упровадження змін, які Україна та громадяни потребують уже давно, аби вийти на шлях економічного зростання та інституційних змін у державі...

[\(Олексій Петров\)](#)

Голова Закарпатської обласної ради Олексій Петров:

Сьогодні, згідно з дорученням Президента України, уряд ухвалив рішення, яким встановлюється гранична ціна на газ на рівні 6,99 грн за кубометр. Це рішення дасть змогу знизити ціну на газ для українців у середньому на 30 %. І така вартість газу є нижчою, аніж у 2018–2019 рр.

Під час завтрашньої позачергової сесії Закарпатської обласної ради ми плануємо звернутися до вищих органів державної влади України, зокрема, із закликом неухильно дотримуватися цього рішення, поширити програму субсидій на громадян, які використовують електроенергію для опалення своїх помешкань, а також ужити інші невідкладні антикризові рішення, спрямовані на зниження цін для населення на енергоресурси і житлово-комунальні послуги.

[\(Дмитро Гордон\)](#)

Журналіст Дмитро Гордон:

Нацкомиссія, здійснююча державне регулювання в сфері енергетики і комунальних услуг, обмежила тариф на транспортування газу на рівні 1,79 грн/м³, відзначив Прем'єр-міністр Денис Шмигаль.

[\(Олена Зеленська\)](#)

Дружина Президента України Олена Зеленська:

Розпочинається рік – продовжується співпраця. Днями я зустрілася з представниками UNICEF Ukraine, організації – світового лідера, яка просуває та захищає права дітей у 190 країнах.

Для мене було дуже важливо заручитися їхньою підтримкою в реалізації проєктів у сферах шкільного харчування, безбар'єрності, рівності прав хлопців та дівчат, адже ЮНІСЕФ у всьому світі вважається голосом дітей і молоді.

Я впевнена, що співпраця, побудована на спільних принципах та заради однієї мети, – завжди продуктивна. Тому цього року чекаю на великі спільні проєктні зрушення.

Експертний погляд

(Слово і Діло)

В Україні розпочали працювати механізми ринкового ціноутворення в енергетиці, що призвело до підвищення тарифів.

Експерт з питань енергетики Сергій Дяченко:

Немає ринків газу та електроенергії, куди б держава не втручалася з точки зору вирішення соціальних моментів. Соціальним об'єктам так чи інакше допомагають. Але якщо в Штатах та Європі це дитячі садки, школи та лікарні, куди спрямовується дешевша, наприклад, атомна електроенергія, то у нас мається на увазі все населення країни.

Оскільки в енергосистемі потрібна маневрова електроенергія, яка дорожче базової, але без неї неможливо обійтися для підтримки безперебійної роботи всієї системи, тому ситуацію регулюють. В Україні механізм соціальних цін був свого роду проміжним етапом під час переходу до ринкового ціноутворення, котре почало працювати пів року тому.

Зараз у нас запустили повноцінний ринок, ціни відпустили. Причому на законодавчому рівні. Тому з юридичної точки зору повернення до держрегулювання ускладнить взаємини з МВФ, а також навряд чи буде відповідати законам і тим зобов'язанням щодо асоційованого членства, котрі ми брали на себе. Не кажучи вже про те, що це відкат від ринкового перетворення.

Упровадження вільного ринку було абсолютно не підготовлене і відбувалося хаотично останні 30 років. Особливо це стосується приватизації, яка проводилася під інтереси певних груп, близьких до чинної на той момент влади, при цьому абсолютно не замислюючись, як усе це працюватиме.

Те, що зараз так багато говорять про завищену ціну від постачальників послуги, далеко не головна проблема в галузі, оскільки компанії-постачальники додають лише 5 % ціни, тому конкуренція між ними не буде робити погоди. Повинно бути зниження собівартості. Вони в рамках 5 % будуть конкурувати? Конкурувати повинні виробники, а в нас у цій частині монополія.

Повернення до механізмів соціального регулювання ринку призведе до порушення законодавства і, як наслідок, судових процесів. Це буде скандал. Юридично незрозуміло, як це буде оформлено. Якщо постановою Кабінету Міністрів – там можливі серйозні судові позови. По-доброму, варто було б за антимонопольним законодавством визнати монополіями певні сегменти ринку і там впроваджувати регулювання. Схожа ситуація була із зеленою

енергетикою, коли знижували ціни, всупереч законодавству. Вони просто домовлялися. Але тут треба домовлятися з Фірташем.

[\(Слово і Діло\)](#)

В Україні споживачі мають сплачувати за газ по двох платіжках.

Президент центру глобалістики «Стратегія XXI» Михайло Гончар:

Чому виник конфлікт між «Нафтогазом» та облгазами? Бо там монополія в руках Фірташа. «Нафтогаз» пропонує більш дешевий газ, але не може вийти на рядового споживача, тому що його блокує приватна монополія, яка не хоче конкурентів. Коли розділили облгази на компанії з розподілу газу – так би мовити, кур'єрів та газзбути, де-юре вони стали різними суб'єктами господарювання, а де-факто бенефіціар залишився той самий.

Дефіциту газу ні в нас, ні в Європі немає. Як минулого року, усі рапортували про надзвичайну заповненість газосховищ. Відмінність у тому, що цього року ми маємо коронавірус. Адже ця зима не є аномально холодною, як це було у 2012 р., коли виник дефіцит, бо «Газпром» не зміг задовольнити експорт газу в Європу, тому що мав забезпечити свій внутрішній ринок.

Тут немає глобальної змови, кожен діє за бізнес-інтуїцією, закладає компенсацію збитків у 2020 р., користуючись сезонним підвищенням ціни, плюс, що важливо, компенсацію можливих збитків, бо незрозуміло, що буде далі з поширенням пандемії. Споживачі зубожіли. Трейдери мають збитки. Споживання скоротилося. Інша річ, коли всі почали так діяти й отримали такий ефект.

Що має бути зроблено не зволікаючи – це розібратися по суті з приватною монополією, яка існує в системі розподілу газу. Я так розумію, що рішення уряду про впроваджене держрегулювання є тимчасовим. Це ситуативне рішення, і є сподівання, що вдасться порозумітися з МВФ.

[\(Слово і Діло\)](#)

Міністр освіти Сергій Шкарлет заявив, що після локдауну учні випускних класів повернуться до змішаної форми навчання в тих областях, де дозволятимуть показники захворюваності.

Експерт Українського інституту майбутнього Микола Скиба:

Логічно було б відправити до школи першачків. По-перше, серед них найменша статистика захворюваності. По-друге, їм найважче навчатися дистанційно. По-третє, вони потребують нагляду дорослих, їх важче залишати вдома.

Щодо старшокласників, то досвід торішнього весняного карантину показав, що кількість випускників з 200 балами ЗНО збільшилася порівняно з некарантинними роками (...). Річ у тім, що мало хто з батьків учнів покладається на школу, якщо це не приватна чи спеціалізована школа, у підготовці до ЗНО. Гляньте на сервіси репетиторів, подивіться як вони

ростуть. Це фактично – ринок. Стає зрозуміло, що школа або недостатньо дає знань, або їх недостатньо. Відповідно, учням з різних причин важко підготуватися до тих вимог, які висуває ЗНО, просто відвідуючи школу і виконуючи домашні завдання.

Зважаючи на це, говорити про те, що випускники мають першими повернутися до школи, не дуже логічно, адже вчителі вже кілька років поспіль заплющують очі на відвідування, розуміючи, що випускники готуються до ЗНО.

Щодо старшокласників невипускних класів, тих хто здають ДПА, там важче. Уже були випробовані способи почергового відвідування. Однозначно робочої методики на сьогодні ще немає, і, зокрема, через слабку підготовку вчителів до такої комбінованої роботи.

Варто аудиторні години використовувати не на механічне запам'ятовування чи записування за вчителем матеріалу, а для активної взаємодії учнів і педагога, обговорень, дискусій, лабораторних занять.

З одного боку, школи треба переобладнувати для таких активних форм навчання, з іншого – навчати педагогів, змінювати методики і головне – змінювати методику оцінювання.

Ідеться про оцінювання не просто здатності учня запам'ятати сукупність знань, а здатність використати це на практиці.

Може бути відставання від програми, але не має бути відставання від життя. Ми досі оцінюємо якість освіти так званим встиганням за програмою, але те, що було написано п'ять чи 10 років тому, дуже часто вже нерелевантно викликам життя. Наприклад, швидкість опанування нових сервісів, встигання за новими явищами. А це певні навички, когнітивна гнучкість.

[\(Слово і Діло\)](#)

Верховна Рада ухвалила в другому читанні закон про народовладдя через всеукраїнський референдум.

Експерти з конституційного права Олександр Москалюк, Богдан Бондаренко:

З точки зору процесу ухвалення законопроєкту, все пройшло чудово: за його основу взяли законопроєкт, який був зареєстрований ще у 2015 році, віддали його на робочу групу, також документ був на розгляді Венеційської комісії, та деякі її висновки були враховані на стадії внесення правок.

Для тих, хто розказує, що в нас має бути референдум ледь не всюди, цей закон поганий, тому що він достатньо звужує предмет референдуму, який може бути винесений на розгляд українського суспільства. Відповідно для тих, хто вважає, що референдум не настільки чудовий та безпечний механізм народовладдя, цей закон, навпаки, загалом дуже позитивний.

Відповідно до Конституції, референдуми не проводяться стосовно податків, амністії та бюджету. При цьому в нас може бути передбачено декілька видів референдумів. Якщо вносяться зміни до розділів I, III та XIII

Конституції України, вони потребують затвердження всеукраїнського референдуму.

Українці також можуть через так званий скасувальний референдум відмінити закон, ухвалений Верховною Радою. Це формат так званого народного вето. Є концепція, за якою референдум – це реалізація народом цивілізованого права на повстання. Якщо парламент ухвалює закон, який не відповідає народним інтересам (антинародний), то можна ініціювати референдум, на якому скасувати цей закон.

Є ще консультативний референдум щодо питань загальнодержавного значення, які є спільними для всього українського народу. Це єдиний вид референдуму, після якого ще треба щось робити парламенту, Президенту. Інші види референдумів автоматично набирають чинності після ухвалення підсумків референдумного процесу Центральною виборчою комісією.

Ще цікава особливість, відповідно до Конституції, Конституційний Суд може перевіряти на законність питання, які виносяться на референдум за народною ініціативою. Це не обов'язкова процедура, тільки якщо до КСУ буде відповідне звернення. Однак у законі ці повноваження КСУ розширили на питання щодо всіх референдумів. Наприклад, питання загальнодержавного значення.

У нас у Конституції написано, що народ має право на референдум. Був потрібен закон, який би деталізував процес реалізації цього права, відповідно, тепер є такий закон, парламент виконав свій обов'язок, який мав виконати ще, за однією версією, з 2018 року, а за іншою – з 2012-го.

Експерт з конституційного права Олександр Москалюк:

Третій розділ – це вибори, 13-й – це внесення змін до Конституції. Перший розділ торкається основних положень, наприклад, таких, що визначають форму державного правління, територіального устрою, статус державної мови, правовий статус землі в Україні та інших природних ресурсів.

Якщо припустити, що хтось зважиться вносити зміни до ст. 10 Конституції про державну мову, тоді обов'язково доведеться проводити референдум.

Насправді жодна політсила не ставить під питання ст. 10 Конституції. Вона виписана настільки загально, що питань до неї немає, і її можна тлумачити по-різному. Інша річ, що далі ухвалюються різні закони, і вже тут виникають питання. Якщо раптом виникнуть питання до ст. 10, тоді треба рішення Верховної Ради (дві третини), після чого це питання виноситься на всеукраїнський референдум. Але на сьогодні це нереальна ситуація. По-перше, не назбирається дві третини в парламенті, по-друге, за всіма соціологічними даними, цього не трапиться.

Також обов'язково має проводитись всеукраїнський референдум у разі, якщо постане питання зміни території України.

Насправді теоретично на референдум можна винести будь-яке питання. Так само питання, пов'язані з референдумом за народної ініціативи не

обмежені в предметі, крім того, що прямо заборонено Конституцією. Просто треба визначитися, чи є необхідність вирішення цього питання саме через референдум.

У тих країнах, де розвинута демократія, референдуми доцільні і працюють на розвиток суспільства. Там, де розвинутої демократії не існує, будь-яка історія з референдумом пов'язана з маніпуляціями, спекуляціями. Росія, Білорусь, Казахстан багато питань виносять на референдум, щоб показати, що цього хоче народ та легітимізувати свої політичні інтереси.

Хоча не варто побоюватися, що в Україні станеться аналогічна ситуація, адже насправді реалізувати проведення референдуму за народною ініціативою в нас не так і просто.

Треба зібрати 3 млн підписів людей, які мають право голосу в двох третинах областей України. Це достатньо серйозна процедура. У нас Тимошенко хотіла винести питання про землю на референдум, але Адміністративний суд вирішив, що не було зібрано необхідної кількості голосів для того, щоб запустити механізм референдуму.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Заступниця директора ProAgro Group Марія Колесник:

Україна експортувала 56,7 млн т зернових та зернобобових культур за рік, однак результат нинішнього маркетингового року може бути гіршим (до 50 млн т) через проблеми з кліматом.

Фактично Україна показує ті самі результати, що й у минулі сезони. Але відбуваються зміни щодо конкретних культур. Так, за експортом кукурудзи Україна є не першою, а четвертою, оскільки врожай зменшився через погодні умови. Водночас розвиток сільського господарства позитивно впливає на економіку в цілому.

Уряд має стимулювати прибутковість галузі та, зокрема, експорт аграрної продукції, який приносить державі чи не найбільші валютні надходження.

Заступник голови Всеукраїнської аграрної ради Денис Марчук:

Сільське господарство вже декілька років є основною галуззю української економіки і забезпечує понад 40 % виручки від експорту.

Тому новостворене Міністерство агрополітики та продовольства має дбати і про те, щоб Україна зберігала лідерські позиції у світі, й адаптувати галузь до нових умов. Зокрема, через зміни клімату потрібно розбудовувати системи зрошування в центральних районах України, а для збільшення прибутків галузі – переорієнтовувати її на виробництво готової продукції, адже олія дорожча за соняшникове насіння, а борошно дорожче за зерно.

Потрібно внести зміни до Податкового кодексу, щоб аграрні кооперативи могли не сплачувати податок на прибуток, а залишати ці кошти для свого розвитку. Ось яка ідея, закладена в кооперативи: аграрії об'єднують зусилля, щоб збільшувати додану вартість, будувати свої

елеватори, розвивати логістику і виходити на експорт самостійно, а не через міжнародних трейдерів.

Директор Програми «Аграрно-індустріальний розвиток» Українського інституту майбутнього, міністр аграрної політики та продовольства (2014–2016) Олексій Павленко:

Україна з 2014 року незмінно входить до п'ятірки світових лідерів за експортом основної продукції рослинництва, на цьому тлі показники останнього року не є чимось унікальним.

Ми вже є однією з країн, які забезпечують продовольчу безпеку світу. І наше завдання – тримати і надалі цей курс, але при цьому нарощувати обсяги. Так, забезпечити сто мільйонів тонн експорту зернових не є якоюсь фантастикою. За наявності фінансових ресурсів, ринку землі, прозорих умов для ведення бізнесу, елеваторної та портової інфраструктури Україна може в найближчому майбутньому вийти на такі результати.

Наразі український аграрний сектор має сприятливі передумови для розвитку, тож держава може використати його як локомотив для відновлення всієї економіки після «коронакризи».

Для порівняння, одна тільки розбудова систем зрошування може найближчим часом збільшити український урожай на 10 млн т на рік. І створити додаткові 200 тис. робочих місць.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Народні депутати у вівторок, 26 січня, проголосували у другому читанні за законопроект № 3612 «Про народовладдя через всеукраїнський референдум».

Народний депутат («Голос») Сергій Рахманін:

Цим законом (про народовладдя. – Ред.) Верховна Рада, як вищий законодавчий орган країни, усувається від частини законодавчого процесу. Цей референдум з дуже розмитими формулюваннями пропонує виносити на загальнонародне обговорення будь-що без участі Верховної Ради. Текст, який виноситься на референдум, не проходить експертизи Верховної Ради. Більше того, коли референдум пройшов, Верховна Рада не має права втручатися в цей текст. Можна винести питання зради, подати його як питання миру і отримати народну підтримку. Це ядерна кнопка, яку дають кнопкодаву, який буде тиснути на кнопку.

Народна депутатка, заступниця голови фракції «Слуга народу» Євгенія Кравчук:

Є певний міф, пов'язаний із тим, начебто якимсь чином можна легалізувати анексію Криму чи Донбасу. Це неправда. Є чотири запобіжники, які прописані в законопроекті і які не допускають порушень територіальної цілісності. Референдум можна проводити лише один раз на рік і може бути лише одне питання, і на це питання треба дати відповідь чітко «так» або «ні». Це не те, що можна організувати щомісяця, це доволі коштовна річ, як організація виборів.

([Радіо Свобода](#))

Україна веде непрості переговори з Міжнародним валютним фондом щодо продовження програми фінансової допомоги.

Голова правління НБУ Кирило Шевченко:

Прогрес, безумовно, є. Національний банк сподівається на якнайшвидший перегляд програми Міжнародним валютним фондом. Наприкінці 2020 р. було зроблено декілька важливих кроків: зареєстровано законопроект про внесення змін до Закону «Про банки та банківську діяльність», доопрацьовано Державний бюджет на 2021 р. та ухвалено закон про відновлення відповідальності за умисне внесення недостовірних відомостей до податкової декларації.

Напередодні з представниками МВФ зустрілися українські урядовці. Як повідомив Прем'єр-міністр Денис Шмигаль, ішлося про компроміси щодо тарифу на газ для населення, невтручання в який було однією з рекомендацій МВФ на початку програми фінансової допомоги Україні у 2020 р.

Інвестиційний банкір Сергій Фурса:

Те, що переговори з МВФ тривають – підтримує той спокій на фінансовому ринку, який ми зараз бачимо. Результат перемовин навряд чи щось змінить у короткостроковій перспективі, бо запасу міцності (в НБУ) вистачає. Найімовірніше, ці переговори закінчатимуться нічим, і Україна не отримає грошей.

У найближчий місяць-два це не зашкодить фінансовому ринку.

Виконавчий директор Центру економічної стратегії Гліб Вишлінський:

Найгірше, що немає виправлення проблем, немає прогресу. Не реформовано Вищу раду правосуддя. Залишаються проблеми з відновленням декларування... Для мене це все дає підстави вважати, що місія МВФ завершиться і видасть нейтральний пресреліз, що консультації продовжуються. Український уряд зволікатиме в питанні співпраці з МВФ аж до вересня, коли треба буде робити значні виплати за попередніми запозиченнями.

Навряд чи нам варто очікувати сезонного посилення гривні до 26 за долар. А наприкінці літа, в ситуації нестабільності, коли наблизатимуться виплати за зовнішнім боргом, проросійські сили нагнітатимуть ситуацію, пропонуватимуть оголосити дефолт. Тоді можлива девальвація.

Старший економіст «CASE-Україна» Володимир Дубровський:

МВФ відкладає співпрацю з Україною через гальмування реформ, і держава деякий час утримує фінансову стабільність за рахунок значних золотовалютних резервів Нацбанку. Але це призведе до накопичення проблем у майбутньому.

Ситуація нині напрочуд стабільна: у світі зберігається попит на українську продукцію. Однак ситуація може швидко змінитися. Водночас

гривня не перетне позначки 30 грн за долар, резерви Нацбанку достатньо великі, тож він не дасть їй упасти.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс:

Думаю, це (Люблінський трикутник». – Ред.) один зі шляхів, яким ми могли б наблизитися до «Східного партнерства» – розбудовуванням коаліцій країн у складі ЄС, які могли б допомогти зі здійсненням реформ у країнах «Східного партнерства», які потребують такої допомоги. Тож це просто природно, що Литва і Польща разом можуть допомогти Україні наблизитися до ЄС. Але моя думка полягає в тому, що «Східне партнерство» і весь підхід до цього проекту не має стосуватися тільки країн, що розташовані у Східній і Центральній Європі. Адже ідею «Східного партнерства» почали з участю Швеції, Польщі, Литви, інших країн. І, думаю, справді треба долучити до участі й інші країни. Мені не дуже подобається різниця між «Південним партнерством» і країнами, які зацікавлені в безпеці південного кордону ЄС, «Східним партнерством» і країнами, які зацікавлені у східному кордоні. Думаю, треба починати дивитися на це як на «Європейське сусідство», яке потребує уваги, потребує допомоги, щоб створити заможне і безпечне оточення навколо Європи і наблизило б його до Європейського Союзу.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Співробітник Центру аналізу європейської політики (СЕРА), колишній спеціальний представник Державного департаменту США з питань України Курт Волкер:

(...) Я думаю, що для мене найважливішим висновком було те, що ми у США маємо набагато серйозніше ставитися до наслідків нашої внутрішньої політики на життя інших. Я думаю, що ми нічого не досягли процесом імпічменту у США, але ми, звичайно, нашкодили відносинам з Україною, ми поставили в незручне становище багатьох людей, і ми відкинули назад весь прогрес, якого ми досягли за попередні пару років – щодо підтримки реформ в Україні, у взаємодії, яку ми мали з Росією щодо Донбасу. Тож, я думаю, справжнім наслідком цього процесу у США є те, що ми маємо ставитися серйозніше до інших країн, а не так, як ми робили.

(...) Я вважаю, що корупція в Україні – це симптом ширшої проблеми. Вона повсюдна, але це тому, що в Україні існує система, за якої кілька людей контролюють величезну частку активів у країні. І це дає їм величезну владу – економічну, що вони перетворюють і в політичну владу, а також вплив у судах, вплив у парламенті, в прокуратурі, в урядових органах, міністерствах і так далі.

Тож, щоб виправити це, Україна, я думаю, мала б запровадити антирастове законодавство, дуже суворе і дуже широке, десь таке, як запровадили США сотню років тому стосовно «капіталізму» у США. Ми

поділили компанію Standard Oil, такі імена, як Рокфеллер, Карнегі, Меллон, стали цілями поділу їхніх бізнес-імперій. Але в результаті вони змогли зберегти свої гроші і вкласти їх із конструктивною метою. Це створило конкуренцію в економіці, а ця конкуренція створює попит на верховенство права. І, я думаю, Україні потрібен дуже суворий підхід до поділу таких бізнес-імперій, щоб дати людям можливість продати свої активи, зберегти гроші і стати успішними бізнес-лідерами, що діють на користь країні.

([Радіо Свобода](#))

**Заступниця директора Євразійського центру Atlantic Council
Мелінда Герінг:**

Думка про те, що адміністрація Байдена буде відволікатись на пандемію та внутрішні проблеми Сполучених Штатів і не буде зосереджуватися на Україні – абсолютно неправильна. Мабуть, команда Зеленського думає, що на них не звертатимуть уваги, щонайменше рік. Але зараз ми знаємо, що Байден найняв чудову команду людей із великим досвідом роботи в Україні: державний секретар Тоні Блінкен знає Україну. Ім'я Вікторії Нуланд також добре відоме в Україні. Отже, Україні буде приділено багато уваги.

Нині відносини між США й Україною не дуже хороші, і ми знаємо, чому. На жаль, Україна була втягнута у внутрішньополітичну боротьбу США, і ми знаємо, що Зеленський нам не довіряє, і Байден спробує це вирішити. Відновити цю довіру буде нелегко, і це не станеться за одну ніч. Думаю, тут обидві сторони мали б проявити добросовісність.

Джо Байден особисто відданий Україні. Він понад 40 років у політиці. І він себе відчуває пов'язаним з Україною. Він виходив на вулицю і бачив обличчя людей, які загинули після Євромайдану. Він хоче бачити, як Україна реалізує свій потенціал. Він не збирається торгувати Україною та її прагненням задля якоїсь більшої геополітичної угоди. Так, Сполучені Штати можуть спробувати відновити відносини з Росією, але, я думаю, Джо Байден розуміє, що всьому є межа.

([Українські новини](#))

Імунолог, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник Інституту педіатрії, акушерства і гінекології Національної академії медичних наук України Борис Донської:

Що стосується України, то до літа ми будемо мати вже колективний імунітет, на жаль, ми його отримаємо у найдурніший середньовічний спосіб – ми всі перехворіємо. Ну всі, або не всі, однак 2/3 буде достатньо, тобто ми будемо мати повноцінну летальність від цієї хвороби. Скоріше за все, влітку захворюваність піде на спад, а восени – або взагалі вже не буде нового спалаху, або будуть тільки невеликі регіональні спалахи. У світі буде це «ковбасить» ще до кінця року. (Колективний імунітет. – Ред.) – як у всіх

інфекційних захворюваннях – коли перехворіє десь 80 % популяції, то просто вже нікому буде хворіти.

2021 р. стане різним «роком закінчення пандемії»: для країн, які впровадили масове щеплення – це буде «рік закінчення пандемії і збереження життів», а для країн, які здобудуть природнім чином цей імунітет – це буде також «рік закінчення пандемії», але без збережень життів.

(...) В ідеалі є (вакцини. – Ред.) Pfizer і Moderna, щеплення, про які дуже багато що відомо, у тому числі, що вони досить ефективні, і ці компанії заслуговують на довіру. Якби обирати, то треба те, що заслуговує на довіру. Але якщо нема можливості вчасно закупити ці вакцини, то можна пробувати зробити китайське щеплення (Sinovac Biotech), воно менш ефективне, до нього більше питань, але будь-який препарат – це певний інструмент. Навіть при гіршій ефективності, вчасне його отримання все одно дає можливість зберегти тисячі життів.

(...) У нас в уряді аматори, непрофесіонали і безвідповідальні люди. Узагалі система українського бюрократизму давно вже створила таку ситуацію, що за бездіяльність нікого не карають, а за якусь діяльність можна «отримати по шапці», тому найкращий рецепт для чиновника – це нічого не робити.

Україна вже є аутсайдером на Європейському континенті (у подоланні коронавірусу. – Ред.), ми «героїчно» здобуємо природній імунітет без будь-якого щеплення, ми знову повертаємося до середньовічних схем подолання пандемій, поки всі не перехворіємо, пандемія не зникне.

(...) Не розумію підґрунтя введення локдауну. Будь-яке рішення і дія мають спиратися на логіку – що ми хочемо досягти, що ми маємо і що будемо мати. Я не почув обґрунтування, тому і не зрозумів, що ми хотіли цим локдауном досягти (...). Мені просто здається, що хотіли якісь дії зробити і придумали найменш ефективні та продуктивні, але щоб потім їм не казали, що вони нічого не робили, як відписка.

[\(Новое время\)](#)

Генеральний директор ДК «Укроборонпром» Юрій Гусєв:

65 підприємств сформують новий холдинг з робочою назвою Оборонні системи України, який у свою чергу буде поділятися на шість субхолдингів. Також плануємо, що до нього увійдуть спекекспортери, які будуть допомагати зі збутом продукції.

Окремо буде сформований Аерокосмічний холдинг, який об'єднає три галузевих субхолдинги.

Усього до складу «Укроборонпрому» на сьогодні входять 137 підприємств. 21 із них – на тимчасово окупованих Росією територіях. Ще близько 30 підприємств з різних причин фактично не беруть участі в роботі оборонно-промислового комплексу: банкрутство, зміна профілю діяльності тощо.

У кінці 2020 р. Кабмін прийняв рішення про передачу 17 підприємств концерну Фонду держмайна для подальшої приватизації.

Ефективна їх приватизація так само має бути частиною майбутньої трансформації, в результаті якої «Укроборонпром» у такому вигляді, в якому він був сформований у 2011 році, припинить існування.

«Укроборонпром» уже працює над формуванням перших галузевих об'єднань. Зокрема, на засіданні ради директорів концерну затвердили концепцію створення субхолдингу «Радарні системи» і навіть провели публічне обговорення того, якою має бути ця структура. Її флагманським підприємством стане запорізьке КП НПК «Іскра». І, очевидно, саме «Радарні системи» будуть першою ластівкою в структурі Оборонних систем України.

[\(Новое время\)](#)

Депутат Київради, засновник і президент інвестиційної компанії «Універ» Тарас Козак:

Лунають звинувачення від різних активістів, що у запровадженні другого накопичувального рівня пенсійної системи (на додаток до погано функціонуючого першого солідарного рівня) зацікавлені лише фінансисти.

«Не можна запроваджувати другий рівень, бо інвестиційні банкіри будуть мати ще більше прибутків, а вони і так не бідні!» – написав у запалі один із таких критиків.

Хочу відповісти цим борцям за права бідняків.

Одна з основних причин нашої бідності – надзвичайно маленька економіка. За показником ВВП на душу населення Україна відчайдушно змагається з Молдовою за останнє місце в Європі. Поки програємо, але це не сильно тішить.

А економіка маленька, зокрема, й тому, що у нас немає так званих «довгих» грошей. За рахунок коротких (до одного року) депозитів банки не можуть кредитувати ні довгострокові проекти компаній, ні іпотеку для населення.

У всьому світі основним джерелом «довгих» грошей є пенсійні накопичення громадян. Саме «довгі» національні гроші запускають розвиток фінансового сектора, дозволяють фінансувати інфраструктурні проекти, не втечуть за кордон під час чергової фінансової кризи.

Для роботи з «довгими» грошми потрібні фахові фінансисти та інвестиційні банкіри. А за кваліфікацію потрібно платити. Як пекарям, так і фінансистам.

[\(Новое время\)](#)

Керівник з політичних питань Київської школи економіки Павло Кухта:

Два цікаві законопроекти соціальної тематики затверджені сьогодні Кабміном.

Перший змінює систему показників, за якими розраховуються соціальні виплати, різноманітні штрафи та адміністративні збори. Зараз

більшість цих речей прив'язана до так званого прожиткового мінімуму, який давно вже ніякому реалістичному мінімуму для виживання не відповідає і перетворився на суто умовний показник. Тепер його пропонується залишити лише для підрахунку мінімальних зарплат і пенсій плюс деяких великих державних допомог. Для всього іншого вводяться три базові величини для розрахунку соціальних виплат, грошових платежів та стягнень, адміністративних зборів. Усі ці речі тепер розраховуватимуться від відповідних базових величин.

Крок цілком логічний – «прожитковий мінімум» уже давно не відповідає реаліям життя. За багато років до нього прив'язали все підряд, аж до розміру плати за витяг з кадастру чи видачу паспорта. Упорядкування всіх цих показників поверне більш-менш струнку логіку в систему розрахунків людини з державою і зробить розміри цих розрахунків більш контрольованими.

Другий законопроект – зміни до пенсійного законодавства. Здебільшого він стосується пенсій для військових і зближення їх із загальною системою пенсій. Але є й поправки до загальнообов'язкового пенсійного законодавства, які привертають увагу. Це жорстка фіксація дати індексації пенсій на 1 березня, без можливості для Кабміну змінювати дату.

Це не зовсім слушна ідея, від якої краще відмовитися. Поясню чому: коли у 2017 р. ми займалися пенсійною реформою, в закон була свідомо вписана обов'язкова щорічна індексація пенсій, без права для Кабміну її не проводити. Була обрана нелегка з точки зору навантаження на бюджет формула індексації – 50 % від темпів росту середньої зарплати плюс 50 % від інфляції. Це фінансово важко для бюджету, але дає максимально можливий захист для пенсіонера від знецінення пенсії. Водночас, щоб дати уряду можливість управляти фінансовими ризиками та навантаженням на бюджет, закон дає можливість обирати дату індексації протягом року. Власне, у 2020 р. індексація була в травні, у березні (найбільш звичний місяць для індексації) її зробити не змогли. Якщо ж жорстко зафіксувати дату індексації на 1 березня, цілком можливо, що в якийсь момент уряд просто не зможе цю вимогу виконати. Тоді почнеться застосування типових для наших реалій інструментів балансування бюджету – зупинки норм пенсійного законодавства законом про державний бюджет. Їм можна взагалі призупинити індексацію – і цим підірвати гарантії для пенсіонерів та їхню і так слабку довіру до державних пенсій. Щоб цього не сталося, краще залишити уряду можливість вибирати дату індексації пенсій протягом року.

[\(Слово і Діло\)](#)

У 2021 р. будівництво і ремонт доріг в Україні обіцяють проводити дедалі активніше. Влада звітує: торік вдалося відремонтувати понад 4 тис. кілометрів автодоріг. Водночас ексміністр інфраструктури Володимир Омелян заявляє, що вартість дорожніх робіт значно зросла.

Директор «Консалтингової групи А-95» Сергій Куюн:

У 2019 р. обсяг ринку (бітуму, – ред.) був 670 тис. тонн, а в 2020 році – 1 млн 100 тис. тонн. Дуже серйозне зростання. У 2021-му може знадобитися до 1,5 млн тонн. Все залежить від грошей. Я так розумію, поки що немає чіткої цифри фінансування на цей рік. «Укравтодор» її ще не оголосив. Мабуть, йдуть якісь консультації, зокрема, з міжнародними фінансовими організаціями, які вкладають кошти в розвиток інфраструктури.

Принаймні у президента був намір активніше займатися дорогами. Міністр фінансів оголосив, що вони працювали над тим, щоб в півтора раза до 150 млрд грн збільшити бюджет будівництва.

(...) Я думаю, що можна впевнено говорити про те, що в Україні одна з найвищих цін на бітум у Європі.

З квітня 2019 р. діяло ембарго на експорт російського бітуму в Україні. Наприкінці минулого року його зняли і, в принципі, учасники ринку покладають великі надії на цей сегмент постачань, бо, відверто кажучи, в сезоні-2020 ми побачили рекордне споживання бітуму, коли на піку ринок пройшов по краю.

Тобто я б не сказав, що виник дефіцит, але всі джерела і всі потужності працювали на межі можливостей. «Укртатнафта» була завантажена на 100 %, білоруси – на 100 %, все, що можна було доставити морем, теж забиралося по максимуму.

Зважаючи на те, що цього року очікується посилене фінансування (на будівництво доріг. – Ред.), знадобитися більше бітуму. Тому російський бітум може дуже сильно стати в пригоді.

Фінансування планувалося збільшити у півтора раза. Якщо у 2020 р. ми спожили 1 млн 100 тис. т бітуму, то це приблизно плюс 550 тис. т. Наша «Укртатнафта» вже заявила, що на 100 тис. т може збільшити потужності. Тобто, потрібно ще 450 тис. т. І ось це вже проблема.

Білоруси навряд чи зможуть наростити. Немає у них такої можливості. Є потенціал постачань морем, але навіть якщо він збільшиться вдвічі, то ще тисяч 200–300 треба буде десь знайти. Це великий обсяг. Вважайте, 20–25 % ринку. У такій ситуації Росія – хороший варіант.

(...) Якщо ми всі, наприклад, білоруси, «Укртатнафта», європейські постачальники працюємо з прив'язкою до світових котирувань, то в Росії дуже великий вплив внутрішнього ринку. Як там складеться ситуація? Чи будуть там якісь проекти? Що там у Росії? Який попит на бітум, які вільні потужності?

Наприклад, деякі стратеги пропонують викуповувати бітум узимку. Якщо немає попиту, він там коштує копійки. Можна було б купувати його зараз, привозити і тут зберігати до літа. Є маса сховищ, які простоюють. Бітум возять в автомобільних цистернах. А для того, щоб везти залізницею, треба зливатися десь на сховищах. Якраз варіант із залізницею майже не задіяний, а саме з Росії все йде у вагонах. Такий варіант цілком можливий.

Ми побачили, що в сезон у Росії переробка впала. Як це позначиться на виробництві бітуму, складно сказати. Я думаю, що наші трейдери будуть дуже активно опрацьовувати цей напрямок.

(...) Ціни прив'язані до світових. Наприклад, якщо влітку ціна на нафту була 35 дол. за барель, то сьогодні вона – 55. Тому бітум не буде дешевше, ніж минулого літа. А що стосується сезонних подорожчань, є диференціали, тобто так звані премії, які постачальники виставляють. Вони теж досить відчутні і, як правило, встановлюється одна премія на весь сезон. Тому стрибки ціни можуть бути тільки в залежності від світових цін на нафту.

Наша проблема в тому, що ми імпортозалежні. Ми себе не забезпечуємо бітумом. Цьогоріч з 1 млн 100 тис. т лише 300 тис. були вироблені в Кременчуці. Це менше 30 %. Ситуацію розуміють і білоруси, і поляки, і в Європі. Коли ти приходиш на ринок, тому що тобі треба, тоді все одно скільки ти береш – багато чи мало. Все одно ціна буде максимально можливою.

Немає заводів (в Україні – Ред.), які виробляють тільки бітум. Є нафтопереробні заводи, які разом з бітумом виробляють дизельне паливо, бензин і інші нафтопродукти. Це величезні підприємства, які коштують мільярди доларів, і в Україні, на жаль, ці заводи стоять. Раніше бітум випускали Лисичанський завод, на Західній Україні була бітумна установка в Надвірній, на Одеському МПЗ теж була бітумна установка. Вони закрилися через те, що немає економіки перероблення нафти – підприємства старі.

Виробництво бітуму на заводі – це, умовно кажучи, 15 % від нафти, а решту продуктів куди подіти? Це питання технології, часу, і так далі. Такий варіант зараз ніхто не розглядає. Ці заводи закрилися безповоротно. Тільки економіка бітуму їх не витягне, який би не був дорогий цей продукт.

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

Об'єкти медицини мають бути передані громадам, які й мають їх фінансувати.

Заступник міністра розвитку громад та територій України
В'ячеслав Негода:

88 % об'єктів передано у власність громад (на 3 лютого цей показник вже становить 92 %. – Ред.) – це об'єкти різних сфер, зокрема, первинного та вторинного рівня медицини. Усі об'єкти, що раніше належали району, мають бути повністю передані громадам, адже на районному рівні коштів на фінансування медицини не передбачено, і утримувати лікарні вони не зможуть (...). Є проблема в тому, що багато місцевих та районних депутатів не встигли зрозуміти свої обов'язки і що вони є системою влади. Вони не просто обрані для того, щоб перебувати там – вони зобов'язані приймати рішення. І ці рішення повинні відповідати законодавству. Прийнятий довгоочікуваний законопроект № 3651 зобов'язує районні ради передати ці об'єкти, а громади – їх прийняти.

(...) Може бути також договір чи створення спільної системи управління такими закладами. Щоб кожна громада відчувала свою відповідальність за те, що вони розвивають муніципальний госпітальний округ або мікроокруг, де вони будуть надавати медичні послуги. Тут усе буде залежати від того, наскільки якісні будуть послуги – на це впливає наявність обладнання, умов і персоналу. Якщо одна громада чи група громад матимуть відповідний рівень медицини, то до них будуть приїжджати люди з інших територій, і це лише піде на користь. Там почне вже працювати економіка. Видатки на комунальні послуги, зокрема, можуть покриватися навіть надходженнями від ПДФО, або від інших, наприклад, платних послуг.

Заступниця міністра охорони здоров'я України Ірина Микичак:

Ця мережа ще не є однорідною і не вся одного рівня надає ту саму інтенсивну допомогу. Тому ми спільно з Агентством США з міжнародного розвитку аналізуємо всю мережу, яка є, працюємо над формуванням спроможної мережі, можливо, треба буде провести певні трансформації на територіях, об'єднуючи лікарні, зокрема. Тобто можна визначити різні напрямки функціонування. Надзвичайно важливо, щоб громади мали діалог і могли між собою домовитися. Тому що одна районна лікарня, яка перейшла в громаду, не має забезпечувати стаціонарною допомогою тільки цю громаду. Загалом, чи не найголовнішим принципом реформи є екстериторіальність надання медичної допомоги. І мені б хотілося, щоб керівники громад зрозуміли, наскільки ефективніше вони спрацюють і підтримають зі свого бюджету лікарню, до них прийдуть пацієнти не тільки з їхнього села, району, а з сусідніх територій, і за ними прийде додаткове фінансування.

Голова Копичинецької громади (Тернопільська обл.) Богдан Келичавий:

Наша лікарня обслуговує більше населення, ніж живе у нашій громаді. Тому, коли прийшов час приймати лікарні до нас, то ми вирішили піти шляхом співпраці із сусідніми громадами. Ми розробили проєкт меморандуму. Ми переконували, зустрічалися з іншими громадами для того, щоб вони утримували разом із нами лікарні в тій частині, яка не передбачена договором з НСЗУ. Ми обрали найбільш об'єктивний варіант – спочатку громада вирішує, які лікарні вона хоче співфінансувати і в якій пропорції до свого населення, і далі ми вже порахували відсоткове співвідношення. Із Хоростківською громадою ми підписали меморандум на 100 % їхнього населення порівняно з нашим – ми приблизно однакові громади. А з Васильковецькою – 50 на 50.

Меморандум допомагає зафіксувати укладені домовленості. На державному рівні також є інструмент – міжмуніципальне співробітництво, – який допомагає громадам задокументувати свою співпрацю та спільно розвивати свої громади в обраному напрямі.

([Український кризовий медіа-центр](#))

Представники волонтерського руху озвучили кричущі факти численних порушень та злісного невиконання наказів з боку керівництва Генерального штабу Збройних сил України.

Голова ГО «Волонтерська Сотня Добра Воля» Наталія Воронкова:

Ми зараз опустилися до рівня 2015 р. – є проблеми кадрів, медпостачання, проблема порушення лікувально-евакуаційного та санітарно-епідеміологічного забезпечення та багато-багато іншого. Ви не повірите, на сьомому році війни більшість військових навіть не володіють складом аптечки. Я виключаю із цього списку ДШВ, спецпідрозділи та окремі розвідувальні батальйони. Піхота, на жаль, не володіє навіть елементарним накладанням джгута турнікетом. Це те, що найперше рятує життя. На жаль, такі ж зауваження в мене є до 205 навчального центру, того, який якраз готує бойових медиків, спеціалістів тактичної медицини. Коли людина з нашивкою «медик» не може одягти «турнікет», вибачте, але це катастрофа.

(...) У зоні ООС є проблеми від медичного постачання до тактичної медицини. Треба наводити з цим лад. Для цього треба якомога швидше призначити командувача медичних сил, який повинен бути фаховим організатором.

Волонтер, музикант, лідер гурту «Антитіла» Тарас Тополя:

Коли Командування медичних сил через свої підрозділи хотіли закупити маски, і згодом взяли із хабарем одного з працівників Командування медичних сил. Ця справа дійшла до суду, і підозрюваного взяли під варту із заставою у 15 млн. А згодом, при тому, що державі було нанесено збитків близько 1 млн грн, ця людина вийшла з-під варті, вносячи заставу у 500 тис. грн. А також про закупівлю апаратів ШВЛ через китайську фірму, яка до того займалася закупівлями роутерів. Через розголос громадськості цього не сталося. Але справа завершилася доганою одному юристу.

Завдяки тому, що ми піднімаємо ці питання, висвітлюємо проблему, стаються певні зміни. Поки громадськість не починає висвітлювати махінації із бюджетними коштами, нічого не стається. Сьогодні цей контроль під загрозою, бо на рівні Генерального штабу пішов дуже жорсткий супротив. Вони намагаються перевести тему в політичну площину, або ж у площину того, що волонтери вносять деструктив, діють проти національної безпеки. Насправді наша мета – посилення обороноздатності. Якщо ми вимушено публічно розповідаємо про якісь проблеми, то це спрямовано на те, щоб змінити, покращити ситуацію.

Я щиро переконаний, це моя позиція – керівництво Генерального штабу на сьогодні не виконує гідно свої функції. І саме дії керівництва ГШ є причиною зниження обороноздатності.

У листопаді минулого року був звільнений командувач медичних сил. Причиною звільнення був ряд кричущих фактів, які свідчать, що він не справлявся зі своєю посадою. Уже протягом трьох місяців ГШ не погоджує

нового очільника командування медичних сил. (...). У Командування медичних сил немає очільника лише через те, що ГШ ЗСУ не погоджує його кандидатуру і не бажає конструктивно вирішувати ті проблеми, які об'єктивно існують у Командуванні медичних сил, і вже навіть вийшли в кримінальну площину (...).

Волонтер Михайло Макарук:

Згідно зі звітом Міноборони, станом на 3 листопада 2020 р. невиконаними Генштабом залишаються 98 рішень Міноборони. Тобто у військовий час Міністерство оборони констатує, що начальник Генерального штабу і його свита не виконують прямі накази. Найбільше невиконаних рішень припадає на Командування сил логістики – 37 рішень. А це прямі питання забезпечення набоями, амуніцією тощо. 21 випадок невиконання наказів пов'язаний із фондами та землею Міністерства оборони. Це питання є надзвичайно корупційним. Також було проігноровано 22 накази з кадрових питань. Це напряду показує ставлення командувача ГШ до своїх вояків та підлеглих.

У мене на руках є факти про те, як в окремо взятій бригаді з командирів рот збирають данину, яка становить 20 тис. грн. А потім ця данина йде у верхівку до Києва. Ці факти із прізвищами я передам до слідчих органів.

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

За результатами дослідження, найкомфортнішою для ведення бізнесу у 2020 р. стала Житомирська область.

Виконавчий директор Офісу ефективного регулювання BRDO Олексій Дорогань:

Це вже третє дослідження сприятливості умов ведення бізнесу в українських областях, яке проводить BRDO. Рейтинг здійснюється на підставі опитування згідно з адаптованою методологією Doing Business Світового банку. Поступ реформи децентралізації надає нові повноваження місцевому самоврядуванню. Спосіб реалізації повноважень часто має визначальний вплив на те, який державний сервіс отримають місцеві підприємці. Від місцевого самоврядування часто залежить, чи будуть реалізовані ухвалені реформаторські закони. Regional Doing Business – лакмусовий папірець, що вказує органам місцевого самоврядування, на чому треба акцентувати увагу, щоб поліпшити умови для підприємців та залучати інвесторів.

Керівник проектів BRDO Вадим Загарій:

Переможець цьогорічного рейтингу – Житомирська область – має високі бали за компонентами «започаткування бізнесу», «оформлення земельної ділянки» та «приєднання до електромереж». Проте, навіть у лідера рейтингу є суттєві прогалини, які потрібно надолужити: Житомир отримав вкрай низький результат за показником «електронні сервіси», на відміну від деяких обласних центрів, що опинилися наприкінці загального списку. Тому

рейтинг – це про проміжний результат, який потрібно не лише закріпити, але і примножувати.

Серед обласних центрів, у яких значно змінився рейтинг, слід відзначити Запоріжжя (+10 сходинок), Кропивницький (-5 сходинок), Чернівці (+6 сходинок), Херсон (-5 сходинок), Хмельницький (-8 сходинок) та Миколаїв (-11 сходинок).

[\(Український кризовий медіа-центр\)](#)

У серпні 2020 р. уряд перестав регулювати ціну на газ, наслідком чого мало стати формування ринкової ціни та конкуренції постачальників за споживача. Проте тарифи виявилися для населення високими через низку причин.

В. о. міністра енергетики України Юрій Вітренко:

Ми ідентифікували ряд проблем, які, на жаль, існують на ринку через зловживання монопольним або домінуючим становищем з боку окремих гравців на цьому ринку. Також проблема полягає в тому, що переважна більшість українських споживачів є вразливими не тільки з точки зору енергетичної бідності і в плані того, що вони не можуть оплачувати ринкову ціну. Вони є вразливими власне до зловживань із боку домінуючих гравців, з боку маніпуляцій, відповідно, на цьому ринку, а також вони є вразливими до волатильності на цьому ринку, тобто, коли ціна стрімко і значно збільшується. З одного боку, це дійсно жорстка планка у 6,99 грн, з іншого боку, уряд нікого не змушує постачати за такою ціною. Підхід такий: якщо ви хочете, ви постачаєте за ціною 6,99 населенню, якщо не хочете – не постачаєте. Нафтогаз сам зголосився продавати за такою ціною, незважаючи на наглядові ради і на всіх інших. Якщо хтось не хоче постачати газ по 6,99, є купа механізмів: ті споживачі переходять на постачальника «останньої надії» автоматично. Таким постачальником є Нафтогаз, і він зголосився теж знизити ціну до 6,99 грн добровільно.

Заступник начальника департаменту енергоефективності «Нафтогаз України» Олексій Хабатюк:

Хотів би зазначити, що це обмеження ціни 6,99, яке буде діяти з 1 лютого до 31 березня – це тимчасовий захід. Ми маємо надію, що це не зашкодить подальшому розвитку ринку. Що стосується реалізації газу Нафтогазом, то, розуміючи те, що в уряді є такі механізми, як гранична ціна, Нафтогаз, як законослухняна компанія, буде виконувати ті норми, які уряд запровадив своєю постановою. Але хочу зазначити, що це лише тимчасовий захід. За цей час повноваження Антимонопольного комітету, НКРЕ, Міністерства енергетики будуть використані для того, щоб усунути або пом'якшити ті проблеми, які існують на ринку.

Ринок природного газу не є вільним, а є регульованим, і буде залишатися таким надалі, оскільки держава встановлює правила, відіграє ключову роль, як регулятор, через НКРЕКП, що встановлює правила роботи постачальників.

Економіст, фахівець Інституту соціально-економічної трансформації Олег Гетман:

За ці два місяці і наступний період улітку і навесні ми маємо урегулювати вади ринку. Це стосується і непрозорості формування тарифів, і відсутності повного обліку, і відсутність біржових механізмів та багато інших недоліків. Ми маємо це врегулювати і, починаючи з літа, цим усім має займатися Антимонопольний комітет та НКРЕКП. Тобто Кабмін та Верховна Рада не повинні вже втручатися так безпосередньо і регулювати тарифи, якщо умови для ринку сформовані, і ми врегулюємо останні недоліки ринку.

Фінансовий директор АТ «Вінницягаз» Сергій Кібітлевський:

Якщо в Україні з'явиться не 40 операторів ГРМ, як зараз, а 1040 дрібних операторів, то для кожного кінцевого споживача конкуренція не настане, адже розподіл газу – це природня монополія, а от хаосу буде багато. Зверніть увагу на Великобританію. Вона має один із розвинутих газових світових ринків, на всю країну працює чотири оператори ГРМ. При цьому в січні 2021 р. АТ «Вінницягаз» змінило постачальника трьом з половиною тисячам клієнтів. Це, на мою думку, найкращий доказ того, що ми не втручаємось у процес.

Зашкодити такому переходу (до іншого постачальника. – Ред.) доволі складно. Про рішення перейти оператор дізнається з платформи і має три дні, аби закріпити клієнта за новим постачальником. Жодні борги не можуть стати на заваді. Старий постачальник у межах 10 днів виписує рахунок, але клієнт уже не його, і платити чи не платити, впливу на це вже немає. Звичайно, інколи бувають випадки, коли намагаються зробити перевірку лічильника, але не для того, щоб зупинити клієнта, а тому що клієнт насправді унікав контактів і підійшов термін чергової повірки, а клієнт уперто до цього часу не впускав у приміщення. Тому цей момент, коли він контактує з нами, використовується для цього.

Голова Асоціації газового ринку України Денис Сенектутов:

З приводу тарифів операторів ГРМ, на жаль, із цими всіма місцевими політичними акціями, які спровоковані ринком відкритого газу і традиційним зростанням ціни в опалювальний сезон, це все також перекинулося на операторів ГРМ, діяльність яких повністю підпадає під державне регулювання. Оператори ГРМ встановлюють тарифи, вони подають свої економічно обґрунтовані розрахунки, і кінцеве рішення приймається незалежним регулятором. Цьому передують відповідні громадські слухання на місцях, без яких комісія не буде розглядати відповідні подані проекти. Хотів би сказати про неприпустимість подальшого тиску з боку політичних сил на регулятора в частині встановленні якихось обмежень чи верхніх меж тарифів операторів ГРМ. Оскільки це не відповідає чинному законодавству, по-друге, це здатне спровокувати системні проблеми не лише на рівні оператора ГРМ.

Експерт Аналітичного центру DiXi Group Богдан Серебреніков:

Є ще такий момент, що в Україні, мабуть, немає нічого більш постійного, ніж тимчасове. Коли ми говоримо про цей тимчасовий захід як пожежний захід, щоб урятувати вразливих споживачів, очевидно постає питання: «А чи не буде спокуси, якщо ми за два місяці не можемо вирішити системні проблеми, які приводять до всіх цих питань? Чи не буде спокуси далі продовжувати робити те саме?» Важливо теж зазначити, що декілька разів ішлося саме про вразливих споживачів. Теж питання: чому досі не прийнятий порядок, який визначає захист вразливих споживачів, і відповідь на питання, хто це такі. Потрібно посилити арсенал, яким володіють споживачі у своєму виборі. Тому що ми бачили, що, наприклад, за п'ять місяців минулого року близько 3 % споживачів змінили постачальника, отже, були комерційні пропозиції більш вигідні, і вони якось могли скористатися. Експерти зауважили, що не можна кожного разу коротким рішенням вирішити проблеми лише ціною. Непорозуміння у правилах функціонування ринку газу призводять до того, що створюються фальшиві критерії для прийняття рішень. Міста змушені дотувати помилки в рішеннях влади і в нестиківки в методиках.

Виконавчий директор Асоціації енергоефективних міст України
Святослав Павлюк:

Дуже важливо і для міст, і для тих комерційних компаній, котрі працюють на ринку, сталість правил. Якщо ми говоримо про формування ринку, то ці правила мають бути незмінними, бо від них формується довіра. Формується довіра до ринку і до всіх суб'єктів, які на ньому працюють. Тоді з'являється можливість планувати, насамперед, містам свої енергетичні бюджети, планувати бізнесу свої інвестиції.

Тимчасово окуповані території, учасники бойових дій та тимчасово переміщені особи

Офіційна інформація

Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками роботи Департаменту з питань звернень громадян протягом 2020 року ([Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво](#)).

(...).

5. Значна частина звернень громадян у звітному періоді надійшла до Офісу Президента України від громадян, що потребують соціального захисту та підтримки.

(...). Окремо слід відзначити надходження 515 звернень від внутрішньо переміщених осіб, які вимушено покинули зону проведення операції Об'єднаних сил та територію Автономної Республіки Крим, що становить 0,8 % від загальної кількості звернень до Президента України за 2020 р., та у два рази менше порівняно з попереднім роком...

7. (...).

За підсумками 2020 р., порівняно з 2019 р. кількість звернень з Донецької області зменшилася на 9,7 %, а з Луганської області – на 37,8 %. При цьому до глави держави надійшло 515 звернень від внутрішньо переміщених осіб (на 55,5 % менше, ніж у 2019 р.), у яких 34,0 % порушених питань стосувалося соціального захисту та 27,2 % – забезпечення житлом.

Законопроект про держполітику перехідного періоду є рамковим – Резніков ([Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна»](#)).

Віце-прем'єр-міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков:

У цьому законі не всі речі ми врегулюємо і детально випишемо. Ідея цього закону – що він рамковий, встановлює визначені політики та принципи, на підставі яких надалі законодавець, парламентарії або уряд формулюватимуть детально ті чи інші питання.

Цей проект є баченням міністерства і підлягає дискусії в суспільстві, а останнє слово буде за Верховною Радою.

Після первинного збору пропозицій законопроект буде доопрацьовано, після чого його запустять за офіційною бюрократичною процедурою.

Віце-прем'єр допустив, що цей проект закону може бути внесений до Верховної Ради через 4–6 місяців, якщо успішно пройде всі етапи узгодження.

Зазначається, що, крім ухвалення самого Закону «Про держполітику перехідного періоду», передбачається внесення змін до законів: «Про забезпечення прав і свобод переселенців», «Про військово-цивільні адміністрації», «Про тимчасово окуповані території на Донбасі» та ще 55 кодексів і законів.

Крім того, надалі необхідно буде ухвалювати окремі закони про амністію, вибори, люстрацію та конвалідацію.

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України повідомило про завершення розробки проекту закону про державну політику перехідного періоду.

Обліковано 1 459 086 внутрішньо переміщених осіб ([Міністерство соціальної політики України](#)).

Станом на 25 січня 2021 року, за даними Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, узято на облік 1 459 086 переселенців із тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим.

Опубліковано звіт діяльності Мінреінтеграції у 2020 році ([Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України](#)).

Одним із головних досягнень роботи міністерства за минулий рік є завершення розробки концепції економічного розвитку Донецької та Луганської областей, яку Кабінет Міністрів затвердив 23 грудня. На її основі вже йде розробка Стратегії економічного розвитку цих областей та пакет супутніх законопроектів щодо її реалізації.

Крім того, розроблено законопроект «Про державну політику перехідного періоду», який уже перебуває на рецензії у 161 респондента.

Також ключовими досягненнями Мінреінтеграції за 2020 р. є:

– відкриття сервісних центрів у Щасті та Новотроїцькому. До кінця такі сервісні хаби з'являться на всіх 10-ти КПВВ і будуть мати єдиний стандарт. А також відкриття двох нових КПВВ – у Щасті та Золотому;

– уперше за сім років війни розпочалась виплата компенсацій за факт руйнації житла через збройну агресію РФ (до 300 тис. грн). Такі виплати у 2020 р. призначені 74 особам. Мінреінтеграції очікує, що цього року такі компенсації отримають щонайменше 380 осіб;

У 2020 р. для дітей із тимчасово окупованих територій (ТОТ) скасовано ЗНО під час вступу до українських вишів;

– розподілено 20 млн грн субвенції на придбання 84 квартир для 260 ВПО. А у 2021 р. передбачено 125 млн грн субвенції на забезпечення житлом 950 ВПО;

– облаштування джерелами сонячної генерації 65 локацій у 19 населених пунктах Донецької і Луганської областей;

– здійснено виплати 17 лауреатам стипендії Левка Лук'яненка, 86 – колишнім бранцям Кремля та 116 – родинам, члени яких незаконно утримуються на тимчасово окупованих територіях.

– Триває робота з розширення онлайн-сервісів. Так, із жовтня 2020 р. у мобільному застосунку «Дія» вже доступна електронна довідка ВПО. Запущено чат-бот «Юридичний порадишник для ВПО» (спільно зі швейцарсько-українською Програмою EGAP та БФ «Право на захист»). Також розпочато комунікації з корпорацією Google щодо інтеграції кримськотатарської мови до сервісу компанії Google – Google Translate (...).

Динаміка міграції в Україні: де живе найбільше зареєстрованих переселенців ([Слово і Діло](#)).

За даними Міністерства соціальної політики, в Україні на кінець року було зареєстровано 1 млн 459 тис. 089 переселенців (...).

У Мінсоцполітики повідомили, що станом на 31 грудня кількість облікованих переселенців зменшилася на 28 осіб порівняно з листопадом. Якщо порівнювати з аналогічним періодом 2019 року, їх поменшало на 53 тис. 278 осіб.

Найбільше зареєстрованих переселенців – на Донбасі: у Донецькій області – 411 тис. 785 осіб, у Луганській області – 282 тис. 210 осіб. У Києві мешкає 162 тис. 845 переселенців, в області – 65 тис. 513. У Харківській області зареєстровано 135 тис. 275 переселенців.

На Заході України переселенців набагато менше, ніж в інших областях: у Чернівецькій – 2,4 тис., у Тернопільській – 2 тис. 151 особа, у Рівненській – 3 тис. 16.

За місяць ще 345 переселенців зареєструвалися в Луганській області, 162 – у Київській. У Києві знялися з реєстрації 107 осіб, у Дніпропетровській області – 91, в Одеській – 93.

У грудні держава виплатила переселенцям 256,6 млн грн матеріальної допомоги для покриття витрат на проживання та оплату житлово-комунальних послуг. У грудні 2019 р. ця сума була трохи менше – 246,6 млн.

Підтримка внутрішньо переміщених осіб та жителів Сходу України

Військові надали мешканцям прифронтових населених пунктів Луганщини, постраждалих від осінніх пожеж, гуманітарну допомогу ([Укрінформ](#)).

До району проведення ООС прибуло декілька вантажівок з гуманітарною допомогою, адресованим медичним закладам Луганщини, дитячим інтернатам та мешканцям прифронтових населених пунктів, які постраждали внаслідок пожеж.

Гуманітарна допомога включає в себе медичне обладнання, реанімаційні ліжка, перев'язочні матеріали, меблі, будівельні матеріали, одяг тощо.

Допомога надана за підтримки Командування операції Об'єднаних сил та сприяння Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних сил України. Також допомогу надав німецький благодійний фонд «Гайд».

Керівник Експертної групи політики військових зв'язків із громадськістю Лариса Родченко:

Загалом, це близько 150 т вантажу, що буде роздано адресно як на Луганщині, так і на Донеччині. Але на цьому ми не зупиняємося і вже зараз проводимо переговори з представниками посольств Латвії, Литви, Польщі, Естонії та Словаччини про наступний гуманітарний вантаж.

Працівники Офісу омбудсмена взяли участь у презентації фокус-групового дослідження щодо аналізу процесу зміни виборчої адреси ВПО та напрацьованих рекомендацій для покращення цієї процедури ([Уповноважений Верховної Ради України з прав людини](#)).

Провідний спеціаліст відділу регіонального представництва в південних областях Секретаріату уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Юлія Левкович та регіональний координатор взаємодії з громадськістю в Миколаївській області Вадим Жепало взяли участь у презентації фокус-групового дослідження «Зміна виборчої адреси», організованого громадським холдингом «Група впливу».

Під час заходу були обговорені результати проведених фокус-групових дискусій із внутрішньо переміщеними особами щодо аналізу процесу зміни виборчої адреси та напрацьованих рекомендацій для покращення цієї процедури.

(...) Працівники представництва взяли участь в обговоренні, повідомили про результати своєї діяльності. Участь у таких заходах спрямована на покращання комунікації з громадськими організаціями та обізнаності з проблемними питаннями в дотриманні прав громадян уразливих категорій.

23 грудня 2020 р. уряд уніс зміни до Порядку надання в тимчасове користування житлових приміщень із фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 582 від 26 червня 2019 р. ([Благодійний фонд «Право на захист»](#))

Зміни набули чинності 30 грудня 2020 р.

Основні зміни:

1. Скасування вимог щодо строку перебування особи на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб.
2. Збільшення строку прийняття рішення про взяття внутрішньо переміщених осіб на облік.

3. Зняття внутрішньо переміщеної особи з обліку.
4. Питання одержання ордеру.
5. Критерії пріоритетності надання внутрішньо переміщеним особам житлових приміщень.
6. Продовження строку користування житловим приміщенням.

На житло для переселенців направлять 9 млн євро ([Свої.City](#)).

9 млн євро направлять на будівництво житла для внутрішньо переміщених осіб (13 об'єктів) та покращення інфраструктури (шість шкіл та сім дитячих садочків) у громадах, які приймають ВПО. Про це повідомляє прес-служба Кабінету Міністрів України.

Це рішення прийнято в рамках співпраці з урядом Федеральної Республіки Німеччина, який допомагає Україні з розвитком соціальної інфраструктури в регіонах, що найбільше постраждали внаслідок збройної агресії Росії.

Будівництво житла планується в таких містах:

- у Дніпропетровській області: Кривий Ріг, Першотравенськ;
- у Донецькій області: Маріуполь;
- у Запорізькій області: Мелітополь, Ланцеве, Гуляйполе;
- у Луганській області: Сєверодонецьк, Новоайдар, Кремінна;
- у Харківській області: Ізюм, Чугуїв.

Другий грант у розмірі 14,45 млн євро спрямують на поліпшення умов надання медичної допомоги. Закупівля нового обладнання та енергоефективне оновлення лікарень торкнеться щонайменше 40 об'єктів у Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій областях, а також на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей.

Триває впровадження проекту «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури УФСІ VI» ([УФСІ \(Український фонд соціальних інвестицій\)](#)).

Термін впровадження: 2018–2022 рр.

Донор: уряд Німеччини через KfW.

Бюджет: 9 млн євро.

Територія впровадження: Харківська, Дніпропетровська, Запорізька області, а також підконтрольні уряду України райони Луганської та Донецької областей.

Мета: створення житла для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), покращення інфраструктури об'єктів соціальної сфери (школ та дошкільних навчальних закладів) у громадах, які приймають ВПО.

Стан впровадження на 01.01.2021:

Відібрано 26 об'єктів (субпроектів) для впровадження, з яких 13 житлових (первинні субпроекти), а також чотири школи і вісім дитячих садків (вторинні субпроекти).

Населені пункти, у яких впроваджуються зазначені субпроекти (СП):

- у Дніпропетровській області: Кривий Ріг, Першотравенськ;
- у Донецькій області: Маріуполь;
- у Запорізькій області: Мелітополь, Ланцеве (Комиш-Зорянська ОТГ), Гуляйполе;
- у Луганській області: Сєверодонецьк, Новоайдар, Кременна;
- у Харківській області: Ізюм, Чугуїв.

Станом на початок січня 2021 р. в рамках 10 СП (дев'ять об'єктів) роботи завершено. Серед них: три житлові об'єкти для внутрішньо переміщених осіб (загалом на 12 квартир), три школи та три дошкільні навчальні заклади. Квартири на всіх трьох житлових об'єктах у Першотравенську, Кременній та Мелітополі розподілені місцевою владою між родинами переселенців. Вручення ключів переселенцям відбулось наприкінці грудня на урочистих церемоніях за участю керівництва міст та УФСІ.

Активно ведуться будівельні роботи ще на 10 об'єктах (СП). Ведеться підготовка до початку робіт ще на шести об'єктах (СП). (...)

Проекти з відновлення регіону

Stabilization Support Services розпочало моніторинг регіональних політик ([Громадський Простір](#)).

Благодійна організація Stabilization Support Services в рамках реалізації Проєкту СИЛА (Єднання через спільні дії молоді) розпочала моніторинг регіональних рішень, що сприяють інтеграції молоді-переселенців. Моніторинг стартував у Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській та Харківській областях.

Його мета – виявити, проаналізувати та порівняти, що робить місцева влада для реалізації регіональної молодіжної політики та надати рекомендації щодо майбутніх програм. Результати моніторингу допоможуть прискорити інтеграцію молоді серед внутрішньо переміщених осіб до приймаючих громад.

Менеджерка з питань адвокації Stabilization Support Services
Валерія Вершиніна:

На місцевому рівні є багато рішень та політик для підтримки інтеграції молоді ВПО. Утім, на жаль, інформації щодо них украй недостатньо. З одного боку, це пов'язано з тим, що держава не виділяє молодь як міжсекторальну групу. Окремо визначають лише потреби дітей, пенсіонерів, та працездатних ВПО, водночас як молодь має свої специфічні потреби та особливості, які досить часто залишаються поза фокусом уваги влади.

У рамках проєкту запланований аналіз ефективності існуючих регіональних політик, рішень, програм та заходів щодо інтеграції та врахування в них потреб молоді серед переселенців.

За підсумками попередніх результатів моніторингу та на підставі порівняльного аналізу програм обласних рад та обласних державних

адміністрацій, команда Stabilization Support Services презентує висновки та рекомендації, які мають бути враховані національною та регіональною владою, під час формування та реалізації регіональних та місцевих стратегій.

Опікування населенням тимчасово окупованих територій

МОН постійно працює над удосконаленням умов для забезпечення доступу до освіти для осіб із тимчасово окупованих територій – заступник міністра Андрій Вітренко ([Урядовий портал](#)).

21 січня відбулась онлайн-пресконференція на тему: «Вступна кампанія для молоді з тимчасово окупованих територій: підсумки-2020, початок-2021» за участю заступника міністра освіти і науки України з європейської інтеграції Андрія Вітренка.

Організаторами заходу стали Міністерство освіти і науки України, ГО «Фонд “Відкрита політика”» та Державна установа «Урядовий контактний центр». Модератором конференції була виконавча директорка Фонду «Відкрита політика», засновниця Наукового ліцею ім. Кліма Чурюмова Ірина Жданова.

Заступник міністра освіти і науки України Андрій Вітренко:

З метою забезпечення доступу до освіти для осіб із тимчасово окупованих територій ми створюємо нові можливості для досягнення цілей. У 2020 р. порівняно з попередніми роками зараховано найбільшу кількість вступників із тимчасово окупованих територій через освітні центри «Крим – Україна» та «Донбас – Україна» до закладів фахової передвищої та вищої освіти. Також уперше ці освітні центри було розміщено на базі одних і тих самих закладів фахової передвищої та вищої освіти.

Начальник головного управління вищої освіти і освіти дорослих МОН Світлана Кретович:

Під час вступної кампанії-2021 освітні центри «Крим – Україна» та «Донбас – Україна» розпочнуть свою роботу 7 червня, а закінчать – 24 вересня. Вступ буде організовано, як і минулого року, за спрощеною процедурою в межах квоти-2. Також зберігається можливість переведення вступників із тимчасово окупованих територій з контрактної форми навчання на бюджет. Документи для вступу на бакалавра за кошти державного бюджету будуть приймати до 19 липня 2021 р. Опрацьовується законодавча база з метою вдосконалення умов для вступу дітей із тимчасово окупованих територій до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти України.

Проект Порядку прийому для здобуття вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, тимчасово окупованій території окремих районів Донецької та Луганської областей, території населених пунктів на лінії зіткнення

розроблено для забезпечення конституційних прав осіб із тимчасово окупованих територій України на здобуття освіти та розміщено на офіційному сайті МОН для громадського обговорення до 25 січня 2021 р.

Нагадуємо, МОН запроваджує пілотний проект спеціальних підготовчих курсів для осіб з тимчасово окупованих територій.

Ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій

У Краматорську виділили землю під будівництво житла для ВПО ([Переселенці](#)).

У Краматорську визначилися з місцем для будівництва житла для переселенців. Три багатоповерхівки планують звести до 2025 р. у мікрорайоні Лазурний.

Гроші на проєкт надає Міжнародна організація з міграції. Загалом, за 22 млн євро квартири побудують у Краматорську та Сєверодонецьку. (...).

Збудувати три багатоповерхівки, з квартирами для переселенців, у Краматорську планують на пустирі мікрорайону Лазурний. За рішення про виділення цієї ділянки землі голосували депутати Краматорської міськради на позачерговій сесії 13 січня.

Міський голова Краматорська Олександр Гончаренко:

Будівництво розраховане до 2025 р. Потому в будинках зможуть оселитися до восьми сотень людей. 80 % – це будуть тимчасово переміщені особи, а 20 % – це будуть мешканці міста. Міська рада та депутати будуть визначати, хто, які групи нашого населення в рамках цих 20 % отримають ці квартири. Житло для переселенців будуватимуть за гроші європейських донорів. У Краматорську буде профінансовано мінімум побудови будинків з 250 квартирами на загальну вартість близько 11,5 млн євро.

У Краматорську дозволили розробку проєкту землеустрою під нові будинки для переселенців ([Інформаційне агентство «Вчасно»](#)).

У Краматорську депутати надали дозвіл на розробку проєкту землеустрою для будівництва нових будинків для переселенців.

Проєкт будівництва триватиме п'ять років, а його загальний бюджет – 22,1 млн євро.

(...). Під час позачергової сесії депутати ухвалили рішення про надання дозволу на розроблення проєкту землеустрою для відведення земельної ділянки в Краматорську під будівництво. Про це повідомляє Краматорська міська рада.

Ідеться про ділянку по вул. Бородіно в районі буд. № 207 для зведення й обслуговування багатоквартирних житлових будинків орієнтовною площею 0,3 га.

Нове житло будуватиметься в рамках реалізації проєкту «Покращення житлових умов для внутрішньо переміщених осіб на Сході України» Міжнародної організації з міграції. Проєкт триватиме п'ять років, а його загальний бюджет – 22,1 млн євро.

МОМ побудує та відремонтує житло для понад 500 родин: 80 % із них становитимуть ВПО, а 20 % – місцеві мешканці Краматорська та Северодонецька. Міста для реалізації проєкту були обрані через велику кількість у них ВПО.

Дніпропетровщина: Житлом забезпечили 20 сімей захисників (Голос України).

Торік в області для придбання житла для воїнів АТО з інвалідністю І і ІІ груп, членів сімей загиблих та військових-переселенців з ІІІ групою інвалідності держава виділила понад 26,6 млн грн.

Їх отримали 20 сімей. 13 із них уже справили новосілля, інші поки що обирають.

Представник Уповноваженого з дотримання прав жителів АР Крим та м. Севастополя Ірина Верігіна провела робочу зустріч із постійним представником Президента України в АР Крим Антоном Кориневичем (Уповноважений Верховної Ради України з прав людини).

Метою зустрічі було обговорення найактуальніших питань, пов'язаних з дотриманням прав жителів тимчасово окупованого півострова та внутрішньо переміщених осіб із зазначеної території.

(...) Обговорили проблемні питання, пов'язані з відсутністю діючого механізму реєстрації місця проживання громадян України на тимчасово окупованій території АР Крим та необхідність врегулювання зазначеного питання в найкоротші строки.

Ірина Верігіна та Антон Кориневич обмінялись думками щодо критичної ситуації з місцями компактного проживання внутрішньо переміщених осіб на території міста Херсона. Так, за результатами минулого візиту встановлено, що житло, яке було надано для проживання ВПО, потребує вирішення низки технічних проблем, а саме: надмірна вологість у приміщенні, пліснява, грибок, перебої з електропостачанням, відсутність вентиляції та інше. При цьому про зазначені проблеми в облаштуванні місць компактного проживання ВПО відповідні листи реагування надсилалися до Херсонської міської ради.

За результатами робочої зустрічі сторони домовилися про подальшу взаємодію та співпрацю з метою захисту прав жителів тимчасово окупованої території АР Крим та ВПО.

Команда Благодійного фонду Stabilization Support Services реалізувала понад п'яти проєктів у 2020 р. (Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Суппорт Сервісез» (БО «БФ «ССС»)).

Одним з найуспішніших проєктів, який ми втілили в життя разом з командою регіональних координаторів та координаторок, стали Ради ВПО.

У рамках проєкту було створено чотири пілотні Ради ВПО:

- Обласна рада з питань внутрішньо переміщених осіб у Луганській області;
- Координаційна рада з питань внутрішньо переміщених осіб при Виконавчому комітеті Краматорської міської ради;
- Координаційна рада з питань внутрішньо переміщених осіб у місті Харкові;
- Консультаційна рада внутрішньо переміщених осіб при Запорізькому міському голові.

Метою було посилити участь внутрішньо переміщених осіб у процесах демократизації та побудови миру, залучити ВПО до демократичних та управлінських процесів для врахування їхніх потреб та інтересів у розробці політик та ухвалення управлінських рішень на місцевому рівні, просування принципів конфліктної та гендерної чутливості та сприяння пошуку

рекомендації від Ради ВПО в Луганській області до «Програми діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих довготривалих рішень для ВПО.

Основні результати діяльності рад:

- проведено адвокаційну кампанію щодо соціального житла, результатом якої стало прийняття Програми розвитку соціального та доступного житла у місті Харкові на 2020–2025 рр.;
- розроблено інформаційні матеріали на основі результатів профілювання ВПО, яке проводилось NRC у партнерстві з Департаментом СЗН при ЛОДА;
- проведено адвокаційну кампанію та включено категорію дітей, що постраждали внаслідок конфлікту, до всіх місцевих програм захисту прав дітей, які опинились у складних життєвих обставинах у Запоріжжі;
- проведено адвокаційну кампанію щодо включення категорії ВПО до нової Міської цільової програми будівництва (придбання) доступного житла в м. Запоріжжя на 2020–2025 рр.

Загальна кількість учасників усіх заходів проєкту понад 900 осіб.

Передано понад 140 комплектів засобів індивідуального захисту працівникам соціальної сфери під час спалаху COVID-19 у регіонах проєкту.

Також команда SSS у співпраці з агенцією «ІнМайнд Аналітікс», провела онлайн-дослідження потреб внутрішньо переміщених осіб у період карантину. Воно сприяло визначенню проблеми конфліктних ситуацій, які можуть стати бар'єрами в процесі пошуку довготривалих рішень для інтеграції переселенців.

Крім того, проведено вісім інформаційних кампаній, наприклад, «Маю право обирати» та щодо вступу абітурієнтів з ТОТ та Криму до ВНЗ, загальним охопленням понад 35 тис. осіб.

Близько 440 тис. ВПО безпосередньо охоплені нормативно-правовими актами та рішеннями місцевої влади, що були прийняті за сприяння Рад ВПО в областях.

Реалізація цієї діяльності в рамках проекту «Посилення участі внутрішньо переміщених осіб у демократичних процесах місцевого самоврядування» стала можлива за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні.

Ірпінь поширює «Турботу» на всю територіальну громаду ([Регіональне інформаційне агентство ІТВ](#)).

Мешканці сіл Михайлівка-Рубежівка, Забуччя, Козинці й Діброва, які увійшли до Ірпінської територіальної громади, тепер мають можливість скористатися міською комплексною програмою «Турбота», зокрема, можуть звернутися за матеріальною допомогою. Про це повідомив керівник управління праці та соціального захисту населення Ірпінської міськради Петро Зброжек.

Він пояснив, що матеріальна допомога може надаватися на лікування та у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем (у т. ч. пов'язаним із запровадженням карантинних заходів); також на неї мають право претендувати внутрішньо переміщені особи, які опинилися в складних життєвих обставинах.

(...) Відповідно до Комплексної програми «Турбота», матеріальна допомога надається особам, які зареєстровані та фактично проживають в Ірпінській міській територіальній громаді. Матеріальна допомога надається один раз протягом календарного року за заявою особи, яка потребує допомоги (чи уповноваженого представника) та необхідними документами.

У Рівненській області переселенці в минулому році отримали 13 млн грн грошової допомоги ([2000.ua](#)).

У Рівненській обл. переселенці в минулому році отримали 13 млн грн грошової допомоги. Середня сума на сім'ю становила 1665 грн.

Тільки в грудні такою підтримкою скористалися 647 сімей. Виплати йдуть на покриття витрат на проживання, зокрема, оплату послуг ЖКГ. Адресна допомога внутрішньо переміщеним особам призначається на шість місяців. Після закінчення терміну одержувачу потрібно звернутися до місцевого управління соцзахисту та подати необхідні документи, щоб знову отримувати соціальну підтримку з боку держави.

Кожен 100-й переселенець «пройшов» через Кривий Ріг ([Кривий Ріг Life](#)).

Кривий Ріг – одне з перших українських міст, яке почало приймати внутрішньо переміщених осіб. Досі близько 50 сімей переселенців щомісяця приїжджають до міста.

У Кривому Розі в короткі терміни побудували модульне містечко для розміщення сімей переселенців. А також надали кімнати в міських гуртожитках.

З 2014 р. і на кінець грудня 2020 р. Кривий Ріг прийняв понад 14,5 тис. переселенців.

Профілювання ВПО в Луганській області: підсумки проєкту ([Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізуєш Суппорт Сервісез» \(БО «БФ «ССС»\)\)](#)).

За офіційними даними, в Україні зареєстровано 1,4 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Це ті, хто був змушений покинути свої домівки та звичне життя через конфлікт на Сході України та окупацію Кримського півострова.

І хоча Луганська область посідає друге місце за кількістю ВПО після Донецької області, інформації про реальну кількість ВПО в районах, що розташовані на відстані 5–20 км від лінії розмежування, досі не вистачає. Існує запит на інформацію про потреби та обставини життя ВПО на місцевому та обласному рівнях. Без цього неможлива побудова сталих та ефективних управлінських рішень, особливо в умовах децентралізації.

Профілювання ВПО було проведено Норвезькою радою у справах біженців в Україні у співпраці зі Спільною службою з профілювання ВПО (JIPS) та Луганською обласною державною адміністрацією в Сєверодонецьку, Рубіжному, Лисичанську, Кременній та Старобільську.

Цей проєкт було реалізовано за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Норвегії.

Мета профілювання – збір, обробка та надання достовірної інформації про стан ВПО, яку можна використати для захисту прав, планування та розподілу ресурсів для довгострокових рішень для ВПО.

Загалом, у процесі профілювання опитано 2361 домогосподарств (1025 домогосподарств ВПО (незалежно від наявності довідки ВПО) та 1336 домогосподарств осіб, що не належать до категорії ВПО, для порівняльного аналізу).

За результатами Профілювання внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Луганській області (...) БФ «Стабілізуєш Суппорт Сервісез» у співпраці з Обласною радою з питань ВПО при Луганській обласній державній адміністрації визначили такі адвокаційні пріоритети: вирішення житлових проблем ВПО, перетин лінії розмежування та збереження зв'язків між людьми та територіями, вирішення потреб у сфері зайнятості, а також розробили інформаційні матеріали.

У Волноваському РЦЗ пройшов вебінар для внутрішньо переміщених осіб ([Донецький обласний центр зайнятості](#)).

12 січня у Волноваському районному центрі зайнятості пройшов вебінар для безробітних громадян серед внутрішньо переміщених осіб за

участю фахівчині Представництва Норвезької ради у справах біженців в Україні – правова допомога Катерини Опанасюк.

Під час заходу вона розповіла учасникам про програму «Задоволення основних потреб та надання допомоги у сфері захисту на Сході України» за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) для внутрішньо переміщених осіб та місцевих жителів міста Волноваха, які постраждали через запроваджені з березня 2020 р. карантинні обмеження внаслідок поширення коронавірусної хвороби Covid-19.

Згідно з умовами програми, внутрішньо переміщені особи (ВПО), а також місцеві мешканці, які постраждали через запроваджені з березня 2020 р. карантинні обмеження внаслідок поширення коронавірусної хвороби Covid-19 (наприклад, втратили роботу або джерело доходу, зокрема, через захворювання або догляд за членами родини), можуть отримати короткострокову багатоцільову грошову допомогу. (...).

ACTED розпочав прийом заявок на участь у конкурсі грантів для навчання в ІТ-сфері ([Facebook. Донбасс SOS](#)).

Для участі в програмі треба проживати на підконтрольній уряду території Донецької чи Луганської областей. (...). До участі запрошуються особи (перевага надається жінкам), які належать до найбільш вразливого населення та постійно проживають (у тому числі внутрішньо переміщені особи) на території Донецької та Луганської областей підконтрольній уряду України. Програма реалізується за підтримки Embassy of Canada in Ukraine та Canada's International Development – Global Affairs Canada.

Навчання передбачає короткострокові та інтенсивні курси (від 3 до 12 місяців) ІТ-напряму різними методами – офлайн (особисто) та/або онлайн. Постачальниками навчальних послуг є організації (школи/академії/університети), які є партнерами ACTED.

Загальний розмір гранту: до 25 тис. грн. Грант може покривати від 50 % до 100 % витрат на навчання (стипендія), та інших витрат, асоційованих із навчанням. Частина гранту, що призначена покривати оплату навчання, перераховується постачальнику навчальних послуг безпосередньо ACTED.

Карітас України запускає новий проект у Донецькій та Луганській областях ([Facebook. Карітас Запоріжжя](#)).

Розпочався новий проект «Зміцнення здоров'я, стійкості громад та засобів до існування в Донецькій та Луганській областях».

Проект триватиме 18 місяців з 15.11.20 до 14.05.22 та реалізовуватиметься Карітас України спільно з командами Карітас Запоріжжя, Донецька та БФ «Милосердя Луганськ».

Загальний бюджет проекту становить 775 тис. євро.

Метою проекту є сприяння підтримці та захисту життя вразливих верств населення та внутрішньо переміщених українців у районах, що

постраждали від конфлікту, у Донецькій та Луганській областях шляхом заходів зі сталого відновлення та стійкості.

Проект націлений на вразливих ВПО, які постраждали від конфлікту, та населення, що мешкає на відстані 0–5 км від «лінії розмежування».

Серед основних активностей проекту:

- забезпечення 640 вразливих домогосподарств опалювальними матеріалами (3 т на кожне домогосподарство);
- забезпечення 800 вразливих домогосподарств гігієнічними наборами (два набори на кожне домогосподарство);
- надання послуг з домашньої опіки для 150 людей похилого віку з особливими потребами, включаючи прикутих до ліжка та нерухомих людей;
- забезпечення 300 літніх людей з особливими потребами, включаючи 150 прикутих до ліжка та нерухомих людей, гігієнічними наборами (три набори на одного бенефіціара);
- надання психосоціальної підтримки для 240 людей, які проживають у визначених локаціях проекту (в середньому, щонайменше, шість сеансів на одну людину, залежно від потреб бенефіціарів);
- Сприяння проведенню 48 сесій груп самопомоги в шести населених пунктах (один раз на місяць протягом 16 місяців);
- організація та сприяння 48 заходам залучення громади для посилення згуртованості громади, солідарності та самозахисту;
- проведення інформаційної кампанії для 9000 людей про ризики, пов'язані з COVID-19, включаючи гендерне насильство, заходи захисту та стратегії пом'якшення;
- забезпечення 1200 бенефіціарів наборами індивідуального захисту для запобігання захворювань на Covid-19;
- проведення 24 тренінгів для 60 активних жителів з розвитку бізнес-навичок (бізнес-планування, маркетинг та продажі, аналіз ринку, фінансова грамотність, юридичні та податкові аспекти);
- фінансова та менторська підтримка для 30 активних мешканців, що пройшли навчання з розвитку бізнес-навичок для реалізації власних бізнес-ідей.

Загалом проект охопить 12 820 бенефіціарів, 7 858 із них – жінки (61 %) та 4 962 – чоловіки (39 %).

Гуманітарна допомога надаватиметься людям, які проживають у шести ізольованих сільських поселеннях, зокрема: Валуйське, Макарове, Вільхове та Золоте в Луганській області, та Новобахмутівка та Новоселівка в Донецькій області.

У Краматорську побудують житло для переселенців за європейські гроші ([Діловий Слов'янськ](#)).

У найближчі п'ять років у Краматорську і Сєвєродонецьку буде побудовано 500 і куплено 60 квартир для ВПО. У них зможуть проживати півтори тисячі чоловік. З них 80 % – переселенці і 20 % – місцеві жителі. (...).

Згідно з рішенням депутатів, найбільше для цих цілей підходить ділянка в районі будинку 207 по вулиці Бородіно (Чечня). Депутати дали згоду на розробку проекту землевідведення ділянки землі площею 3 га в постійне користування. Про це пише канал Типовий Краматорськ.

Вартість реалізації цього проекту становить 22,1 млн євро. Гроші виділив уряд Німеччини через Німецький банк розвитку. Фінансування буде проходити через Міжнародну організацію міграції.

Красноградська районна філія ХОЦЗ інформує: «Школа Фермерства 2.0» запрошує на навчання ([Красноградська районна державна адміністрація](#)).

Красноградська районна філія Харківського обласного центру зайнятості запрошує внутрішньо переміщених громадян та мешканців громади долучитися до проекту «Школа Фермерства 2.0», який на території Харківської області реалізує Громадська організація «Покоління «ЗЕД». (...).

Проект «Професійна інтеграція внутрішньо переміщених осіб» впроваджується Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (#GIZ) GmbH за дорученням уряду Німеччини. (...).

Допомога для мікробізнесу та самозайнятих осіб у Донецькій та Луганській областях, чия економічна активність постраждала або перестала функціонувати через епідеміологічну ситуацію в країні ([Новопсковська селищна рада](#)).

Данська Рада у справах біженців – Данська Група з розмінування (DRC–DDG) оголошує новий конкурс на фінансову допомогу мікробізнесу та самозайнятих осіб у Донецькій та Луганській областях. Програму підтримує Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (SDC) і Департамент міжнародного розвитку Великої Британії (DFID).

У рамках «Програми економічного розвитку Східної України» DRC–DDG оголошує новий конкурс на грантову підтримку. Стати учасником програми можуть внутрішньо переміщені особи (ВПО), а також місцеві жителі, що зареєстровані і проживають у Донецькій та Луганській областях.

Допомога надається тим, чия економічна активність постраждала або перестала функціонувати через епідеміологічну ситуацію в країні (поширення коронавірусу COVID-19 та введення карантинних обмежень).

Головна мета програми – підтримка функціонування та адаптація до нових умов бізнес-діяльності/самозайнятості учасників.

Можливий розмір гранту – до 1 тис. дол.

Відбулася зустріч із внутрішньо переміщеними особами з Криму, які мешкають на Херсонщині ([Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим](#)).

У рамках візиту Надзвичайного і Повноважного Посла Латвійської Республіки в Україні Пана Юріса Пойканса на Херсонщину також сьогодні

відбулася зустріч із внутрішньо переміщеними особами з Криму, які мешкають на Херсонщині, а також із представниками корінного кримськотатарського народу та представниками меджлису кримськотатарського народу, державних органів та неурядових організацій, які в Херсоні працюють по Криму.

Кредит на придбання житла для ВПО, учасників АТО або ООС ([Оваднівська громада. Волинська область. Володимир-Волинський район](#)).

Волинське регіональне управління Держмолодьжитла забезпечує реалізацію Програми надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 980.

Торік до служби зайнятості Києва звернулися 2000 переселенців і майже 800 учасників АТО/ООС ([Укрінформ](#)).

Упродовж 2020 р. послугами столичної служби зайнятості скористалися 2 266 внутрішньо переміщених осіб та 796 безробітних серед військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції (операції Об'єднаних сил). Про це Укрінформу повідомили в Київському міському центрі зайнятості (КМЦЗ).

У відомстві зазначили, що послугами служби зайнятості скористалися 2 266 внутрішньо переміщених осіб, 538 особам столична служба зайнятості посприяла в забезпеченні роботою. Кожен четвертий безробітний серед ВПО знайшов роботу у сфері оптової та роздрібної торгівлі, а також ремонту автотранспортних засобів; кожен десятий працевлаштувався у сфері фінансової і страхової діяльності; 9 % пішли працювати в галузь тимчасового розміщування й організації харчування; 8 % – у сферу охорони здоров'я.

За направленням служби зайнятості професійне навчання проходив 41 безробітний з-поміж внутрішніх переселенців.

Директор КМЦЗ Віктор Білич:

Столична служба зайнятості намагається забезпечити роботою кожну людину, у тому числі і внутрішньо переміщених осіб. Ситуацію ускладнює той факт, що 87 % внутрішньо переміщених осіб – громадяни з вищою освітою, професіонали, фахівці, технічні службовці, що додатково збільшує навантаження на ці сфери. А на ринку праці Києва й без того існує дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили. Серед тих, хто шукає роботу, переважають особи з вищою освітою і відповідним досвідом роботи, тоді як існує гостра потреба в представниках робітничих професій.

Також за сприяння столичної служби зайнятості у 2020 р. отримали роботу 188 осіб серед учасників АТО (ООС). (...).

Як відзначив очільник столичної служби зайнятості, на внутрішньо переміщених осіб – за відсутності підходящої роботи і на учасників АТО

(ООС) – якщо право на пенсію ще не настало, поширюється можливість безоплатно отримати ваучер на навчання. Ваучер дає право за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття пройти перепідготовку та підвищити кваліфікацію за професіями та спеціальностями в навчальних закладах чи в роботодавця.

«Карітас-Київ» продовжив програму «Гроші за роботу» у 2021 році ([Громадський Простір](#)).

У 2021 р. в межах проекту «Простір підтримки» продовжує діяти програма «Гроші за роботу». Актуально до 31.12.21.

«Карітас-Київ» запрошує охочих до участі у програмі «Гроші за роботу», яка надає можливість виконання тимчасових суспільно значущих робіт/послуг за матеріальну винагороду (наприклад: допомога самотнім людям похилого віку; прибирання території; проведення майстер-класів для вразливих груп населення; роботи, спрямовані на реагування ситуацій, пов'язаних з COVID-19 тощо).

Учасником програми може бути особа, яка на сьогодні не працевлаштована, не перебуває на обліку в Державній службі зайнятості та готова виконувати суспільно значущу роботу/надавати послуги.

Пріоритет надається представникам уразливих груп населення, у тому числі внутрішньо переміщеним особам.

У Краматорську стартував проєкт із будівництва житла для переселенців ([Антикризовий медіа-центр](#)).

Майже 300 сімей, що вимушені були виїхати з окупованої території і залишилися без власного житла, за кілька років зможуть оселитися в нових квартирах. У Краматорську розпочато реалізацію проєкту «Покращення житлових умов внутрішньо переміщених осіб на Сході України», яким передбачається будівництво трьох житлових будинків у мікрорайоні 139.

У вересні 2020 р. був підписаний меморандум між Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій та міською радою Краматорська щодо забезпечення житлом осіб, які втратили власні помешкання внаслідок збройного конфлікту. Загальний бюджет проєкту – 11 млн євро, він фінансується урядом Німеччини через Банк розвитку KfW.

За проєктом планується звести три 7- або 9-поверхових будинки, кожен на 250–300 квартир різної площі, в яких зможуть оселитися приблизно 900 людей. З них 80 % становитимуть ВПО, а 20 % – місцеві мешканці Краматорська.

Квартири надаватимуться в оренду або в оренду з правом викупу. Крім орендної плати, розмір якої буде визначено згодом, мешканці сплачуватимуть за комунальні послуги.

(...) Реалізація проєкту розрахована до 2025 р., але будинки обіцяють ввести в експлуатацію наприкінці 2023 р. Перший етап уже виконано – на

попередній сесії Краматорської міськради депутати проголосували за виділення земельної ділянки по вул. Бородіно в районі буд. № 207 для будівництва та обслуговування багатоквартирних житлових будинків, орієнтовною площею 3,0 га.

Про здійснення страхових виплат потерпілим (членам їхніх сімей) та матеріального забезпечення застрахованим особам за 2020 рік ([Верхньорогачицька районна рада](#)).

Станом на 1 січня 2021 р. у Каховському відділенні управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Херсонській області страхові виплати отримують 267 потерпілих та членів їхніх сімей, з яких 244 особи – потерпілі від трудового каліцтва та професійного захворювання, 23 особи – особи, які отримують страхові виплати при втраті годувальника. Із 244 потерпілих (155 осіб) становлять інваліди трудового каліцтва та професійного захворювання, з них інваліди II групи – 13 осіб, III групи – 142 особи.

Із загальної кількості одержувачів страхових виплат 33 особи – це потерпілі (члени їхніх сімей), внутрішньо переміщені з території, що не контролюється українською владою (25 осіб з Донецької області, вісім осіб з Луганської області). З початку року страхові виплати отримували 36 внутрішньо переміщених осіб.

Для здійснення страхових виплат потерпілим та членам їхніх сімей упродовж 2020 р. направлено 7 942 476,690 грн., у тому числі на виплати внутрішньо переміщеним особам з непідконтрольної українській владі території Донецької та Луганської областей 1 932 254,18 грн. (...).

Соціальний захист дітей серед внутрішньо переміщених осіб ([Сайт Новокаховської об'єднаної територіальної громади](#)).

Протягом 2018–2020 рр. органом опіки та піклування виконкому Новокаховської міської ради було прийнято вісім рішень про надання статусу «дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів».

Як внутрішньо переміщені особи, ці діти мають певні соціальні гарантії.

Мешканці Широкиного отримали відповіді на актуальні питання щодо компенсацій за житло, зруйноване в результаті агресії РФ ([Донецька обласна державна адміністрація](#)).

Питання компенсацій за житло, зруйноване в результаті російської агресії, стало основним для обговорення під час зустрічі заступника голови Донецької облдержадміністрації Вадима Філашкіна, завідувача сектора в Донецькій області Міністерства з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб України Алли Назаренко та правозахисників з мешканцями села Широкине.

Понад 1000 широкінців покинули будинки шість років тому і відтоді не можуть повернутися додому. Їхнє село досі перебуває в зоні ведення активних бойових дій.

Держава розробила механізм допомоги людям за таких обставин. Урядом торік було прийнято Постанову № 767 «Питання виплати грошової компенсації постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації». Компенсацію за зруйноване житло можуть отримати власники житла, максимальна сума компенсації становить 300 тис. грн.

Ця програма викликає в широкінців певні побоювання. Виникають питання, чи збережеться право на землю за власниками зруйнованих будинків тощо.

Однак для страху в цьому випадку немає підстав. Навіть якщо будинок офіційно визнають зруйнованим, права на землю нікуди не дінуться. Після завершення війни можна буде повернутися і відбудувати новий будинок на тому самому місці.

Крім того, це лише перша така програма, але вона не має стати останньою. Уже зараз можна констатувати, що зростає кількість постраждалих, які матимуть змогу отримати виплату – якщо торік у бюджеті було закладено всього 20 млн грн на такі виплати, то в цьому році вже 114 млн грн.

Гриби у шахтах та сонячна енергетика: на Донеччині працюють над трансформацією вугільних міст (POKROVSK.NEWS).

За сприяння Проєкту USAID «Економічна підтримка Східної України» у співпраці з проєктом «Нова енергія – нові можливості для сталого розвитку Донбасу», що фінансується урядом Німеччини, та проєктом ЄС FORBIZ|EU4Business – «Створення кращого бізнес-середовища» 19–21 січня відбулися робочі засідання представників вугільних міст.

Участь у розробці Стратегії трансформації вугільних міст Платформи сталого розвитку в Донецькій області беруть сім міст: Вугледар, Добропілля, Мирноград, Новогродівка, Покровськ, Селидове, Торецьк.

Участь в обговореннях узяли представники міжнародних проєктів, Донецької облдержадміністрації, місцевої влади, бізнесу, громадських організацій та профспілок. До діалогу долучились науковці Національної академії наук України.

Учасники зустрічей обговорили, як можна змінити економіку цих міст та які кроки для цього потрібно втілити. Зокрема, як залучати інвестиції, розвивати малий та середній бізнес, змінити структуру економіки, розвивати людський потенціал та впроваджувати альтернативну енергетику.

Консультантка Проєкту USAID Наталія Бойко:

У більшості міст є громадські організації, які надають освітні чи інформаційні послуги. Є люди, які готові працювати – як місцеві фахівці, так

і переселенці, молодь. Цю перевагу треба використовувати. Є вільні земельні ділянки для оренди, промислові майданчики, які не функціонують. Є заклади освіти – професійно-технічної, вищої, які можуть допомогти з опануванням нових професій. Наявна добре розвинута логістична мережа – дороги, залізниця. Є великі площі земель сільгосппризначення, тож можна розвивати тепличне господарство, підземні сховища можна використати під вирощування грибів. Також можна розвивати вітрову та сонячну енергетику. Це сильні сторони, які кожна громада може використати на свою користь для трансформації.

Слабка сторона вугільних міст – монопрофільність громад. Це залежність бюджету громади від роботи шахти, втрата ринків збуту, зменшення платежів до бюджету, перебої з водою. Громади не мають відкритих реєстрів земельних ділянок, є відтік молоді та кваліфікованих кадрів. Спостерігається низький рівень співпраці бізнесу, неактивний діалог влади та бізнесу. Проблеми ускладнюються нерозмінованими територіями, близькістю до воєнних дій.

(...) Для покращення ринку праці та перекваліфікації учасники зустрічей пропонували впроваджувати дуальну освіту, поєднувати бізнес та освіту, пропонувати онлайн та офлайн-навчання для жителів, залучати людей до активного суспільного життя у громадах.

Запорізькі громади отримають німецьку допомогу на розвиток інфраструктури (МИГ).

Україна отримає допомогу від Німеччини для розвитку інфраструктури у прифронтових регіонах у розмірі понад 36 млн євро. Серед бенефіціарів є і Запорізька область. 13,1 млн євро в рамках нового проєкту «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури (УФСІ VIII) будуть спрямовані на енергоефективну модернізацію закладів медичної допомоги, закупівлю сучасного базового медичного обладнання та обладнання для амбулаторної діагностики і лікування хвороби COVID-19.

Також передбачається підписання додаткових угод за проєктами УФСІ VI та УФСІ VII вартістю 23,4 млн євро.

Із них 9 млн євро направлено на будівництво житла для внутрішньо переміщених осіб (13 об'єктів) та покращення інфраструктури (шість шкіл та сім дитячих садочків) у громадах, які приймають ВПО. Зокрема, у Запорізькій області в проєкті задіяні громади Мелітополя, Гуляйполя та Ланцевого.

А 14,45 млн євро спрямовано на поліпшення умов надання медичної допомоги. Відповідні угоди Кабінет Міністрів уповноважив підписати віцепрем'єр-міністра України, міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Олексія Резнікова (...).

Новини із соціальних мереж

[\(Павло Кириленко\)](#)

Голова Донецької ОВЦА Павло Кириленко:

Поступово вирішуємо проблему забезпечення водою прифронтових населених пунктів.

У Мар'їнці та Красногорівці вже ведуться роботи з реконструкції станції водопідготовки та системи водопостачання. Планується також встановлення обладнання з очистки води в Красногорівці.

На реалізацію цих проєктів торік виділили 52,8 млн грн з обласного бюджету.

Питної води у Мар'їнці та Красногорівці немає ще з липня 2014 р., а з 2016 р. туди налагоджене постачання лише технічної води з Південно-Донбаського водопроводу. Відновлення ж централізованого постачання питної води у Мар'їнці та Красногорівці – одне з пріоритетних завдань для Президента й облдержадміністрації.

Контролюю, щоб роботи здійснювалися якісно та вчасно.

[\(Павло Кириленко\)](#)

Голова Донецької ОВЦА Павло Кириленко:

Разом із заступником голови ДСНС України Миколою Ільченком, начальником Головного управління ДСНС України в Донецькій області Олексієм Мігриним та керівником напрямку води, санітарії і гігієни Краматорського офісу Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) Баруном Джагадішваром передали пожежно-рятувальним загонам Донеччини спеціальні автомобілі та захисні костюми. Це – спільна робота Донецької ОДА, Державної служби з надзвичайних ситуацій та ЮНІСЕФ.

Для рятувальників нашої області ДСНС придбала шість сучасних автомобілів:

– три автоцистерни для оперативної доставки бойового розрахунку на місце пожежі, які мають ємності для води на 8 т (вони поїдуть до Лиману, Мангуша і Слов'янська);

– три спеціальні аварійно-рятувальні машини (вони працюватимуть у Маріуполі, Костянтинівці та Бахмуті).

Усі машини оснащені сучасним обладнанням, яке значно полегшить роботу рятувальників.

Крім того, від ДСНС та Донецької ОДА рятувальники отримали 173 комплекти якісних захисних костюмів.

У свою чергу представництво ЮНІСЕФ надало автоцистерну для перевезення питної води, яка використовуватиметься для забезпечення питною водою населення у випадку аварії та перебоїв водопостачання...

(Павло Кириленко)

Голова Донецької ОВЦА Павло Кириленко:

Під час робочого візиту гендиректора Укроборонпрому Юрія Гусева на Донеччину відвідали ремонтні майстерні військових підрозділів, які беруть участь в Операції об'єднаних сил.

Поспілкувалися з військовими щодо якості бронетехніки та запчастин, взаємодії з концерном, окреслили шляхи вирішення проблемних питань.

«Для нас велика честь працювати для вас – тих людей, хто боронить Україну від агресора. Ми і надалі докладатимемо максимум зусиль для того, щоб вам було легше нести свою службу», – сказав Юрій Гусев та вручив військовослужбовцям Почесні відзнаки Державного концерну «Укроборонпром».

Для Донецької обласної державної адміністрації, військово-цивільної адміністрації співпраця та допомога військовим є одним із пріоритетів. Адже маємо спільну мету – якнайшвидше відновити державні кордони і встановити мир на нашій землі.

(Луганська обласна державна адміністрація)

«Дом», який ми будуємо разом – на Луганщині планують відкрити регіональне бюро державного телеканалу. Керівництво державного телеканалу «Дом» зустрілося з представниками блогосфери та ЗМІ Луганщини. Місією каналу, як зазначила Генеральний директор телеканалу Юлія Островська, є популяризація ідеї мирного врегулювання конфлікту на Донбасі. Для держави телеканал «Дом» є єдиним способом комунікації з її громадянами, що мешкають на тимчасово окупованих територіях і є одним з ключових інструментів їх реінтеграції. Це також єдиний у Східній Європі телеканал, який мовить російською, але не з російськими наративами... З березня поточного року канал планує виробляти (та докуповувати) достатньо контенту для запуску під брендом UATV на весь світ (через супутник, кабельні мережі, IPTV та OTT платформи) російськомовного каналу державного іномовлення України з метою об'єктивного інформування людей в усьому світі, які знають російську мову, про ситуацію в Україні. Він має створити противагу російській пропаганді, яка масовано закидає у світовий інформаційний простір свої наративи, що кардинально спотворюють реальність. Нещодавно «Дом» запустив власний сайт kanaldom.tv, який має дві мовні версії: російську та українську. На порталі можна знайти всі проекти каналу, отримати важливу інформацію про останні події, а також ознайомитися з телепрограмою та новинами каналу.

(Луганська обласна державна адміністрація)

Президент увів у дію рішення РНБО щодо посилення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання декларації

Президент України Володимир Зеленський підписав указ, яким увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про проект

Закону України “Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб’єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування”». Згідно з рішенням, РНБО схвалила цей законопроект та рекомендувала главі держави подати його на розгляд до Верховної Ради як невідкладний. Проект закону, зокрема, передбачає повернення покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі за недостовірне декларування та неподання декларації...

(Луганська обласна державна адміністрація)

Національно-патріотичне виховання: у школах Луганщини заплановано системно проводити уроки мужності. 26 січня 2021 р. відбулася робоча зустріч з питань національно-патріотичного виховання. У заході взяли участь директор Департаменту освіти і науки облдержадміністрації Юрій Стецюк, начальник групи цивільно-військового співробітництва оперативно-тактичного угруповання «Північ» Павло Плужник та начальник гуманітарної групи Об’єднаного центру цивільно-військового співробітництва м. Северодонецьк Ірина Юрченко. За результатами зустрічі учасниками заплановано системне проведення в закладах загальної середньої освіти області уроків мужності, лейтмотивом яких має стати любов до України, самовідданість і патріотизм її захисників, активна громадянська позиція українців, особиста відповідальність за долю держави.

(Луганська обласна державна адміністрація)

На Луганщині створено ще один дитячий будинок сімейного типу. В області продовжується розвиток мережі дитячих будинків сімейного типу та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання в сім’ї громадян України.

Так, сьогодні в області створено новий, уже 26-й, дитячий будинок сімейного типу.

Юлія та Віктор Білецькі продовжили сімейну традицію з виховання дітей, які з різних причин позбавлені можливості виховуватися рідними батьками. Спочатку батьки Юлії, а згодом і родина сестри створили дитячі будинки сімейного типу.

У минулому році родина Білецьких створила прийомну сім’ю та взяла на виховання двох дітей, позбавлених батьківського піклування. А вже з 1 лютого поточного року на базі прийомної сім’ї створено дитячий будинок сімейного типу до якого влаштовано ще п’ять дітей з двох родинних груп. Два хлопчика та три дівчинки віком від 3 до 11 років отримали можливість мати люблячу родину та затишний дім.

На сьогодні в трьох родинях уже виховується 24 дитини зі статусом сироти чи позбавлені батьківського піклування.

Дитячі будинки сімейного типу створюються для того, щоб жодна дитина не відчувала себе покинутою. Якщо Вас зацікавила ця інформація і Ви виявили бажання створити дитячий будинок сімейного типу, звертайтеся за детальнішою інформацією до обласної та місцевих служб у справах дітей.

Експертний погляд

([Радіо Свобода](#))

В Україні розпочалось обговорення проєкту перехідного правосуддя для Донбасу і Криму – закону, розробленого Міністерством реінтеграції тимчасово окупованих територій

Виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини Олександр Павліченко:

Ми зараз готуємо експертний висновок щодо цього законопроекту, і я готовий сказати лише загальні оцінки. Я погоджуюсь, що має існувати документ, який би формалізував державну політику в питанні того, яким чином держава має ставитися до процесу деокупації і які процеси мають бути здійснені після деокупації. Спроба створити такий документ представлена в цьому законопроекті. Є досить багато критичних зауважень до нього щодо техніки виконання, щодо певних термінів, щодо неконкретизованих норм.

Перший продукт, створений у такому вигляді, має представляти актуальну політичну позицію держави щодо конфлікту і щодо можливості врегулювати всі конфліктні питання на засадах національного та міжнародного права. Насамперед, норми міжнародного гуманітарного права, норми міжнародного права в галузі прав людини намагалися перенести в цей законопроект. Вони тут відтворені не повністю і не послідовно.

Цей законопроект намагався стати всеосяжним, таким, який убиратиме в себе всі категорії та сфери життєдіяльності. У ньому розкривається і питання статусу Росії. Як на мене, це є позитивною частиною законопроекту. Нарешті висловлена смілива державницька позиція.

Законопроект має давати чітку відповідь на те, яким буде ставлення до тих, хто перебував на непідконтрольній території. Чи це буде люстрація, чи це буде амністія, чи це буде взагалі відсутність обмежувальних заходів щодо того населення.

Щодо тих процесів, які відбуваються вже протягом шести років та мають певне закріплення у вигляді так званих судових рішень про злочини, кримінальні правопорушення... Що робити з аналогічними ситуаціями, з тими особами, які ухвалювали «вироки» (в ОРДЛО. – Ред.), з особами, які були суб'єктами цих «вироків» і відбувають покарання в місцях позбавлення волі, які, у свою чергу, є незрозумілими за статусом? Усе це є великою низкою питань, до яких потрібно знайти чіткі відповіді.

Процес подальшої аналітичної роботи з цим законопроектом має бути врегульованим на політичному рівні. Повинна бути чітко сформована і

артикульована політична воля держави. Тому що реінтеграція тимчасово окупованих територій – це не воля одного міністерства, це воля держави. Цей законопроект не буде врегульований без консенсусного бачення більшості, яка дозволить його втілити в закон.

Голова Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко:

Фактично вперше чую положення цього законопроекту, тому можу реагувати лише на те, що я почув. Концептуально мені здається, що думка йде в правильному руслі. Тут питання впирається не стільки у визначення певних юридичних положень, скільки в концептуальне їхнє значення.

Чи маємо ми зайняти політичну позицію стосовно окупованих територій відповідно до тих реалій, які ми бачили і спостерігали всі ці роки? Чи ми повинні шукати якийсь компроміс, поступатися в чомусь з надією на те, що хтось так само піде нам назустріч?

У цьому ключовому політичному питанні, я вважаю, ми не повинні заздальгідь пропонувати жодних компромісів. Тому що ніхто не відповість нам доброю волею на ці компроміси. Треба виходити з того, якою є мета РФ в цій агресії, і взагалі в політиці відносно України за ці останні роки. На моє переконання, ця мета абсолютно прозора і відома: не дати Україні розвиватися як демократичній країні, заблокувати нашу можливість інтегруватися в Європейський Союз, інтегруватися в НАТО, не дати можливості нам отримувати більші інвестиції, і, відповідно, мати більший економічний розвиток, показуючи таким чином, що демократичним шляхом на пострадянському просторі можна досягати політичних та економічних успіхів.

Відповідно, якщо це є метою Росії, тоді є цілком природним те, що нам не залишається нічого іншого, окрім як суворо стояти на позиціях власних інтересів, відстоювати свої правові позиції в тих подіях та процесах, які відбуваються на Донбасі чи в Криму.

Щодо того, як це узгоджується з мінськими домовленостями, то там якраз – повна відсутність цих норм. Фактично, це було закріплення не політичних домовленостей, а домовленостей, спрямованих на припинення гострої фази агресії з боку Російської Федерації, аби мати підстави на щось спиратися. Тобто це був компроміс, який навіть з юридичної точки зору не може бути документом як таким. Прописані там норми не можуть бути виконані, вони суперечать здоровій логіці. Те, на що зараз спирається РФ, коли звертається з вимогою провести вибори на де-факто неконтрольованій території за чинним українським законодавством, є повним абсурдом. Так, дійсно, ці документи зіграли свою роль у зупиненні гострої фази війни. Наскільки вони були позитивними на той час, зможе дати відповідь лише історичний підхід до цього питання.

Мінські домовленості – це навіть не міжнародний договір. Має діяти міжнародне право, а не Мінські домовленості. Друге – Мінські домовленості були за ці шість років не раз порушені Російською Федерацією, і велике питання, чи вони взагалі мають якесь значення. Мінські домовленості є

елементом гібридної війни: на них у Росії посилаються тоді і забувають про них тоді, коли це вигідно. У 2014–2015 рр. вони були платформою для позиції України, щоб досягнути компромісу. Але ми не отримали у відповідь жодних кроків назустріч.

([Радіо Свобода](#))

Волонтер Благодійного фонду «Повернись живим» Андрій Римарук:

По-перше, жертви на передовій весь період припинення вогню є. Так, вони менше, ніж були раніше. Але важливо, що часто вбивають людей навіть не уламки снарядів, а снайпери – тобто вогонь з боку проросійських формувань ведеться прицільний. За січень убитих – троє, і всі снайперським вогнем. Активність снайперів, виходячи з досвіду попередніх років, буде зростати. Найбільших втрат ми зазнаємо від російських снайперів у період весни – початку літа.

Повномасштабного наступу не буде. Більш імовірні провокації на конкретних ділянках. Звичайно, буде відповідь. Зав'яжеться бій, він може зав'язатися і на тиждень, і на два, доти, поки ТКГ не сяде і не запровадить чергове перемир'я.

Якщо командир підрозділу бачить, що його особовому складу загрожує небезпека, ментально відкривається вогонь у відповідь. Але превентивний удар зараз ніхто не завдає – навіть якщо ми отримуємо інформацію від розвідників, що, наприклад, розгортається ворожа артилерія.

Радник з інформаційної політики голови української делегації на переговорах з Донбасу в Мінську Олексій Арестович:

Незважаючи на порушення, втрати за період режиму припинення вогню в 10 разів нижче, ніж за такий самий звітний період 2018, 2019 років.

У 2021 р. вже відбулося кілька бойових зіткнень з пораненими, і вони, на думку радника ТКГ, свідчать про те, що російські гібридні сили починають ескалацію за два-три дні до засідання Тристоронньої контактної групи в Мінську і продовжують її два-три дні після – якщо їх вимоги не задовольняються.

Їхнє завдання зробити так, щоб ми розпочали прямі переговори з квазідержавними утвореннями «ЛДНР» і визнали їх суб'єктність. На це ж спрямовано і блокування роботи КПВВ.

Крім того, Росія намагається домогтися регулярних спільних інспекцій позицій з бойовиками (така спроба була зроблена в Шумах у вересні 2020).

Чому ми повинні говорити про зрив? Бувають дні, коли не стріляють узагалі жодного разу. Бувають дні, коли стріляють, ранять і вбивають наших бійців. Для того, щоб заявити, що режим припинення вогню зірвано, потрібно, мені здається, щоб на не менше двох тижнів сторони повернулися до ведення бойових дій, і можна було констатувати, що всі міжнародні механізми щодо повернення сторін до дотримання режиму не подіяли – ось тоді лідери «нормандської четвірки» констатують, що режим зірваний.

Сьогодні ми можемо говорити про порушення режиму в більшій чи меншій мірі.

Експерт-міжнародник Олена Снігир:

Вони (окупаційні адміністрації. – Ред.) постійно готують ґрунт для того, щоб, якщо буде добра нагода, якщо для Росії вдало складуться обставини – скористатися політичною нестабільністю всередині України, щоб окупувати ще частину України, втіливши в життя той план, який був відкладений. Адже Росія постійно повертається до своїх планів («Новоросія», «Малоросія» або «новий Радянський Союз»). Росія не відмовляється від планів геополітичного контролю над Україною, і буде використовувати будь-який зручний момент, щоб малою кров'ю прирости територією.

([Радіо Свобода](#))

Голова української делегації в Тристоронній контактній групі з врегулювання ситуації на Донбасі, перший президент України Леонід Кравчук пропонує провести всеукраїнський референдум з питань тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу.

Голова меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров:

Мені не хотілося б думати, що за цими заявами стоїть якийсь план. Однак останнім часом дедалі більше чути голоси тих, хто хотів би поступитися українськими тимчасово окупованими територіями на користь країни-агресора. Якби аналогічна пропозиція про референдум прозвучала від політиків «Опозиційної платформи – За життя», я б ще не здивувався – але для мене прикро, що саме пан Кравчук озвучив можливість проведення такого голосування, в результаті якого українська держава може поступитися своєю територією. Проблема не в тому, є сумніви, чи ні в цьому питанні – просто є сфери, рішення в яких ніяк не можуть ухвалюватися на референдумі. Крим – це невід'ємна частина України і водночас батьківщина корінного кримськотатарського народу. Не Кравчуку чи комусь іншому вирішувати голосуванням долю цієї території!

Політичний аналітик українського Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва Марія Золкіна:

Закон про референдум не передбачає можливості проводити голосування щодо озвученого ним питання. До цього документа дуже багато претензій, але там чітко сказано: питання цілісності території України може виноситися на референдум тільки в частині ратифікації міжнародних договорів, підписаних країною. Те, що озвучив Кравчук – це необдуманий посил, який при цьому, за своєю суттю, дуже небезпечний. Він запропонував організувати референдум, де ми поставили б запитання, чи має Україна в принципі бути цілісною чи ні – а це не обговорюється. Україна – суверенна держава зі своєю Конституцією, її територіальна цілісність була порушена російською агресією. Я не сумніваюся, що результати були б приголомшливими на користь цілісності України, судячи із соціологічних опитувань, проте такі опитування потрібні лише аналітикам і вченим.

Сама політична дискусія про приналежність Криму й Донбасу, яка неминуча в разі проведення референдуму, вкрай небезпечна для України не тільки у внутрішній політиці, а й у світлі зусиль українських дипломатів на міжнародній арені.

Голова правління української громадської мережі «Опора» Ольга Айвазовська:

Зміни до першого, третього і 13-го розділів Конституції України затверджуються за особливою процедурою – не через народну ініціативу, а за допомогою ухвалення Верховною Радою відповідного закону. Потім цей документ потрапляє до Конституційного Суду, потім проходить друге читання в парламенті, коли за зміни мають проголосувати не менше, ніж 300 депутатів. Якщо Президент підписує закон, то лише тоді проводиться референдум. На нього має прийти не менше, ніж 50 % виборців, і якщо більшість проголосує «за», рішення вважається ухваленим. Загалом весь процес займає не менше, ніж пів року. За народною ініціативою зміни до вищезазначених розділів Конституції вносити не можна, тобто це точно не можуть бути питання щодо території країни.

Прогнози

([Нове время](#))

Політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» Марія Золкіна:

У 2021 р. РФ не відмовиться від завдань легітимізувати так звані «народні республіки»; зробити головним майданчиком переговорів мінську ТКГ, а не нормандську четвірку; змінити свій статус з учасника на посередника, а також попередити відновлення реального контролю України над окупованою територією.

На відміну від 2019–2020 рр. Росія зосередиться на витонченіших інструментах досягнення своїх цілей. Як, наприклад, повзуча легітимізація ОРДЛО у Спільному центрі координації і контролю. Україні ж варто приділити увагу внутрішній соціально-гуманітарній політиці як на підконтрольних, так і на тимчасово окупованих територіях. Особливо на новій стратегії економічного розвитку регіону. Це додатково посилить переговорні позиції Києва і його підтримку західних партнерів.

([Радіо Свобода](#))

3 20 січня 2021 р. 46-м президентом США є Джо Байден.

Президент Американської торговельної палати в Україні Андрій Гундер:

У наступні чотири роки Байден може відіграти історичну роль, допомігши Україні викоренити корупцію та звільнитися раз і назавжди від олігархічного контролю. Україна – не бідна країна, тим часом як українці – одні з найбідніших у Європі. І ми розуміємо, чому. І я думаю, коли нова американська адміністрація допоможе саме у викорененні корупції, у боротьбі з олігархами та у протистоянні російській агресії – це три ключових фактори, – тоді Україна зможе залучати нові іноземні інвестиції, враховуючи американські, і побачимо економічне зростання.

Заступник директора аналітичного центру «Атлантична рада» Мелінда Герінг:

Досягнення В. Зеленського в реформах дуже і дуже скромні. І зараз найкращий сценарій для України – аби президент Байден активно підштовхував Зеленського до реформ. Для цього на найвищому рівні має бути створено щось на зразок комісії Кучма – Гор; комісія Байден – Зеленський.

У Києві ходять чутки, мовляв, у Байдена нині стільки турбот, що Україна може далі красти реформи, і це їй зійде з рук. Неправда. Тут у Вашингтоні багато людей, які зацікавлені в успіху України, і це персональний пріоритет для нового президента.

Позаштатний вашингтонський радник Президента України Володимира Зеленського Ендрю Мак:

Нині виникла унікальна можливість нормалізувати відносини між президентами, після неприємної історії з намаганням втягнути українського очільника в американські вибори.

Треба телефонувати час від часу, зустрічатися час від часу. Сподіваюся, з новою адміністрацією ми це матимем. І це величезний плюс.

Не думаю, що «мінський процес» може кудись привести, не думаю, що «нормандський формат» ефективний. Час Сполученим Штатам узяти на себе активну роль. Якою буде ця роль, я не знаю, але необхідно мати тривалий мирний договір, і Байден, гадаю, цьому посприє.

Президентка вашингтонської фундації «Україна – США» Надія Макконнелл:

Дехто думає, що буде медовий місяць. Не буде медового місяця. Хіба що якийсь період поблажливості, коли дадуть можливість проявити себе.

Є небезпека, що український уряд буде пасивним. Чекатиме, що якісь добрі речі самі стануться. І буде неправий. Якщо український уряд не вдасться до стратегічних проактивних програм, щоб скористатися з цієї можливості, то в результаті матимем оптимізм, який не виправдався.

[\(Радіо Свобода\)](#)

Дослідник Євразійського центру Atlantic Council, колишній прем'єр-міністр України Олексій Гончарук:

Протягом десятиліть у співпраці України та США була велика проблема – корумпована українська влада, вони залежали то від олігархів, то від Кремля. Зараз настала справді унікальна можливість, тому що, з одного боку, ми маємо вмотивованого, що добре розуміє український контекст американського президента, з іншого боку, ми маємо в Україні нове покоління українських політиків, які після Майдану прийшли в політику, не стали корупційними, з одного боку, а з іншого – набули досвід державного управління.

Тому мені здається, що наступний чотирирічний період дійсно є унікальним, і люди, які говорять, що цим гріх не скористатися – вони праві.

Є два виміри у співпраці, за якими Україна розраховує на підтримку США. Перший геополітичний, оскільки війна України з Росією – це безпековий виклик не лише для України, але проблема безпеки регіону та світу, інший – допомога у боротьбі з корупцією та впливом олігархів у самій Україні.

І тут Сполучені Штати як стратегічний союзник можуть допомогти також. Нульова толерантність до корупції, ніяких відносин, ніяких зв'язків, ніякої роботи зі старою корумпованою елітою, яка досі пов'язана з олігархами або є олігархами, дуже чіткі меседжі чинній владі про те, що якщо ви працюєте з олігархами, якщо ви займаєтесь корупцією, якщо ви граєтеся з Кремлем, то у вас не буде прямих партнерських відносин зі США.

Я бачу можливості, бачу риторику, яка зараз є від команди нового президента, вона мене дуже тішить, я дуже оптимістично налаштований

щодо неї, тому що демонструється цікавість і невідомий інтерес у вирішенні цих проблем.

Друге, люди, які обіймають та будуть номіновані на посади, є прибічниками такої tough love – політики, коли ти чітко заявляєш про свої позиції, ціннісні орієнтири і надаєш допомогу, якщо ці ціннісні орієнтири збігаються. Не можна підтримувати популізм, не можна підтримувати риторіку, яка заграє з Кремлем і з олігархами, це принципові речі, червоні лінії, які необхідно врахувати і нам, новому поколінню і команді новообраного президента Сполучених Штатів Америки.

Народна депутатка, заступниця голови фракції «Слуга народу»

Олена Шуляк:

Я думаю, що для США та для України завжди будуть принциповими питання побудови антикорупційної інфраструктури. Була спроба її зламати рішенням Конституційного Суду. І, можливо, усі ці речі якраз підводять до того, що саме сьогодні в Україні назріла така нагальна потреба реформування всієї судової системи і проведення судової реформи. Можливо, це якраз і має бути той перший крок, де допомога США як партнера успішного, який може ділитись своїм досвідом, якраз буде на часі.

Колишня голова комітету закордонних справ Верховної Ради

Ганна Гопко:

Ми дуже сподіваємось, що під час президенства Байдена Україна зможе отримати План дій щодо членства в НАТО і, власне, після програми розширених можливостей, що ми отримали у 2020 році, ми на своєму євроатлантичному шляху завдяки підтримці США значно просунемось щодо членства в НАТО.

За сім років російської збройної агресії українські військові здобули унікальний практичний досвід протидії не просто стримування російського агресора. Без безпеки в Україні не буде безпеки на Європейському континенті, це теж входить у прагматичні інтереси США. Зважаючи та ту військову допомогу, яку надавали США Україні як наш союзник, дуже важливо, щоб Україна не просто відновила територіальну цілісність та суверенітет, а й стала регіональним лідером, трендсетером для всього пострадянського простору.

Народна депутатка, голова партії «Голос» Кіра Рудик:

Перш за все, ми очікуємо посилення санкцій проти тих агентів Москви і проти тих людей, які працюють напяму на Путіна в нашій країні... Друге, ми очікуємо, що США виступлять партнером нового формату затвердження миру на Донбасі. Мінські домовленості, якщо вони мали зміст декілька років тому, зараз вони є мертвими і не можуть виконуватися. Існуючі партнери «великої четвірки» не здатні запропонувати шляхи до завершення війни, саме тому ми сподіваємось, що з найсильнішою країною світу ми зможемо досягти якогось нового формату.

([Радіо Свобода](#))

**Співробітник Центру аналізу європейської політики (СЕРА),
колишній спеціальний представник Державного департаменту США з
питань України Курт Волкер:**

Питання в тому, чи Росія хоче зупинити війну, чи ні. Зараз Путін, на мою думку, вважає, що війна служить його цілям: вона розхитує Україну, дещо дестабілізує її, вона утримує її від взаємодії з Європою, від взаємодії з НАТО. Тому, я думаю, Путін вважає корисною справою, щоб війна тривала.

Захід же в цьому мав би піти на більший тиск на Росію і на більшу взаємодію з нею – щоб змінити такі її розрахунки, щоб Путін побачив, що він нічого не здобуває, окупує частини України, а натомість платить дуже високу ціну за це – у формі санкцій, напруженості у відносинах і, врешті, в тому, що люди в Росії, які не підтримують війну Росії в Україні, бачать, що він робить.

Я думаю, що в перспективі буде продовження політики. Варто зрозуміти, що у США є величезна двопартійна підтримка України, її суверенітету, територіальної цілісності, підтримки в галузі безпеки, економічних реформ, економічної підтримки і так далі. І це і серед республіканців, і серед демократів, і в Палаті представників, і в Сенаті. І цю позицію поділяє й майбутній президент Байден. Тож у перспективі все буде так само.

За час адміністрації Трампа ми із самого початку досягли значного прогресу зі встановлення політики невизнання щодо захоплення Росією Криму, зняття заборони на постачання озброєнь, так що ми змогли продавати корисне оборонне обладнання, ті ж «джавеліни». І все це буде тривати і за адміністрації Байдена.

Але буде й нове: нові обличчя і новий рівень уваги. Під час останнього року адміністрації Трампа – через процес імпичменту – присутності США, залучення США в українських питаннях не було. Я думаю, адміністрація Байдена доможеться, що це залучення повернеться.

Ви маєте рацію в тому, що ви дещо занепокоєні ідеєю про ще одне «перезавантаження» з Росією. Про це багато писали протягом минулого року. Люди, які ввійдуть до адміністрації зараз, аргументують, що треба співпрацювати з Росією, що треба почати ці відносини наново і так далі. Я сподіваюся, що цього не станеться. Так було з кожним із чотирьох останніх президентів. Адже зробити новий початок відносин із Путіним означає, що він зможе продовжити свою агресивну поведінку щодо України, щодо інших, щодо Заходу. Тож варто стежити за цим, і Україна в її співпраці з адміністрацією Байдена мала б встановити тут застережний знак.

А от щодо Криму я не бачу ніяких перспектив, щоб адміністрація Байдена пішла на м'якшу політику стосовно Криму, ніж була політика адміністрації Трампа. Вона полягає в тому, що немає ніякісінької легітимності в тому, що Росія захопила територію і претендує на те, що анексувала її. І я не бачу ніяких змін щодо адміністрації Байдена в цьому. А

це також означає, що залишаться й санкції США через захоплення Росією Криму, і це допоможе зберегти європейські санкції.

([Радіо Свобода](#))

Політолог, історик, викладач Києво-Могилянської академії Тарас

Кузьо:

У Вашингтоні жартують, що це буде не перший термін Джо Байдена, а третій термін Барака Обама, бо так багато людей повертаються в нову адміністрацію з тієї, в якій Джо Байден був віцепрезидентом. У цьому є позитивні сторони і негативні. Позитивні – у тому, що повертаються люди, які добре знаються на питаннях України і Росії, а негативне – в тому, що адміністрація Обама мала слабку політику щодо України – не відреагувала належним чином на російське вторгнення у 2014 році на територію України, не задіяла Будапештський меморандум, не надала зброї для оборони.

Тому хоча Байден і був найвищою посадовою особою в адміністрації Обама з тих, хто відповідав за Україну, особливих успіхів він не досяг. До того ж, участь його сина Гантера у раді компанії Burisma, хоч і не була нелегальною, та все ж кинула тінь на репутацію батька.

Але, як би не було, адміністрація Байдена буде кращою для України вже хоча б тим, що вона буде «поверненням до нормальності» – вона проводитиме послідовну політику, що спирається на факти, фаховість і цінності, як би не важко було вживати це слово після тих збитків, яких завдало репутації Америки президентство Трампа.

Але для нинішньої адміністрації в Києві, яка пережила багато потрясінь, пов'язаних із вимогами президента Трампа, полегшення новий керівник у Білому домі навряд чи принесе.

Поведінка президента Трампа нагадувала звичайне ведення справ у Києві – тому адміністрація Президента Зеленського почувалася з ним природно. Трампа ніколи не цікавила боротьба з корупцією за кордоном, і це підходило президенту Зеленському. Бо хоч він і критикував Президента Петра Порошенка за потурання корупції, сам виявився президентом, за якого корупція розквітла ще сильніше. Для Байдена буде важливо показати, що він вимагає справжньої боротьби з корупцією, а не її імітації.

Для України буде важливо те, що Америка повернеться до конструктивних відносин з Європою, до своїх зобов'язань у НАТО та інших міжнародних організаціях, а також буде проявляти жорсткіше позицію щодо Росії. І в цьому Байден не буде продовжувати лінію Обама, який ще до Трампа намагався позбавити Америку тягаря світового лідерства.

Для України це важливі речі, бо, як багато українців уже зрозуміли, думаю, навіть Президент Зеленський уже це усвідомив також – окупація Криму та війна на Донбасі триватиме ще багато років. Тому для України потрібно заручитися надійною західною підтримкою.

Попри те, що багато західних аналітиків закликають до нового «перезавантаження» відносин із Росією, пояснюючи свою позицію тим, що

політика санкцій нічого не дала і потрібно виробляти нові позитивні стимули, вчетверте цю помилку американський президент уже не зробить.

Було вже три невдалих «перезавантаження» – перше спробував зробити Джордж Буш-молодий після терактів 11 вересня 2001 р., тоді за президента Барака Обама у 2008–2009 рр., коли Обама намагався показати, що в нього все вийде, на відміну від Буша. А тоді вже за Дональда Трампа – у 2016 р. І всі вони провалилися з тих самих причин.

Бо Росія і США мають цілком різну уяву про «перезавантаження» – в той час як, зокрема, Америка і Захід у цілому розуміють це як новий початок, спільний рух назустріч і в результаті – кращі відносини, Росія вважає, що їй «перезавантажувати» нічого – жодних поступок вона робити не мусить, бо вона нічого поганого не зробила. (...)

Попри те, що президент Трамп заявляв про дружні наміри щодо Росії, саме він наклав жорсткі санкції на російський газогін «Північний потік-2». Тож Байдену потрібно буде лише продовжити цю лінію, намагаючись заручитися підтримкою європейських партнерів, і перш за все – спробувати переконати Німеччину, яка досі підтримує проєкт, що він не лише про газ, але і про геополітику і про корупцію.

Щодо України, то їй потрібно буде продемонструвати послідовність у реформах, повернутися до того курсу, який був «відносно успішним» за президентства Петра Порошенка, і продовжити його. Це включає фінансову реформу, реформи банківського сектора, питання верховенства права, які є під великим питанням за президентства Володимира Зеленського.

А ці питання він дуже скоро почує від нової адміністрації: чого досягла судова реформа? Де ваші засуджені за корупційні справи на вищому рівні? Чим займається ваш антикорупційний суд? Не останнім запитанням буде: чому проросійські сили безперешкодно займаються підризом антикорупційних інституцій в Україні? І якщо він зможе відповісти на ці запитання і показати реальний прогрес у цих сферах, він зможе отримати позитивну увагу нової адміністрації у Вашингтоні.

Інфографіка

(Слово і Діло)

Структура українського експорту

Співвідношення експортних доходів основних галузей, %

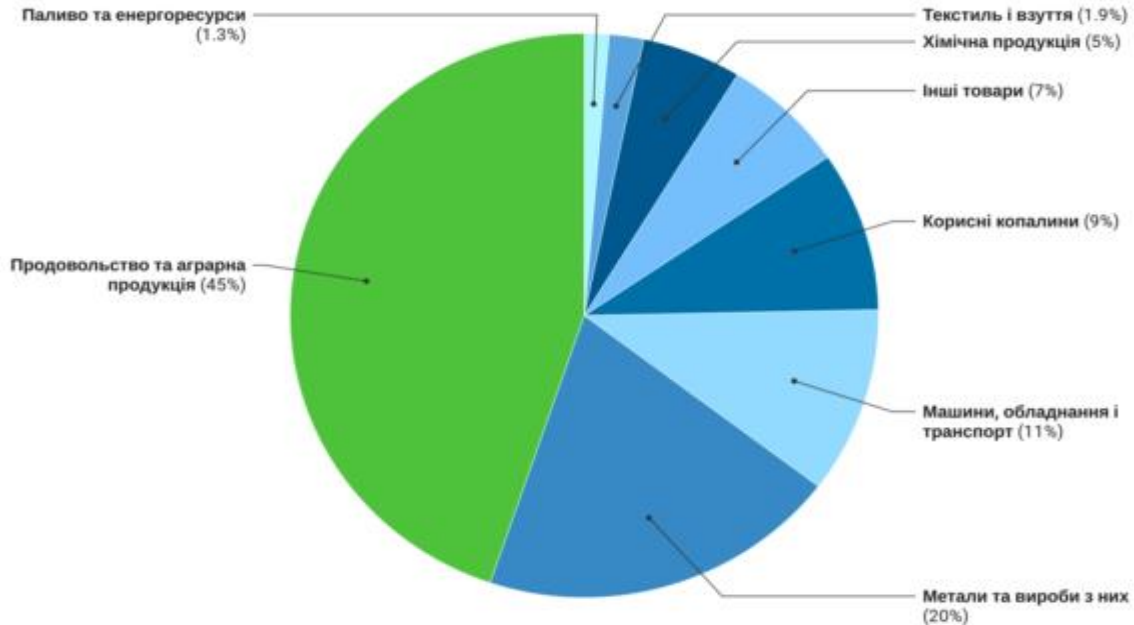

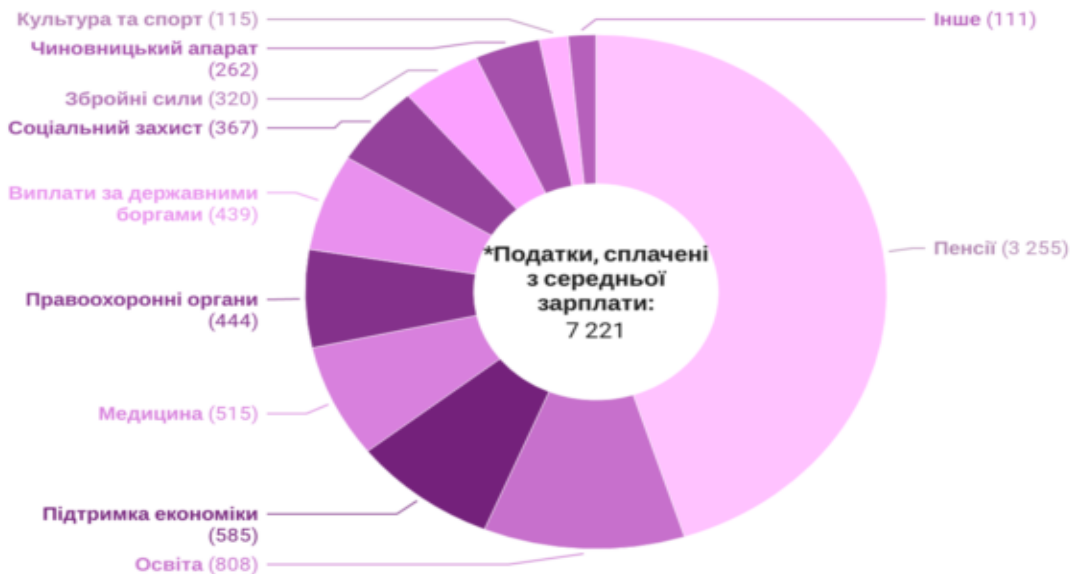
Chart: Yevhen Solonyna • Source: Національний інститут стратегічних досліджень, 2020 • Created with Datawrapper

Yevhen Solonyna/RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

([Радіо Свобода](#))

Куди йдуть податки звичайного українця

Як держава витрачає податки, отримані з середньої української зарплати

*Грн на місяць

Використані дані проекту «Ціна держави»

Chart: Yevhen Solonyna • Source: RFE/RL • Created with Datawrapper

Yevhen Solonyna/RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

([Радіо Свобода](#))